

NAŠA UNIVERZITA

NOVEMBER 2017

3

**Rozhovor so študentkami
FSEV UK o školskom
bufete**

**Farmaceutická fakulta
UK si pripomenula
65. výročie založenia**

**S prof. Stanislavom Tokárom
o experimente ATLAS**

**Univerzita Komenského
na veľtrhu vzdelávania**

Editoriál	2
Univerzita Komenského medzi 2,4 % najlepších univerzít sveta	3
Kardinál Kurt Koch ocenený Zlatou medailou UK	3
Vyberáme z programu rektora UK	4
AS UK schválil návrh na vymenovanie nového člena Správnej rady UK	4
Slovensko riadnym členom EMBL	5
Farmaceuti UK sa budú učiť o liečbe budúcnosti	5
Oslava 25. narodenin experimentu ATLAS	6
Hľadáme novú fyziku	6
Delegácia UK na medzinárodnej študentskej konferencii UNICA 2017	8
Doktorandi na workshope v Dubrovniku o ďalšom smerovaní kariéry	8
Univerzita Komenského na veľtrhu vzdelávania	
AKADÉMIA & VAPAC® 2017	9
Farmaceutická fakulta UK si pripomína 65. výročie svojho založenia	10
Jubilejné sympóziu z dejín farmácie a medicíny na FaF UK	11
RKCMBF UK predstavuje svojich úspešných študentov	12
Konferencia „Slovenské jazyky, literatúry a kultúry v kontaktoch“ na FiF UK	14
Slovenský jazykový atlas pritiahol do Častej slavistov z celej Európy	14
Ani deň bez nepriateľa?	15
UNICert® na Farmaceutickej fakulte UK	16
77. kongres Medzinárodnej federácie farmaceutov v Soule o starnutí populácie a pokrokových technológiách	17
Neskorá mladosť – nový generačný model prechodu do dospelosti	18
Dávno i nedávno, slávne i neslávne	19
Stratili dažďové lesy schopnosť viazať oxid uhličitý?	20
Na Medzinárodný deň stromov vznikol nový slovenský envirorekord	20
Ceny a prémie Literárneho fondu SR za vedeckú a odbornú literatúru za rok 2016	21
Predstavujeme špičkové tímy	22
V práci vedca neexistuje pracovná doba, len fázy nadšenia a frustrácie bez časového obmedzenia	24
Vedecký seminár o podobách mesta v slovenskej poézii	
20. storočia na PdF UK	26
Hispanisti na výstave Don Quijote v slovenskom výtvarnom umení	26
Imatrikulácia zahraničných študentov CĎV UK	27
Na Slovenskom doktorandskom fóre 2017 sa predstavili aj doktorandi a mladí vedeckí pracovníci z UK	27
Zlatá cestička našich rádiových orientačných bežcov od Turčianskych Teplíc po litovské Druskininkai	28
Deviaty ročník tenisového turnaja o pohár rektora UK pozná svojich víťazov	29
Beh medikov 2017	29
Študenti FTVŠ UK v Karloveskej zátokke zabojovali o titul „King of the Bay“	29
Aktivity Sapientia klubu za akademický rok 2016/2017	30
V skratke	30
Popromóčné stretnutie absolventov Lekárskej fakulty UK po 40 rokoch	31
Knižnica Fakulty telesnej výchovy a športu UK onedlho osláví šesťdesiatku	32
Desať rokov Kliniky urgentnej a všeobecnej medicíny LF UK, prvej kliniky svojho druhu v SR a ČR	33
Prezradili ste nám o sebe	34
Objavte krásy Taiwanu!	35
Študentky prevádzkujú na fakulte unikátny bufet s ponukou aj pre celiatikov a vegánov	36
Naši medici prerazili aj za hranicami	38
Predstavujeme študentské spolky	38
Rómska študentka medicíny: Vo vzdelaní je kľúč k našej integrácii	39
Okrúhle životné jubileum prof. Ľudmily Žúrkovej	40
Prof. Ľudovít Komadel oslávil 90. narodeniny	40
Za prof. Václavom Černíkom	41
Jazykové okienko	41
Križovka	42
Listujeme v starých číslach	42
Čo nájdete v decembrovej Našej univerzite?	42
English Summary	43

EDITORIÁL

Po roku sme mali opäť možnosť pripomenúť si pri univerzitnej pamätnej tabuli udalosti z novembra 1989, keď študenti našej filozofickej fakulty odštartovali proces zmien, ktoré napokon viedli k tomu, že napriek všetkým ťažkostiam, omylom, pokusom o autokratické a kriminálne mocenské

praktiky, rozbušenému protekcionizmu a úplatkárstvu sme uplynulých dvadsaťosem rokov písali úspešný príbeh. Z neho zároveň vyplýva, že kým budeme trvať na uplatňovaní ideí stáročiami kultivovanej západoeurópskej demokracie, budeme môcť v písaní tohto príbehu pokračovať aj naďalej. Trvať na zachovávaní princípov západnej demokracie, onoho správneho mixu konzervatívnych a liberálnych cností, nám však treba najmä preto, lebo Európanov, ktorí sa ešte nikdy nemali tak dobre ako v súčasnosti – a to vrátane nás v postkomunistických krajinách, dobrobyt ukolísal k ľahostajnému konzumovaniu hospodárskych, spoločenských i kultúrnych vymožeností. Zabudli sme na to, že demokracia nie je pre pohodlných, že je permanentným zápasom o slobodu vlastnú i slobodu tých druhých, a s infantilnou ľahkomyselnosťou sme dali priestor demagógom oblečeným v najrôznejších odtieňoch hnedej, červenej či zelenej.

Zopár dní pred oslavami novembrových udalostí predniesol pri odovzdávaní čestného doktorátu významnému odborníkovi na dejiny reformácie profesorovi Kolbovi dekan evanjelickej bohosloveckej fakulty, ktorá Roberta A. Kolba na najvyššiu univerzitnú poctu nominovala, v laudatii aj tieto slová: „Historici formujú historickú pamäť – národa, spoločenských i jednotlivcov. Historická pamäť formuje identitu a je nástrojom, ako v národe, spoločenských i medzi jednotlivcami zachovávať spravodlivosť a vytvárať priestor na cnosť.“

V tomto zmysle nám všetkým, ktorí sme s radosťou víťali November 1989, treba byť historikmi: nesmieme dovoliť, aby sa zabúdalo na nepravosti komunistického režimu, ktoré neboli nijako abstraktné, ale týkali sa konkrétnych ľudí a ich vykonávateľmi boli konkrétne osoby. Nesmieme zabúdať na mladých ľudí, vďaka ktorých odvaha a nadšeniu môžeme slobodne písať (nielen) tieto slová, a ich odvahu treba dávať za vzor ich dnešným následníkom. A napokon, nesmieme zabúdať ani na súčasnosť a treba sa nám ozvať vždy, keď sa moc bude v mene svojich krátkozrakých a utilitaristických cieľov pokúšať deformovať obraz minulosti. Parafrazujúc citované slová dekana Ľubomíra Batku: sme povolaní tvoriť historickú pamäť, skrze ňu zachovávať spravodlivosť a vytvárať priestor na cnosť.

Doc. Mgr. Vincent Múcska, PhD., prorektor UK pre rozvoj,
predseda Redakčnej rady Našej univerzity

NAŠA UNIVERZITA časopis Univerzity Komenského v Bratislave • ročník 64 • mesačník vychádza 10-krát ročne • Časopis je zaregistrovaný na Ministerstve kultúry SR pod číslom EV 2933/09 • ISSN 1338-4163 • Vydáva Univerzita Komenského v Bratislave • IČO: 00 397 865 • Adresa: Šafárikovo nám. 6, P. O. Box 440, 814 99 Bratislava 1 • e-mail: nasa.univerzita@uniba.sk • Tel.: 02/592 44 346 • <http://www.uniba.sk/n> • Predseda redakčnej rady: doc. Mgr. Vincent Múcska, PhD., prorektor UK. Členovia: RNDr. Martin Belluš, FMFI UK; PhDr. Helena Bernadičová, LF UK; Mgr. Adriána Biela, PhD., EBF UK; doc. RNDr. Branislav Bleha, PhD., PdF UK; prof. MUDr. Andrea Čalkovská, DrSc., JLF UK; Mgr. Eva Faithová, PhD., PdF UK; JUDr. Marián Giba, PhD., PraF UK; doc. JUDr. PhDr. Katarína Gubiniová, PhD., FM UK; Mgr. Tatiana Ilavská, PhD., CĎV UK; Mgr. Martina Krútilová, VM L. Štúra – Mlyny UK; Ing. Ľubomír Lauko, VI Družba UK; Mgr. Lenka Levarská, PhD., VP UK; Mgr. Martina Mášiková, FSEV UK; Mgr. František Seman, PhD., FTVŠ UK; ThDr. Ivan Šulík, PhD., RKCMBF UK; Mgr. Jaroslav Tóth, PhD., FaF UK; doc. PhDr. Miloslav Vojtech, PhD., FiF UK • Vedúca redaktorka: Mgr. Erika Hubčíková • Redakcia: PhDr. Andrea Földváryová, Mgr. Lenka Miller, Mgr. Zdenka Schwarzová, JUDr. Zuzana Tomová • Fotograf: Vladimír Kuric • Grafická úprava: HL-BINY s. r. o. • Tlač: KO&KA, spol. s r. o., Bratislava • Uzávierka: posledný pracovný deň v mesiaci • Náklad 3200 ks. Za obsah príspevkov zodpovedajú autori. Za obsah inzercie zodpovedá zadávateľ.

Poznámka k titulnej strane: V dňoch 10. – 12. októbra 2017 sa v bratislavskej AEGON aréne NTC konal už 21. ročník veľtrhu vzdelávania AKADÉMIA & VAPAC®. Na najväčšom medzinárodnom veľtrhu štúdia a kariéry v Slovenskej republike malo i tento rok svoje zastúpenie všetkých 13 fakúlt Univerzity Komenského. Viac na str. 9.

Univerzita Komenského medzi 2,4 % najlepších univerzít sveta

Univerzita Komenského v Bratislave (UK) – ako jediný reprezentant zo Slovenska – sa podľa rebríčka CWUR World University Rankings zaradila medzi 2,4 % najlepších univerzít sveta. V rankingu, ktorý hodnotil viac než 27 000 svetových univerzít, obsadila 658. miesto.

Prvé tri priečky v rebríčku obsadili americké univerzity Harvard (1.), Stanford (2.) a Massachusetts Institute of Technology (3.). Na štvrtej priečke je Cambridge, na piatej Oxford.

CWUR je unikátny rebríček, ktorý meria kvalitu vzdelávania a prípravy študentov, ako aj kvalitu výskumu – nezávisle od prieskumov a dát dodaných univerzitami. Rebríček CWUR je jedným z viacerých medzinárodných rebríčkov, ktoré hodnotia univerzity po celom svete. Prvýkrát bol publikovaný v roku 2012. V aktuálnom roku hodnotil 27 770 univerzít – na základe 8 indikátorov:

- **kvalita vzdelávania** – meraná počtom absolventov univerzity, ktorí získali významné medzinárodné ocenenia v pomere k veľkosti univerzity (25 %)
- **zamestnanie absolventov** – merané počtom absolventov, ktorí sú riaditeľmi v svetových top firmách v pomere k veľkosti univerzity (25 %)
- **kvalita pedagógov** – merané počtom akademikov, ktorí získali významné medzinárodné ocenenia (25 %)
- **publikácie** – merané počtom vedeckých článkov v renomovaných časopisoch (5 %)

kých článkov v renomovaných časopisoch (5 %)

- **vplyv** – merané počtom vedeckých článkov vo veľmi vplyvných časopisoch (5 %)
- **citácie** – merané počtom vysoko citovaných vedeckých článkov (5 %)
- **široký dosah** – merané H-indexom univerzity (5 %)
- **patenty** – merané počtom medzinárodne podaných patentových prihlášok (5 %)

Viac informácií o rebríčku CWUR nájdete na: <http://cwur.org/2017.php>.

Kardinál Kurt Koch ocenенý Zlatou medailou UK

V Rektorskej sieni UK sa dňa 2. októbra 2017 uskutočnilo slávnostné podujatie, na ktorom bola udelená Zlatá medaila UK kardinálovi Kurtovi Kochovi, prezidentovi Pápežskej rady pre napomáhanie jednoty kresťanov.

Kardinál Koch získal medailu za osobný prínos k rozvoju katolíckej teológie, medzinárodne významnú publikačnú činnosť a vynikajúci osobný vklad pri prehlbovaní dialógu medzi národmi a stúpenkami rozličných náboženských tradícií.

„Globalizácia sveta ponúka nové príležitosti, súčasne však aj nové výzvy,“ povedala v úvode podujatia prorektorka UK prof. MUDr. Daniela Ostatníková, PhD. „Hlavným poslaním Univerzity Komenského ako najstaršej a najväčšej slovenskej univerzity, ktorá bola založená v roku 1919, je prispieť k bohatstvu vedomostí a spoločnosti. Naša univerzita je významným reprezentantom humanizmu spolu s morálnymi a etickými hodnotami v duchu citátu Jána Amosa Komenského o tom, že všetci sme občania jedného sveta, všetci sme jedna krv,“ uviedla prorektorka UK.

„Ďakujem veľmi pekne za prestížnu Zlatú medailu Univerzity Komenského. Je to pre mňa veľká česť,“ povedal kardinál Kurt Koch, podľa ktorého mu bude medaila pripomínať aj návštevu Bratislavy. Ocenil tiež pôsobnosť Univerzity Komenského – nielen v oblasti vzdelávania, vedy a výskumu, ale aj v oblasti šírenia duchovných hodnôt prostredníctvom dvoch fakúlt – Rímskokatolíckej cyrilometodskej bohosloveckej fakulty UK a Evanjelickej bohosloveckej fakulty UK.

Kardinál Koch sa zmienil aj o blahorečenom saleziánskom kňazovi Titusovi Zemanovi, ktorý bol prenasledovaný komunistickým režimom, dlhé roky väznený za svoju vieru a pastoračnú službu. „Nech nás príklad blahoslaveného Titusa inšpiruje a povzbudzuje v našom záujme o formovanie mladších generácií,“ vyzval akademickú obec UK.

„Vytvárať spoločnú budúcnosť nie je možné bez reflektovania minulosti,“ zdôraznil kardinál. „V tomto ohľade by som chcel – s odkazom na Komenského – zároveň oceniť proces zmierenia, ktorý prebehol pri dlhodobom sporne posudzovanej osobnosti Jana Husa. Zásluhou tohto procesu došlo dokonca k podpísaniu spoločnej deklarácie medzi katolíckmi a protestantmi o rehabilitácii historického a duchovného dedičstva tohto významného, no rozporuplne vnímaného predstaviteľa kresťanstva v tomto regióne. Práca na očistení (historickej – pozn. prekl.) pamäti, ktorá umožňuje proces zmierenia, závisí od vedeckého historického bádania.

Práve tu univerzita nielenže môže, ale priam musí zohrávať ekumenickú úlohu, a to podporou spoločnej reinterpretácie dejín, ktorá sa stala neoddeliteľnou súčasťou dialógu pravdy medzi našimi cirkvami,“ dodal kardinál Koch.

Slávnostná ceremónia na pôde UK sa uskutočnila počas návštevy Slovenska, ktorú kardinál absolvoval v dňoch 1. až 3. októbra 2017. Jej súčasťou bola účasť a vystúpenie na XIII. NAPS Medzinárodnom ekumenickom koncerte 2017 v Bratislave, stretnutie s viacerými ústavnými činiteľmi, cirkevnými hodnostármi, návšteva Ľutiny, najväčšieho gréckokatolíckeho pútnického miesta na Slovensku, ako i návšteva Prešova.

Andrea Földváryová

2. 10. – Rektor UK prof. RNDr. Karol Mičieta, PhD., udelil na slávnostnom podujatí v Rektorskej sieni UK kardinálovi Kurtovi Kochovi, prezidentovi Pápežskej rady na podporu jednoty kresťanov, Zlatú medailu UK. Viac na str. 3.

3. 10. – Zúčastnil sa na oslavách 65. výročia založenia Technickej univerzity v Košiciach.

4. 10. – Prijal pozvanie na oslavy 20. výročia založenia Univerzity sv. Cyrila a Metoda v Trnave.

5. 10. – Zúčastnil sa na oslavách pri príležitosti 20. výročia založenia Akadémie umení v Banskej Bystrici.

Zúčastnil sa na slávnostnom oceňovaní významných osobností Trnavského samosprávneho kraja.

6. 10. – Prijal pozvanie veľvyslanca Spolkovej republiky Nemecko na Slovensku Joachima Bleickera na stretnutie pri príležitosti Dňa nemeckej jednoty.

10. 10. – Zúčastnil sa na oslavách 65. výročia vzniku Slovenskej poľnohospodárskej univerzity v Nitre.

V Aule UK sa prihovril účastníkom slávnostného zasadnutia Vedeckej rady Farmaceutickej fakulty UK, ktoré sa konalo pri príležitosti 65. výročia založenia Farmaceutickej fakulty UK. Viac na str. 10 – 11.

12. 10. – Zúčastnil sa na oslavách 25. výročia obnovenia činnosti Trnavskej univerzity v Trnave.

Prijal pozvanie na slávnostný večer, ktorý sa konal pri príležitosti 15. výročia zriadenia Slovenskej zdravotníckej univerzity v Bratislave.

19. 10. – Zúčastnil sa na slávnostnom zasadnutí akademickej obce a Vedeckej rady Slovenskej technickej univerzity, ktoré sa konalo pri príležitosti 80. výročia jej založenia, a následne na slávnostnom koncerte v Slovenskej filharmónii.

23. 10. – Udelil Zlatú medailu UK prof. PhDr. Janovi Kořenskému, DrSc., z Univerzity Palackého v Olomouci.

Prijal pozvanie veľvyslanca Rakúskej republiky na Slovensku Helfrieda Carla na stretnutie pri príležitosti osláv rakúskeho štátneho sviatku – založenia Rakúskej republiky.

24. 10. – Zúčastnil sa na 82. zasadnutí Slovenskej rektorskej konferencie (SRK), ktoré sa konalo na pôde UK za prítomnosti ministerky školstva JUDr. Mgr. Martiny Lubyovej, PhD. Na zasadnutí boli prijaté viaceré závery, napr. v oblasti financovania vysokého školstva SRK žiada zvyšovať verejné zdroje na financovanie vysokých škôl každoročne o 60 mil. eur, zároveň žiada ministerstvo školstva SR o preskúmanie súčasného stavu v oblasti korekcií eurofondov. Bližšie informácie o uzneseniach 82. zasadnutia SRK nájdete na: www.srk.sk/sk/o-srk/aktuality/202-informacia-o-82-zasadnuti-srk.

25. 10. – Zúčastnil sa na zasadnutí Vedeckej rady Slovenskej technickej univerzity v Bratislave.

Zúčastnil sa na 12. riadnom zasadnutí Akademického senátu UK. Viac na str. 4.

26. 10. – Participoval na konferencii „Quo vadis, školstvo?“, ktorá sa konala pri príležitosti 80. výročia organizovanej výučby v podbrezovských železniarňach. Na podujatí sa zúčastnili zástupcovia Klubu 500, predstavitelia vybraných univerzít aj Slovenskej akadémie vied.

27. 10. – Zúčastnil sa na zasadnutí Asociácie lekárskech fakúlt Českej republiky a lekárskech fakúlt Slovenskej republiky.

31. 10. – Pri príležitosti osláv 500. výročia reformácie sa zúčastnil na slávnostných službách Božích a následne na premiére opery *Hrad prepevný* v SND.

Mgr. Daniela Magalová,
Kancelária rektora UK

SPRAVODAJSTVO

AS UK schválil návrh na vymenovanie nového člena Správnej rady UK

Dňa 25. októbra 2017 sa v Auditoriu maximum konalo 12. riadne zasadnutie Akademického senátu Univerzity Komenského v Bratislave (AS UK).

Hneď v úvode zasadnutia schválil AS UK Štatút Rímskokatolíckej cyrilometodskej bohosloveckej fakulty UK a Dodatok č. 3 k vnútornému predpisu č. 9/2013 Štipendijný poriadok UK.

Následne schválil AS UK cenník za ubytovacie služby pre zamestnancov UK vo Vysokoškolskom meste Ľ. Štúra – Mlyny UK, ktorý nadobudol účinnosť dňa 31. októbra 2017. Významným bodom zasadnutia bolo vyslovenie súhlasu AS UK s návrhom rektora UK prof. RNDr. Karola Mičietu, PhD., na vymenovanie Mgr. art. Mariána Chudovského, generálneho riaditeľa Slovenského národného divadla, do funkcie člena Správnej rady UK na prvé funkčné obdobie.

AS UK vyhlásil doplnňovacie voľby do Študentskej rady vysokých škôl (ŠRVŠ) na vo-

lebné obdobie 2016 – 2018 na uvoľnené miesta delegátov UK vo volebných obvodoch Filozofickej fakulty UK a Jesseniovej lekárskej fakulty UK v Martine a určil obdobie na vykonanie doplnňujúcich volieb do ŠRVŠ v termíne od 26. októbra 2017 do 5. decembra 2017. Ďalej schválil AS UK v súlade s čl. 46 ods. 1 Rokovacieho poriadku AS UK Zásady prerokovania materiálov v orgánoch AS UK.

AS UK zvolil PhDr. Máriu Bartekovú z Fakulty managementu UK (FM UK) za členku Finančnej komisie AS UK; Mgr. Tomáša Malca z Fakulty sociálnych a ekonomických vied UK (FSEV UK) za člena Komisie pre vysokoškolské internáty a ubytovanie; Bc. Richarda Bugáňa z Fakulty telesnej výchovy a športu UK a Mgr. Michaelu Dénešovú zo FSEV UK za členov Pedagogickej a vedec-

kej komisie AS UK a Bc. Karola Cagáňa z FM UK za člena Komisie pre rozvoj a informačné technológie AS UK.

Záver zasadnutia bol už tradične venovaný informáciám študentskej časti AS UK, zástupcov UK v Rade vysokých škôl a v ŠRVŠ, ako aj informáciám členov Vedenia UK. Z členov vedenia univerzity vystúpil aj prorektor UK pre vedecko-výskumnú činnosť a doktorandské štúdium prof. RNDr. Peter Moczo, DrSc., ktorý okrem iného zdôraznil skutočnosť, že spomedzi špičkových vedeckých tímov pôsobiach na slovenských vysokých školách pôsobí najviac práve na UK.

Viac informácií nájdete na webstránke AS UK: <http://uniba.sk/o-univerzite/organy-uk/akademicky-senat-uk/>.

Zuzana Tomová

Slovensko riadnym členom EMBL

Slovensko sa po troch rokoch „perspektívneho členstva“ v Európskom laboratóriu molekulárnej biológie (European Molecular Biology Laboratory, EMBL) stalo jeho riadnym členom. Pri príležitosti tejto – pre Slovensko významnej – udalosti sa dňa 6. októbra 2017 konal v konferenčnej miestnosti Vedeckého parku Univerzity Komenského v Bratislave (VP UK) EMBL workshop, na ktorom odznelo množstvo užitočných informácií o prínose nášho plného členstva v EMBL pre vedeckú komunitu v SR.

Európske laboratórium molekulárnej biológie je jednou z vedúcich vedeckých inštitúcií a zároveň vlajkovou loďou vo výskume v oblasti prírodných vied v Európe. Pre Slovensko znamená členstvo v takej významnej organizácii, akou je EMBL, príležitosť využívať jej jedinečnú infraštruktúru centrálnych laboratórií, čím sa našim vedcom otvárajú nové možnosti zahraničných spoluprác, ale aj príležitosť zrealizovať prístrojovo náročné experimenty, čo nepochybne prispeje k urýchleniu progresu najmä v oblasti molekulovej biológie a rozvoju potenciálu mladých vedcov.

EMBL workshop otvoril riaditeľ VP UK prof. RNDr. Ján Turňa, CSc., ktorý zdôraznil význam nášho členstva v EMBL a zároveň privítal jeho zástupcov.

V prvej prednáške Dr. Silke Schumacher, vedúca medzinárodných vzťahov EMBL zodpovedná za budovanie a implementáciu stratégie pre spoluprácu medzi členskými štátmi a inými strategickými partnermi EMBL, priblížila poslucháčom základné štruktúry a organizácie EMBL.

Pre študentov doktorandského štúdia a mladých vedcov bola nepochybne zaujímavou aj prednáška Dr. Moniky Lachner, ktorá sa venovala najmä možnostiam štúdia

v zahraničí a krátkodobým zahraničným študijným pobytom. Podrobne popísala medzinárodný PhD. program s možnosťami jeho financovania a nevynechala ani postup pri podávaní žiadosti. V ďalšej časti prednášky sa venovala programom pre mladých vedcov, ktorí prostredníctvom EMBL môžu získať granty na zahraničné stáže.

Ďalším prednášajúcim bol Dr. Vladimír Benes, ktorý sa vo svojej prednáške venoval najmä centrálnym laboratóriám EMBL. Ich jedinečná infraštruktúra a vybavenie zamerané najmä na svetelnú mikroskopiu, chemickú biológiu, elektrónovú mikroskopiu, prietokovú cytometriu, genomiku, metaboliku, expresiu proteínov a ich purifikáciu a proteomiku umožňuje podrobnú analýzu získaných dát. Taktó vybavené laboratória s vyškoleným personálom zohrávajú kľúčovú úlohu v dosahovaní excelentných vedeckých výsledkov a zároveň otvárajú možnosti spolupráce medzi rôznymi pracoviskami.

Štvrtá zo série prednášok bola venovaná malým nekódujúcim RNA1-1, ktoré sa správajú ako riboregulátory autofágie. Prednášajúci Dr. Rastislav Horos je skvelým príkladom úspešného mladého vedca zo Slovenska, ktorý pracuje v laboratóriu, ktoré je od roku 1989 súčasťou EMBL.

EMBL workshop ukončila prednáška Mgr. Miroslava Chovanca, PhD., ktorý priblížil vznik a ciele novovzniknutého Biomedicínskeho centra Slovenskej akadémie vied, kde je momentálne koncentrovaná najväčšia výskumná kapacita v oblasti biomedicínskeho výskumu na Slovensku.

Veríme, že slovenskí vedci sa chopia tejto príležitosti a kombináciou svojho potenciálu a benefitov, ktoré im členstvo v EMBL ponúka, dosiahnu výsledky hodné svetovej úrovne.

Mgr. Lenka Levarská, PhD., VP UK

Farmaceuti UK sa budú učiť o liečbe budúcnosti

Farmaceutický priemysel v súčasnosti vyvíja viac než 7000 nových liekov. Len na Slovensku investuje do klinického výskumu 34 miliónov eur ročne. Vďaka vedeckým objavom v oblasti inovatívnej liečby sa úspešne darí posúvať hranice boja s chorobami a vďaka vývoju majú pacienti nádej, že v najbližších 5 – 10 rokoch bude ich život dlhší a kvalitnejší. Od septembra tohto roku sa o liečbe budúcnosti dozvedia aj študenti farmácie z Univerzity Komenského. Asociácia inovatívneho farmaceutického priemyslu (AIFP) v spolupráci s odbornými lekármi prinesie študentom v rámci nového predmetu poznatky priamo z praxe.

„V súčasnosti pociťuje celá spoločnosť potrebu intenzívnejšieho prepájania vzdelávania a praxe. Týmto krokom spolu s AIFP túto potrebu naplníme zmysluplne a dáваме našim študentom veľkú príležitosť získať neoceniteľné poznatky od rozhodujúcich expertov z reálneho prostredia,“ uviedol prof. PharmDr. Ján Klimas, PhD., MPH, z Farmaceutickej fakulty UK.

Európska federácia farmaceutického priemyslu a asociácií (EFPIA) realizuje kampaň s cieľom priblížiť prínos a vývoj novej liečby budúcnosti, a to nielen širokej verejnosti, ale aj študentom. Súčasťou projektu sú aj vybrané európske univerzity najvyššej úrovne. V susednej Českej republike získala túto poctu Karlova univerzita v Prahe, u nás je to práve naša univerzita. „Teší nás, že Univerzita Komenského bola vybraná na realizáciu tohto unikátneho projektu. Samozrejme, vnímame to aj ako veľký záväzok. Rozhod-

ne je to však ďalší príklad našej profilácie sa ako modernej výskumnej inštitúcie. Vďaka spolupráci našej Farmaceutickej fakulty UK s AIFP sa inovácie stanú bežnou súčasťou výučby farmaceutov,“ hovorí prof. RNDr. Karol Mičieta, PhD., rektor UK.

Nový predmet *inovatívne lieky vo farmakoterapii* schválila Vedecká rada Farmaceutickej fakulty UK ako riadny predmet programu farmácia. Absolvovaním povinnej voliteľného predmetu získajú študenti vedomosti o dosiahnutých pokrokoch vo farmakoterapii v posledných desaťročiach, o milníkoch v liečbe závažných ochorení a význame investícií do vedy a výskumu. Zároveň sa budú môcť zoznámiť s príkladmi inovatívnych liečebných postupov vo vybraných medicínskych odboroch vo svete a na Slovensku, ako aj s prekážkami či riešeniami, ktoré sa pri využití nových postupov objavujú v praxi. Na nový predmet sa môžu

študenti Univerzity Komenského zapisovať už od septembra tohto roku.

Inovatívne lieky zachraňujú, predlžujú a zlepšujú životy ľudí. Vďaka vedeckým objavom sa napríklad obávané HIV zmenilo z rozsudku smrti na zvládnuteľné ochorenie, ľudia s Alzheimerovou chorobou majú dostupné tri skupiny liekov, ktoré spomaľujú napredovanie choroby, a poslednou nádejou pre pacientov s rakovinou krvi už nie je len transplantácia kostnej drene. „Inovácie vo farmaceutickom priemysle zažívajú v posledných rokoch revolúciu, no i napriek tomu neprestávame čeliť novým výzvam. Je dôležité, aby systémy zdravotnej starostlivosti boli pripravené na tieto výzvy pružne reagovať a zabezpečili rovnaký, spravodlivý a udržateľný prístup pacientov k novým liekom,“ uzatvára výkonná riaditeľka AIFP Mgr. Katarína Slezáková.

redakcia

Oslava 25. narodenín experimentu ATLAS

V dňoch 9. až 13. októbra 2017 sa v Bratislave uskutočnila výročná konferencia kolaborácie ATLAS, na ktorej sa zúčastnilo vyše 300 odborníkov časticovej fyziky z viac než 100 inštitúcií z celého sveta. Na prípravách konferencie sa organizačne podieľala Katedra jadrovej fyziky a biofyziky Fakulty matematiky, fyziky a informatiky Univerzity Komenského v Bratislave (FMFI UK).

Experiment ATLAS je špičkovým experimentom v oblasti časticovej fyziky, ktorý sa zameriava na skúmanie fundamentálnych prírodných zákonov sveta vrátane záhad pôvodu a evolúcie vesmíru. Realizuje sa na Veľkom hadronovom urýchľovači (Large Hadron Collider – LHC) nachádzajúcom sa v Európskej organizácii pre jadrový výskum (European Organization for Nuclear Research – CERN) so sídlom v Ženeve, ktorá je najvýznamnejšou medzinárodnou vládnu organizáciou v oblasti výskumu elementárnych častíc a štruktúry hmoty.

Prvý dizajn kruhového urýchľovača LHC bol navrhnutý v roku 1984 – oproti vtedy existujúcemu urýchľovaču Super Proton Synchrotron (SPS) mal zvýšenú energiu

zväzku približne 20-krát. V marci 1992 boli prezentované návrhy na budúce experimenty na LHC, okrem iného experimenty AS-COT a EAGLE, ktoré disponovali veľkými toroidnými magnetickými systémami. Neskôr v lete toho istého roka boli tieto dva spomínané návrhy zlúčené a vznikol experiment ATLAS (z angl. **A** Toroidal LHC Apparatus). V roku 2003 sa začali inštalovať jednotlivé časti detektoru do tunela, ktorý sa nachádza 100 metrov pod zemou a svojím objemom by zaplnil asi polovicu Katedrály Notre-Dame v Paríži. Po necelých piatich rokoch bol dňa 10. septembra 2008 v detektore detegovaný prvý zväzok protónov. Jedným z najväčších úspechov je objavenie Štandardným modelom predpovedanej častice – Higgssov-

ho bozónu, ktoré experimenty ATLAS a CMS (z angl. **C**ompact **M**uon **S**olenoid) ohlásili 4. júla 2012.

Konferencie k experimentu ATLAS sa konajú trikrát do roka, pričom raz ročne sa jedna z nich organizuje mimo CERN-u – v jednej z účastníckych krajín. O usporiadateľskej krajine sa vždy hlasuje – minulý rok vedcov kolaborácie ATLAS privítal New York v USA, budúci rok to bude Tokio v Japonsku a tento rok privilégium usporiadateľa získala naša Bratislava, ktorej tak okrem možnosti privítať a hostiť popredných svetových vedcov pribudla ešte jedna veľmi milá povinnosť, a to usporiadať oslavu 25. výročia vzniku experimentu ATLAS. Súčasťou výročnej konferencie tak bolo aj slávnostné podujatie v Aule UK, na ktorom vzácných hostí v mene vedenia univerzity pozdravil prorektor UK prof. RNDr. Peter Moczo, DrSc. S príspevkami vystúpili viacerí predstavitelia kolaborácie, ktorí sa podieľali o svoje zážitky s experimentom ATLAS. Na oslave, samozrejme, nemohla chýbať torta, ktorú krájal vedúci experimentu prof. Dr. Karl Jakobs.

Slovenská republika je členom CERN-u od roku 1993 a jej členstvo je dôležitým uznaním kvality výskumu, úrovne našich vedcov a inštitúcií v oblasti fyziky vysokých energií. Umožňuje našim odborníkom zúčastňovať sa na základnom a aplikovanom výskume svetového významu a mať prístup do unikátnych zariadení.

Mgr. Pavol Bartoš, PhD., FMFI UK

ROZHOVOR

Hľadáme novú fyziku

O význame experimentu ATLAS a ďalších možnostiach výskumu časticovej fyziky sme sa porozprávali s vedúcim Katedry jadrovej fyziky a biofyziky FMFI UK **prof. RNDr. Stanislavom Tokárom, DrSc.**, ktorý je aj vedúcim bratislavskej skupiny ATLAS.

Čím bolo tohtoročná konferencia výnimočná a čo bolo jadrom jej programu?

Bola to výročná konferencia kolaborácie ATLAS, ktorá je najväčšou kolaboráciou časticových fyzikov na svete. Táto kolaborácia je sústredená okolo detektora ATLAS a je do nej efektívne zapojených približne 3000 vedcov z 200 vedeckých inštitúcií z celého sveta vrátane Univerzity Komenského v Bratislave.

Jadrom programu konferencie bolo ukázať súčasný stav riešených úloh, t. j. aké sú fyzikálne výsledky či aké problémy máme v jednotlivých analýzach, ako aj prediskutovať ďalšie možné riešenia. Veľa času sa venovalo

aj otázkam stratégie budúceho výskumu, modernizácie (upgradu) experimentu a pod.

Prečo vôbec kolaborácia ATLAS vznikla?

Ako som už povedal, táto kolaborácia je sústredená okolo detektora ATLAS. Ide o mnohoúčelový detektor (jeden z dvoch na LHC – druhým je detektor CMS) navrhnutý hlavne na skúmanie hlboko nepružných protón-protónových zrážok pri extrémne vysokých energiách, čím dokáže imitovať procesy, ktoré prebiehali vo veľmi rannej fáze vesmíru, keď bola jeho teplota stamiliónkrát vyššia, než je teplota v strede Slnka. Iný okruh otázok, ktorým sa ATLAS venuje, predstavujú otázky spo-

jené s hlbším pochopením uväznenia kvarkov v protóne či neutróne. Protón totiž nie je elementárna častica – je zložená z kvarkov, ktoré sú v protóne viazané gluónmi, pričom je táto väzba taká silná, že voľné kvarky nepozorujeme. Exaktná teória uväznenia kvarkov by mala bezprostredný dopad na jadrové technológie.

Nastolila bratislavská výročná konferencie nejaké prekvapivé zistenia?

Veľkých prekvapení nebolo. Doteraz získané výsledky sú totiž v dobrej zhode s očakávaním, teda s tzv. Štandardným modelom – to je dnes vládnuca koncepcia vo svete elementárnych častíc. Napriek tomu nie sme s touto

konceptiou spokojní z rôznych dôvodov a hľadáme „novú“ fyziku.

Ak výsledky zodpovedajú očakávaniam doterajšieho modelu, načo potom hľadať novú fyziku?

Áno, výsledky sa zhodujú s očakávaniami Štandardného modelu, avšak existuje množstvo javov, ktoré súčasný model fyziky elementárnych častíc nevie vysvetliť. Je to napr. tmavá hmota, o ktorej bezpečne vieme z jej gravitačných účinkov, ale nevidíme ju, teda v Štandardnom modeli niet častice, ktorá by mohla tú tmavú hmotu tvoriť. Je to tiež baryónová asymetria, vďaka ktorej došlo k nepatrnému prebytku častíc nad antičasticami (ten prebytok je v pomere 1 : 2 mld.), pričom práve tento malý prebytok spôsobil, že máme ten materiálny svet, ktorý máme. Ďalej je to tmavá energia, ktorá, zdá sa, funguje úplne inak a ani v rámci existujúcich časticových koncepcií idúcich za Štandardný model sa nedá vysvetliť. Okrem toho sú to aj isté „ideologické“ problémy Štandardného modelu – nevieme prirodzene vysvetliť, prečo je hmotnosť Higgsovoho bozónu okolo 125 GeV/c² (presnejšie 125 GeV/c²). Za predpokladu, že neexistuje nová fyzika, v dôsledku kvantových fluktuácií, ktorých vklad do hmotnosti Higgsovoho bozónu by mal byť obrovský, by mala byť hmotnosť Higgsovoho bozónu omnoho väčšia, než je tých 125 GeV/c².

Keď ste už spomenuli Higgsov bozón, mohli by ste nám priblížiť, prečo je táto častica vlastne taká zaujímavá a prečo sa jej objavenie považuje za určitý prelom?

Niektorí ju nazývajú aj „božskou“ časticou a treba povedať, že nie neoprávnene. Ide o to, že Higgsov bozón hrá v našom chápaní sveta veľmi dôležitú úlohu. Podstata spočíva v tom, že Higgsovo pole, učene povedané, „má nenulovú strednú vákuovú hodnotu“. Čo si pod tým predstaviť? Predstavujeme si to tak, že v rannom vesmíre, keď vesmír „ochladol“ na cca 10¹⁵ K (t. j. na tú už spomínanú stotílnkrát vyššiu teplotu, než je v strede Slnka), Higgsov bozón skondenzoval (tak, ako skondenzuje vodná para na vodu) a zaplnil vákuum. A je to práve interakcia časticových polí s týmto Higgsovým kondenzátom, čo dalo časticiam nenulovú hmotnosť. Vďaka tomu existujú

nukleóny, atómové jadra, atómy, molekuly atď. Teda svet, ako ho poznáme, vrátane nás.

Na čo sa vo výskume zameriava bratislavská skupina ATLAS? A ako by ste zhodnotili aktivity našej kolaborácie – napr. aj v porovnaní s minulým obdobím?

Zameriavame sa na niektoré problémy fyziky top kvarku a problémy tzv. Bose-Einsteinových korelácií. Prvá tematika patrí do oblasti skúmania hlboko nepružných procesov, kde skúmame tie najfundamentálnejšie zákony prírody, druhá tematika je bližšie reálnemu životu – ide o otázky uväznenia kvarkov v protóne.

Náš bratislavský tím pozostáva zo 6 vedeckých pracovníkov, 7 doktorandov a 3 študentov magisterského štúdia. Dá sa povedať, že sme v kolaborácii rešpektovaní, svedčí o tom aj to, že pomerne často reprezentujeme ATLAS na medzinárodných konferenciách, oponujeme výsledky analýz iných pracovných skupín, sme nominovaní do edičných rád pre posudzovanie článkov. Navyše, v kolaborácii sme zodpovední za kvalitu dát z hadrónového TILE kalorimetra, kde máme tzv. DQ leadera, teda hlavného zodpovedného za kvalitu dát z kalorimetra. Hlavný rozdiel medzi dnešným tímom a tímom do roku 2013, keď sme uskutočnili svoju prvú samostatnú analýzu, je ten, že v súčasnosti predstavujeme skúsenejšiu a väčšiu pracovnú skupinu s množstvom doktorandov – talentovaných mladých ľudí. Je to aj vďaka štipendiám MŠVWaŠ pre doktorandov a mladých vedeckých pracovníkov. Predtým nám dobrí študenti odchádzali na doktorandské štúdium do zahraničia, takže sme vtedy považovali za úspech, keď sme mali „až“ 3 doktorandov. Ešte by bolo treba vypracovať program, ktorý by umožnil udržať mladých obhájených vedeckých pracovníkov doma na Slovensku... A ešte lepšie by bolo mať vypracovanú koncepciu rozvoja časticových a jadrových výskumov v SR.

Ako sa využívajú vyvinuté technológie a metódy časticovej fyziky v praktickom živote?

Na prvý pohľad sa zdá, že časticový výskum je „len“ základný výskum prinášajúci nové poznatky a tým to aj končí. Je nesporné, že zmyslom časticového výskumu je získavanie poznatkov umožňujúcich nám hlbšie poznať svet, ktorý nás obklopuje, a už to samo osebe predstavuje obrovskú hodnotu – veď túžba poznávať a poznať je imanentnou vlastnosťou človeka. Na druhej strane tento výskum zákonite prináša aj praktické veci. Napr. mnohí počuli o PET – pozitronovej emisnej tomografii, ktorá umožňuje identifikovať aj malícke nádory, alebo o protónovej terapii efektívne liečiacej tumorové ochorenia. Každý dnes vie, čo je webová stránka, ale len nemnohí vedia, že web vznikol v CERN-e ako prostriedok pre komunikáciu v rámci kolaborácií. Je možné hovoriť o superrýchlom zbere dát – veď v detektore ATLAS dochádza k jednej miliarde zrážok (eventov) za sekundu. Každá zrážka pritom predstavuje sama osebe viac než 100 miliónov čísel, na základe ktorých treba zrážku zrekonštruovať a zároveň rozhodnúť, či je zaujímavá. Z miliardy eventov sa tak

len 200 – 300 zapíše na disk. Mohli by sme takto ďalej hovoriť o 27 km dlhej urýchľovacej trubici s neobyčajne vysokým vákuom, ktoré je treba udržať mesiace, či o silných magnetických poliach, ktoré musia vykazovať stabilitu tiež celé mesiace – to sú časticovou fyzikou odskúšané elementy možno budúcich dopravných systémov. Ale v prvom rade je produktom tohto výskumu mladý výskumník, ktorý riešil svoju úlohu v konfrontácii s najlepšimi odborníkmi v oblasti. Štúdie ukazujú, že títo ľudia sa uplatňujú a prinášajú nové nápady aj v oblastiach vzdialených od fyziky.

Aká je ďalšia perspektíva vašej kolaborácie, ak vychádzate zo súčasného záujmu a dosiahnutých výsledkov?

Je ťažké predpovedať budúcnosť, pretože to závisí od toho, aká bude podpora vedy v SR a na čo sa v nej postavia akcenty. Ja som ale optimista, verím, že pozície si udržíme, ba máme šancu si ich vylepšiť, lebo máme veľmi talentovaných mladých ľudí.

Čo sa dá očakávať v oblasti časticovej fyziky v budúcnosti?

Predovšetkým to, že LHC experimenty budú hlavným, hoci nie jediným, zdrojom informácií pre časticovú fyziku do polovice 30-tych rokov. Jedným z prvoradých cieľov je pritom pátranie po novej fyzike. Problémom však ostáva to, že ak je charakteristická škála novej fyziky vzdialená od dnes nám dostupných energií, tak nájsť prejavy novej fyziky bude veľmi ťažké. V takomto prípade sa fyzika za Štandardným modelom môže prejavovať len ako malá odchýlka a ak ju budeme chcieť uvidieť, budeme potrebovať veľmi precízne merania. Prakticky to znamená mať k dispozícii veľké vzorky zaujímavých zrážok. Veľkosť vzorky meriame v inverzných femtobarnoch (fb⁻¹). Nejdeme konkretizovať, čo to znamená, len uvediem niekoľko hodnôt na malú ilustráciu: pri energii 7 TeV sme nabrali vzorku 5 fb⁻¹, pri 8 TeV 20 fb⁻¹ a pri energii 13 TeV v prvom období (2015 – 2016) 36 fb⁻¹ a v roku 2017 už máme viac než 40 fb⁻¹. Do konca roka 2018 plánujeme mať celkovo viac než 120 fb⁻¹. V ďalšej fáze chceme nábrať 300 fb⁻¹ a po modernizácii by to malo byť 3000 fb⁻¹. Som presvedčený, že tento výskum zmení naše pohľady na svet. Určite budeme potom lepšie chápať otázky uväznenia kvarkov či fázového prechodu medzi kvark-gluónovou a baryónovou formou látky. Čo sa dozvieme z hlboko nepružných zrážok, momentálne ťažko odhadnúť – prekvapenie môže prísť už v priebehu budúceho roka, je však možné, že budeme musieť byť trpezlivejší...

A posledná otázka – aký mali dojem z Bratislavy a Slovenska účastníci konferencie?

Som presvedčený, že veľmi dobrý. Zastavilo sa pri mne množstvo účastníkov, ďakovali nám za skvelé podujatie. Môj dojem z toho bol taký, že to nebola len formálna zdvorilosť – bolo cítiť nefalšovaný pozitívny dojem. V Bratislave stretli ochotných a kultúrnych ľudí, cítili sa u nás bezpečne. Som presvedčený, že sme urobili veľmi dobrú reklamu Bratislave aj Slovensku.

PhDr. Anna Komová, FMFI UK

Delegácia UK na medzinárodnej študentskej konferencii UNICA 2017

V dňoch 4. – 7. októbra 2017 sa študenti viacerých fakúlt Univerzity Komenského v Bratislave (UK) zúčastnili v Ríme na medzinárodnej študentskej konferencii UNICA 2017, na ktorej malo svojich zástupcov až 29 európskych univerzít. Témou tohto ročníka bola „Student-Centred University“ alebo aj univerzita (pre) študentov.

Priebeh konferencie potvrdil, že organizátormi zvolená téma aktuálne rezonuje nielen v študentských radoch na Slovensku, ale i v celej Európe – nedostatky a veľký priestor pre zlepšenie v tejto oblasti pritom pociťujú aj reprezentanti tých univerzít, ktoré sa často používajú ako vzor pre dobre fungujúcu vysokoškolskú inštitúciu. Našu univerzitu v Ríme reprezentovala skupina desiatich aktívnych a ambiciózných študentov z fakúlt UK rôzneho zamerania, konkrétne z Filozo-

fickej fakulty UK, Prírodovedeckej fakulty UK, Pedagogickej fakulty UK, Farmaceutickej fakulty UK, Fakulty matematiky, fyziky a informatiky UK, Fakulty managementu UK a Fakulty sociálnych a ekonomických vied UK. Na konferencii sa diskutovalo v desiatich fórach, a tak bola Univerzita Komenského jednou z mála, ktorá mala zastúpenie vo všetkých plenárnych zasadnutiach.

Žiadaným výsledkom jednotlivých blokov bola príprava akčných plánov v danej oblasti, pričom najlepšiemu z nich asociácia UNICA prisľúbila čiastočné financovanie jeho implementácie. Hoci boli fóra tematicky rozdelené, obsahovo sa do veľkej miery prekrývali. To bol aj prípad fóra zameraného na študentskú mobilitu, kde z UK diskutoval Ján Siviček. Fórum totiž identifikovalo ako jeden z kľúčových problémov v tejto oblasti nedostatočnú kompatibilitu študijných programov na univerzitách, čo komplikuje uznávanie kreditov. Uznávanie kreditov a samotného štúdia bolo však ústrednou témou ďalšieho fóra, kde UK reprezentovala Monika Dávideková. Konferencia tiež pokryla problematiku kvality vysokého školstva (Eva Viglašová), podpory prístupu k vysokoškolskému štúdiu (Ivana Bizoňová),

metód výučby a spôsobu učenia z pohľadu študentov (Zuzana Haramiová, Róbert Zsembera) či perspektívy zamestnania po skončení vysokoškolského štúdia (Slávka Gdovinová). Okrem toho bol v programe vyčlenený aj priestor pre témy súvisiace so súčasnými svetovými výzvami, akými je ochrana životného prostredia (Jana Božánová), integrácia migrantov (Clarissa Tabosa) či budúcnosť Európy (Michaela Dénesová). Väčšina akčných plánov navrhla online platformu alebo softvér na uľahčenie života študentskej aj zamestnaneckej časti akademickej obce, zdieľanie informácií a ich vyhľadávanie. Na záver študenti i odborná komisia hlasovali za najlepší akčný plán. Výsledok hlasovania určil dvoch „finalistov“, ktorý zabojujú o finančný grant: fórum zamerané na úlohu univerzít v integrácii migrantov a fórum orientované na „zelené“ univerzity. Študentky Clarissu Tabosa a Janku Božánovú tak čaká v najbližšej dobe odovzdávanie celého projektového zámeru. Čerešničkou na torte bola súťaž o najlepšie video na tému konferencie, ktorú v konkurencii profesionálnych tvorcov videí jednoznačne vyhrala delegácia z Francúzska.

Mgr. Kristína Janková, PhD., FSEV UK

Doktorandi na workshope v Dubrovniku o ďalšom smerovaní kariéry

V dňoch 15. – 18. októbra 2017 sa v chorvátskom Dubrovniku uskutočnil workshop pre doktorandov *Navigate your career!*, ktorý spoločne zorganizovali medzinárodné univerzitné asociácie Coimbra Group a UNICA. Svojich zástupcov sem vyslala aj Univerzita Komenského.

V prvý deň workshopu nás náhodne rozdelili do skupín a našou prvou spoločnou úlohou bolo napísať, aké zručnosti sme vďaka doktorandskému štúdiu získali, ale i to, čo nám v rámci doktorandského štúdia chýba. O tejto téme sme potom veľa a dlho diskutovali. Večer nás organizátori vzali na vynikajúcu večeru do krásnej reštaurácie s výhľadom na more a historické centrum mesta.

Na druhý deň nás čakali predovšetkým prednášky o hodnotách. Ich tematické zameranie sa nám obzvlášť páčilo, pretože v každodennom živote má človek veľa práce a niekedy robí rozhodnutia rýchlo, bez toho, aby sa zamyslel nad tým, prečo sa vlastne rozhodol tak, ako sa rozhodol. Búrlivú diskusiu vyvolala prednáška spojená s workshopom o etike v rámci našej kariéry. Prínosnou bola i prezentácia orientovaná na tému vytvárania profesionálnych sietí kontaktov. Prednášajúci nám ponúkol jednak náhľad do rôznych existujúcich sietí tohto druhu, ako aj cenné rady, ako sa na sieťach zviditeľniť, a tak využiť výdobytky modernej doby v prospech našej budúcej kariéry.

Hlavnou témou tretieho dňa bola komunikácia. Najprv sme absolvovali zjednodušenú verziu psychologického testu MBTI, ktorý identifikuje psychologické rozdiely medzi ľuďmi na základe typológie osobností. Podľa výsledkov sme vytvorili skupiny, v rámci ktorých sme pracovali na rôznych úlohách, napr. na organizácii fiktívnej konferencie. Súčasťou programu tohto dňa bola prehliadka mesta so sprievodkyňou, dokonca sa naskytla i možnosť návštevy najbližšej pláže a kúpania v mori. Večer opäť nechýbala spoločná

večera v reštaurácii, počas ktorej sme sa rozprávali o otázkach, čo zostali počas dňa nezodpovedané.

Posledný deň sme znova venovali najmä otázke etiky. V rámci skupín sme dostali za úlohu sformulovať päť základných bodov, ktoré by mal každý zamestnanec v akademickej sfére dodržiavať. Nasledovala veľmi zaujímavá prednáška o nástrojoch EÚ pre doktorandov a postdoktorandov. Prednášajúci nám predstavil viacero možností, ktoré nám Únia ponúka najmä po ukončení doktorandúry. Posledným bodom programu bola diskusia o workshope, ktorá jednak zosumarizovala konkrétny prínos jednotlivých blokov, zároveň však poskytla i dostatočný priestor pre spätnú väzbu účastníkov.

Workshop *Navigate your career!* nás obohatil o množstvo podnetov i cenných rád, sme preto veľmi radi, že sme sa na ňom mali možnosť zúčastniť – jednak sme sa mohli spoznať s doktorandmi najrôznejších študijných odborov zo všetkých kútov sveta, jednak sme dostali šancu zamyslieť sa nad banálnymi vecami z rôznych uhlov pohľadu, rešpektujúc rôzne názory, motivácie, argumenty a pod. Sme si istí, že poznatky, ktoré sme nadobudli, a kontakty, ktoré sme tam získali, využijeme vo svojej ďalšej kariére.

Mgr. Miroslava Danišková, FiF UK

Univerzita Komenského na veľtrhu vzdelávania AKADÉMIA & VAPAC® 2017

V dňoch 10. – 12. októbra 2017 do bratislavskej AEGON arény NTC zavítalo viac než 8000 stredoškôľakov zaujímavých sa o možnosti vysokoškolského vzdelávania – konal sa tu totiž už 21. ročník veľtrhu vzdelávania AKADÉMIA & VAPAC®. Najväčší medzinárodný veľtrh štúdia a kariéry v Slovenskej republike, na ktorom malo i tento rok svoje zastúpenie všetkých 13 fakúlt Univerzity Komenského v Bratislave (UK), sa uskutočnil pod záštitou Maroša Šefčoviča, podpredsedu Európskej komisie, Martiny Lubyovej, ministerky školstva, vedy, výskumu a športu SR, a Rudolfa Kropila, prezidenta Slovenskej rektorskej konferencie.

Prítomných na slávnostnom otvorení privítala riaditeľka podujatia Daniela Kráľovičová. „Veľtrh AKADÉMIA & VAPAC® už 21 rokov ponúka vysokým školám a vzdelávacím inštitúciám jedinečnú príležitosť odprezentovať možnosti štúdia pre budúcich absolventov stredných škôl,“ uviedla, „je to však i skvelý priestor na nadväzovanie nových kontaktov a medziľudských vzťahov, čím tiež možno prispieť k naplneniu základného cieľa tohto podujatia – priviesť ku kvalitnému vzdelaniu šikovných študentov, ktorí sa chcú edukovať v relevantných študijných odboroch.“

Zúčastneným sa prihovoral aj vedúci Zastúpenia Európskej komisie na Slovensku Dušan Chrenek. Vo svojom príhovore vyzdvihol prínos veľtrhu, ktorý pomáha študentom zorientovať sa v množstve ponúk a vybrať si z nich to najlepšie. „Práve tu získané informácie ich môžu priviesť k správnejmu rozhodnutiu, ktoré môže byť jedným z najdôležitejších v ich živote,“ povedal. V tejto súvislosti ocenil i výhody výmenného programu Erasmus+, ktorý na Slovensku absolvovalo už viac než 110 000 študentov.

Následne v mene ministerky školstva prítomných pozdravil aj generálny riaditeľ sekcie vysokých škôl Jozef Jurkovič, ktorý vystavovateľom zaželel plné stánky zvedavých študentov, a v mene Slovenskej rektorskej konferencie jej viceprezident – rektor Trnavskej univerzity v Trnave Marek Šmid, ktorý vyzdvihol možnosť porovnania sa s konkurenciou, čo môže slúžiť i na vzájomné obohatenie.

Na veľtrhu sa pravidelne zúčastňuje všetkých 13 fakúlt Univerzity Komenského prostredníctvom svojich zástupcov, ktorí záujemcov informujú o podmienkach a možnostiach štúdia na UK, usmerňujú ich pri výbere študijného programu a radia, ako sa pripraviť na prijímacie konanie. „Účasť na veľtrhu považujeme za mimoriadne prospešnú, pretože tam za krátku dobu oslovíme pomerne veľký počet uchádzačov a obratom máme spätnú väzbu,“ zhodnotila význam podujatia aj z pohľadu vystavovateľov Michaela Hroncová, vedúca študijného oddelenia Pedagogickej fakulty UK, ktorá prezradila, že stredoškôľáci pri ich fakultnom stánku preja-

vili najväčší záujem o štúdium logopédie, predprimárnej a primárnej pedagogiky, špeciálnej pedagogiky, učiteľstva anglického jazyka, slovenského jazyka a histórie. „Študenti sa však zaujímali aj o nové študijné programy v študijnom odbore psychológia a špeciálna pedagogika, pričom z ich strany čoraz častejšie zaznievajú otázky nielen k podmienkam prijímacieho konania, ale aj k uplatneniu v praxi,“ dodala.

Podobný trend vyzorovala aj Ľudmila Blatná, vedúca študijného oddelenia z Fakulty telesnej výchovy a športu UK: „Posledné roky sa stredoškôľáci na veľtrhu informujú nielen ohľadom štúdia na našej fakulte, ale pýtajú sa aj na konkrétne uplatnenie našich absolventov – predtým sme sa s takýmito otázkami stretávali len zriedka.“ Podľa jej slov sa u nádejných študentov FTVŠ UK stretla s nadšením informácia o otvorení nového bakalárskeho študijného programu fyzioterapia, o ktorý bol dlhoročný záujem.

„Okrem podmienok prijatia sa viacerí potenciálni uchádzači informovali o možnosti študovať alebo stážovať v zahraničí. Zaujímalo ich tiež, či na štúdium na našej fakulte potrebujú aktívnu angličtinu, ako i to, či sa u nás v angličtine vyučuje. Zo študijných programov sa najčastejšie pýtali

na európske štúdiá a aplikovanú ekonomiu,“ zosumarizovala skúsenosti z veľtrhu Martina Mášiková z Fakulty sociálnych a ekonomických vied UK.

Martin Belluš z Fakulty matematiky, fyziky a informatiky UK potvrdil veľký záujem účastníkov veľtrhu o mimoriadne číslo *Našej univerzity*, ktoré aj tento rok približuje možnosti a podmienky štúdia na fakultách UK, ale zároveň predstavuje možnosti ubytovania, športového vyžitia, program Erasmus+ a pod.

Záujemcovia o vysokoškolské štúdium mohli na tohtoročnom veľtrhu navštíviť stánky až 348 vystavovateľov – okrem Slovenskej republiky tu mala svoje zastúpenie i Česká republika, Dánsko, Francúzsko, Holandsko, Kanada, Rakúsko, Švajčiarsko, Spojené kráľovstvo a USA, pričom sa tu už tradične prezentovali nielen univerzity či vysoké školy, ale aj inštitúcie disponujúce informáciami o štipendiách, grantoch či jazykovom vzdelávaní. Najviac návštevníkov prišlo z gymnázií a stredných odborných škôl. Z pohľadu návštevnosti jednotlivých oblastí Slovenska prišlo najviac stredoškôľakov z Trnavského, Bratislavského, Trenčianskeho a Žilinského kraja.

Farmaceutická fakulta UK si pripomína 65. výročie svojho založenia

Slávnostné zhromaždenie akademickej obce Farmaceutickej fakulty Univerzity Komenského v Bratislave (FaF UK) v prítomnosti vedenia univerzity, hostí z jej ostatných fakúlt a pracovísk, ale aj štátnych orgánov, stavovských komôr, vedeckých spoločností, farmaceutických a zdravotníckych spoločností sa konalo v Aule UK dňa 10. októbra 2017. Slovenskí farmaceuti, absolventi a priatelia fakulty i ďalší odborníci si však toto jubileum pripomínajú počas celého kalendárneho roka, a to najmä konferenciami, sympóziami a pracovnými dňami jednotlivých farmaceutických spoločností, spolkov a ich sekcií.

Farmácia je – v tom najlepšom zmysle slova – interdisciplinárnym odborom, ktorý prepoja biologické, chemické, fyzikálne i medicínske poznatky. Absolventi farmácie môžu tak po skončení štúdia pracovať na rôznych pozíciách. Na druhej strane je existencia samostatných farmaceutických fakúlt na veľkých svetových univerzitách síce bežnou, avšak stále nie samozrejmosťou (ako dokazuje aj príklad neďalekej Viedne). Niektoré dejinné peripetie predchádzajúce vzniku samostatného štúdia farmácie na Slovensku a následné mílniky v dejinách jubiliujúcej Farmaceutickej fakulty UK priblížil publiku vo svojom slávnostnom príhovore v Aule UK dekan fakulty prof. Pavel Mučaji.

Počiatky vzdelávania farmaceutov na území dnešného Slovenska siahajú do 18. storočia, keď na Lekárskej fakulte Trnavskej univerzity v roku 1769 na katedre chémie a botaniky vzniklo centrum výučby pre lekárnikov. Prvý titul *pharmaciae magister* vydala Trnavská univerzita v roku 1771. Po siedmich rokoch však toto štúdium zaniklo a nasledujúcich 160 rokov na území Slovenska nebolo možné farmáciu študovať.

Situácia sa zlepšila až po vzniku Univerzity Komenského v Bratislave v roku 1919. Pomáhať budovať novú štátnu univerzitu prišli českí profesori z Karlovej univerzity v Prahe. Jedným z nich bol aj prof. Bohuslav Polák, zakladateľ Ústavu pre farmakológiu a farmakognóziu Lekárskej fakulty UK, ktorý v jeho čele stál až do roku 1939. Už od tridsiatych rokov sa uvažovalo o tom, že Lekárska fakulta UK by mohla pomôcť vychovávať farmaceutov. Vytvorilo sa miesto mimoriadneho profesora pre farmakognóziu. Asistentom na ústave sa stal MUDr. František Švec, ktorý bol poverený odborne sa orientovať tak, aby sa na Lekár-

skej fakulte UK postupne utvorili podmienky pre výchovu farmaceutov na Slovensku.

Obdobie pred II. svetovou vojnou bolo zložitú, českí profesori museli Univerzitu Komenského postupne opustiť a zatvorením českých vysokých škôl v roku 1939 skončila možnosť vysokoškolského štúdia v Prahe aj pre študentov zo Slovenska.

Situácia sa paradoxne začala meniť k lepšiemu počas vojny a so vznikom slovenského štátu. Koncipovaním farmaceutického štúdia sa naďalej zaoberal prof. František Švec, ktorý bol poverený vedením Ústavu pre farmakológiu a farmakognóziu Lekárskej fakulty UK až do roku 1948. Významným mílnikom bol akademický rok 1939/1940, v ktorom sa začalo realizovať medzifakultné dvojročné štúdium farmácie na Univerzite Komenského (v rokoch 1939 až 1954 nazývanej Slovenskou univerzitou v Bratislave) – v rámci Lekárskej fakulty UK a Filozofickej fakulty UK. V roku 1940 bolo na Lekárskej fakulte UK zriadené trojročné štúdium. Fakulta však zápasila aj s vlastnými problémami. Bez potrebných priestorov, ľudí a finančných prostriedkov nebola schopná realizovať zákonnú úpravu trojročného štúdia farmácie. Výučba sa tak realizovala v učebniach a laboratóriách Lekárskej fakulty UK a Prírodovedeckej fakulty UK (botanika), Slovenskej vysokej školy technickej v Bratislave (chémia) a v ústavnej lekární Štátnej nemocnice (galenická farmácia).

Po roku 1945 sa vynorila potreba unifikácie štúdia farmácie v celom štáte, keďže v Brne a Prahe sa po vojne obnovilo dvojročné štúdium, ale v Bratislave bolo štúdium už trojročné a jeho reforma pokročila tak, že sa pripravovalo aj štvorročné. Ministerstvo školstva a osvetu ustanovilo osobitnú komisiu pre reformu štúdia farmácie.

V roku 1948 vstúpil do platnosti zákon o lekárnickom štúdiu, ktorý bol pripravený už dávnejšie, ale jeho prijatie sa oddaľovalo. Zákon umožnil väčšiu samostatnosť a samosprávu farmaceutického štúdia, čím pripravil pôdu pre vytvorenie samostatných farmaceutických fakúlt. Štúdium sa predĺžilo a v rokoch 1948 – 1952 bolo na Lekárskej fakulte UK farmaceutické štúdium štvorročné. V zmysle nového zákona o vysokých školách z roku 1950 sa farmaceutické ústavy včlenili do troch katedier: chémie, farmakognózie a galenickej farmácie. Štúdium farmácie riadila fakultná rada, ktorej predseda bol *ex officio* aj prodekanom Lekárskej fakulty UK pre odbor farmácia.

Samostatná Farmaceutická fakulta UK bola zriadená dňa 19. augusta 1952. Prvým dekanom fakulty sa stal jej spoluzakladateľ doc. Ľudovít Krasnec, ktorý sa habilitoval v študijnom odbore farmácia na Lekárskej fakulte UK, kde pôsobil od roku 1941. Orientoval sa na širší komplex chemických predmetov, ktoré sa v tom čase zaraďovali pod farmaceutické vedy, a od roku 1946 bol vedúcim chemických pracovísk, resp. katedier vznikajúcich na farmaceutickej fakulte. Dňa 1. septembra 1952 začína Farmaceutická fakulta UK plniť svoje poslanie. Základom štruktúry fakulty pri jej vzniku boli uvedené tri katedry. Súčasne vznikala samostatná farmaceutická fakulta aj na Masarykovej univerzite v Brne. V Prahe bolo v roku 1950 štúdium zrušené, resp. zlúčené so štúdiom v Brne.

Od roku 1953 sa uzákonilo päťročné štúdium. Pokračoval aj vznik a budovanie pracovísk. Katedra chémie mala aj ústav analytickej chémie, katedra galenickej farmácie mala ústav farmaceutickej prevádzky a kabinet dejín farmácie a katedra farmakognózie zabezpečovala aj výučbu základných medicínskych disciplín vrátane farmakodynamiky a toxikológie. Postupne sa vyčleňovali a vznikali ďalšie katedry a pracoviská fakulty: katedra lekárskeho disciplín a ústredná fakultná knižnica (1954), katedra lekárenskej a farmaceuticko-priemyselnej prevádzky (1957), katedra farmaceutickej chémie a vedeckovýskumný ústav (1957), katedra analytickej chémie (1958).

V roku 1958 sa začali stavebné práce na novej budove fakulty na Ulici odbojárrov č. 10. Budovu projektoval architekt Vladimír Karfík v spolupráci s Antonom Rokošným a do používania sa odovzdala v roku 1960. V tomto roku fakulte prideliť aj budovu na Kalinčiakovej ulici č. 8 a zároveň zlúčili dve česko-slovenské farmaceutické fakulty – brniansku a bratislavskú – do jedinej celoštátnej fakulty so sídlom v Bratislave. (Až v roku 1969, po federalizácii československého štátu, vznikla farmaceutická fakulta opäť aj v českej časti federácie – v Hradci Králové.) Z Brna sa do Bratislavy presťahovala aj záhrada liečivých rastlín a vznikli katedry farmaceutickej botaniky, fyzikálnej chémie a biochémie a mikrobiológie. Súčasťou fakulty sa stala fakultná lekáreň v Brne a začalo sa s výstavbou druhej fakultnej lekáreň v bratislavskom Ružinove.

V roku 1977 sa schválila reorganizácia štúdia zavádzajúca tri odbory: všeobecná,

technologická a klinická farmácia. Negatívne skúsenosti s týmto modelom a uplatnením farmaceutov v praxi viedli nakoniec k jeho zrušeniu v roku 1990.

V súčasnosti má Farmaceutická fakulta UK 11 katedrií a poskytuje vysokoškolské štúdium v troch stupňoch štúdia. Od roku 2002 sa na fakulte realizuje bakalársky študijný program zdravotníckej a diagnostické pomôcky. Študijný odbor farmácia sa študuje v spojenom 1. a 2. stupni a realizuje sa v slovenskom a anglickom jazyku. Praktická výučba študentov je špecifická a zahŕňa absolvovanie povinnej 6-mesačnej lekárskej praxe vo výučbových zariadeniach fakulty (univerzitná a fakultná lekáreň), ako aj vo verejných lekárnach. Doktorandské štúdium sa realizuje v študijných odboroch farmakológia, farmaceutická chémia, farmakognózia a klinická farmácia. Fakulta poskytuje aj špecializačné štúdium v programe farmácia.

Farmaceutická fakulta UK je súčasťou nadnárodného konzorcia európskych univerzít, ktorého zámerom je postgraduálne vzdelávanie v oblasti výskumu a vývoja liečiv. V tejto spolupráci vznikol nový európsky vzdelávací projekt v oblasti výskumu a vývoja liečiv *Cooperative European Medicines Development*

Course, ktorého cieľom je vyškoliť odborníkov pre celý zložitý proces vývoja liekov od molekuly až po podanie pacientovi.

Za uplynulých 65 rokov Farmaceutická fakulta UK prešla dlhým vývojom a vybudovala si v domacom a medzinárodnom poli postavenie, ktoré sa bude snažiť udržať a rozvíjať. „Do budúcnosti máme víziu, predstavu a plány pre rozvoj fakulty. Ich realizácia bude závisieť od súhry viacerých faktorov, ale najmä od nás samých a od toho, ako dokážeme zú-

ročiť 65-ročné skúsenosti,“ uviedol na záver svojho príhovoru prof. Mučaji.

Na slávnostnom podujatí v Aule UK udelila Farmaceutická fakulta UK pamätné medaily, ktoré si prebrali členovia vedenia univerzity, predstavitelia fakúlt UK, Ministerstva zdravotníctva SR, Slovenskej lekárskej spoločnosti, Slovenskej lekárskej komory, zástupcovia farmaceutických spoločností a iní.

Pavel Mučaji, Jaroslav Tóth, FaF UK

AKTIVITY NAŠICH PRACOVÍSK

Jubilejné sympóziu z dejín farmácie a medicíny na FaF UK

Pri príležitosti 65. výročia založenia Farmaceutickej fakulty UK (FaF UK) sa dňa 29. septembra 2017 na jej pôde uskutočnilo „Jubilejné sympóziu z dejín farmácie a medicíny“.

Pod záštitou dekana FaF UK prof. PharmDr. Pavla Mučajiho, PhD., sa ujala organizácie sympózia sekcia dejín farmácie Slovenskej farmaceutickej spoločnosti (SFS) pod vedením predsedníčky sekcie doc. PhDr. Ľudmily Ozábalovej, PhD., a vedeckého tajomníka sekcie PhDr. Tomáša Hamara, PhD. Na podujatí sa aktívne zúčastnili farmaceuti, lekári, historici, jazykovedci a klasickí filológovia, ktorí sa venujú výskumu v oblasti dejín farmácie, medicíny, zdravotníckeho školstva a odbornej terminológie.

Podujatie otvoril slávnostným príhovorom prodekan FaF UK pre rozvoj fakulty, spoluprácu s praxou a informačné technológie Mgr. Jaro-

slav Tóth, PhD., ktorý zosumarioval vedecko-výskumnú činnosť zameranú na výskum dejín farmácie a vyzdvihol dôležitosť ďalších bádateľských snáh v tejto oblasti. Prednášky sympózia na odborné témy z oblasti dejín zdravotníckych odborov medicína a farmácia odzneli v štyroch sekciách: v dopoludňajšej časti boli dve paralelné sekcie venované predovšetkým témam z oblasti starších dejín a v popoludňajšej časti dominovali témy so zameraním na moderné dejiny zdravotníctva. Široké spektrum príspevkov pokrývalo obdobie od antického staroveku až po druhú polovicu 20. storočia. Prednášajúci poskytli zúčastneným pohľad do príručnej knižnice lekárnika v 19. storočí, pripomenuli zabud-

meranie príspevkov presunulo k prehľadu vzdelávania farmaceutov a k legislatívnemu vývoju farmácie na Slovensku. Prednášajúci z Českej republiky prezentovali vznik znaku sesterskej Farmaceutickej fakulty Veterinárnej a farmaceutickej univerzity v Brne. Vedeckú školu karbátov FaF UK podrobne predstavil prezident SFS Dr. h. c. prof. RNDr. Jozef Čižmárik, PhD. Príspevky aktívnych účastníkov, ako aj následné živé diskusie boli svedectvom toho, že farmácia a medicína ako vedné disciplíny patria do centra pozornosti historického výskumu.

Na záver podujatia sa ujal slova prezident SFS prof. Jozef Čižmárik, ktorý kladne hodnotil úroveň organizačnej i odbornej stránky sympózia, k čomu nemalo prispieť bohatá medzinárodná účasť a interdisciplinárne zameranie prednášajúcich, a vyslovil nádej, že organizátori hodlajú usporiadať podobné podujatie aj v blízkej budúcnosti. Príspevky sympózia budú uverejnené v špeciálnom jubilejnom čísle vedeckého časopisu *Farmaceutický obzor* a záujemcovia o problematiku dejín farmácie a medicíny si ich budú môcť prečítať ešte tento akademický rok.

PhDr. Darina Kližanová, PhDr. Tomáš Hamar, PhD., Katedra jazykov FaF UK

Slávnostné otvorenie sympózia (zľava: prezident SFS prof. Jozef Čižmárik; Dr. Tomáš Hamar a doc. Ľudmila Ozábalová zo sekcie dejín farmácie SFS; prodekan FaF UK doc. Jindra Valentová a prodekan FaF UK Dr. Jaroslav Tóth)

nuté rastlinné lieky, ale aj jedovaté rastliny a ľudové receptúry z 18. storočia. Z dejín lekárskej vedy odznela prednáška o Jánovi Justusovi Torkošovi a jeho opise siamských dvojčiat v Uhorsku, ale aj o Avicennovi – otcovi východnej medicíny. Od starších dejín sa tematické za-

Rímskokatolícka cyrilometodská bohoslovecká fakulta UK predstavuje svojich úspešných študentov

Naša fakulta je najstaršou fakultou teologického zamerania na Slovensku. Od roku 1936 pripravuje katolíckych kňazov a od roku 1989 už aj laických teológov a teologičky. Aktuálne má fakulta 203 študentov. Pedagogický proces a bádanie na fakulte v našich študentoch iniciuje a posilňuje rozumové skúmanie náboženskej viery a skúsenosti a otvára ho adekvátnym inováciám. S nasadením pracujeme pre našich študentov, ktorí sa aj v postmodernom svete nechávajú ovplyvňovať nadčasovým Božím slovom a tradíciou, ktorá „nie je nejakou adoráciou vyhasnutého popola, ale udržiavaním živého ohňa viery“. Predstavujeme vám štyroch študentov katolíckej teológie, ktorých nasadenie a úspechy sú prísľubom do budúcnosti cirkvi i spoločnosti.

Ing. Martin Uher

Martin, čo bolo pre vás po štúdiu ekonómie rozhodujúcim impulzom podať si prihlášku na našu fakultu a do kňazského seminára?

Po úspešnom absolvovaní inžinierskeho štúdia na Národohospodárskej fakulte Ekonomickej univerzity v Bratislave som pracoval štyri roky ako ekonóm v jednom výrobnom podniku. Už počas štúdia na vysokej škole som začínal vnímať Božie volanie stať sa kňazom. Po spoznaní, že Pán Ježiš je moja jediná istota, som sa rozhodol. Túžim sa stať katolíckym kňazom. Ako 29-ročný som bol prijatý do Kňazského seminára sv. Cyrila a Metoda v Bratislave, s čím je spojené aj štúdium na našej fakulte.

Zrod mnohých profesií, ako aj zrod kňazského povolania slúžiť Bohu a ľuďom, determinuje nejaký výrazný ľudský vzor. Bolo to tak aj vo vašom prípade?

Miništrovať som začal ako 9-ročný. Na ceste povolania ma oslovilo svedectvo živo-

ta mnohých kňazov. Ďakujem za dar katolíckej viery, v ktorej ma vychovávali moji rodičia. Rok pred vstupom do seminára som bol členom „aspirantky“. Je to rozlišovanie povolania realizované saleziánskym štýlom a v saleziánskom duchu. Som rád, že som mohol byť jej súčasťou. Mojm obľúbeným sviatkom je sv. don Bosco so svojím životným heslom, ktoré je prosbou k Bohu: „Daj mi duše a ostatné si vezmi.“

Príprava na teologickej fakulte a v seminári je zameraná na ľudskú, intelektuálnu, duchovnú a pastoračnú formáciu. Ste usilovným študentom, no vedeli by ste načrtnúť, v čom konkrétne nastal u vás posun aj v iných spomenutých oblastiach?

Život v spoločenstve spolubratov seminaristov je náročný. Vďaka nemu lepšie vnímam svoje limity i príležitosti pre napredovanie. Delím sa o radostné okamihy života však moja radosť rastie. Učím sa tiež dialógu s inými. Štúdium vo mne prebúdzajú túžbu po hľadaní pravdy, ktorú chcem stále lepšie a hlbšie spoznávať. Prežívam radosť

a pokoj v srdci, že som v seminári. Počas letných prázdnin pomáhám na tábore pre miništrantov. Spoznávam intenzívnu túžbu mladých po zmysle života.

Oblubujete hory a turistiku. Môže príroda a stvorenie modernému človeku, ktorého naďalej fascinuje štúdium makrokozmu a mikrokozmu, povedať aj niečo viac?

Počas túr v horách som zažil nádherné rozhovory s mladými. Vnímam ich túžbu po pravde, spravodlivosti a radostnom živote. Pobyt v prírode nám vytvára priestor pre ticho. V ňom sa môžeme pýtať otázky o zmysle nášho života a o tom, čo bude po smrti. V našom hľadaní môžeme prísť až k osobnému milujúcemu Bohu. On nás hľadá prvý a je na nás, či sa necháme ním nájsť.

Mgr. František Kolek

Pred nástupom na našu fakultu ste na Filozofickej fakulte UK absolvovali magisterské štúdium v odbore učiteľstvo akademických predmetov slovenského a anglického jazyka a literatúry, ako aj štúdium politológie. Neskôr ste mali dobre rozbehnutú kariéru vo vydavateľskej a tlačiarenskej oblasti. Napriek tomu ste sa rozhodli stať kňazom. Čo vás viedlo k tomuto rozhodnutiu? A vnímate nejaký prienik medzi teológiou a predošlými disciplínami?

Ako 25-ročný som počúval katechézy, ktoré prebiehali vo farnosti v Karlovej Vsi. Následne z týchto katechéz vzniklo spoločenstvo, v ktorom som zakúsil, že Božie slovo je živé, to jest, že Boh skrze toto Slovo ku mne veľmi konkrétne hovorí a ono sa uskutočňuje.

Práve Božie slovo ma pozývalo k tomu, aby som sa vzdal všetkého. Na základe toho som po čase vstúpil do medzinárodného misijného seminára Redemptoris Mater. V terajšom štúdiu zúčastňujem najmä určité metodologické postupy z kritického spracovania textov, za čo vďačím najmä prof. Valérovi Mikulovi, doc. Erikovi Láštíkovi a Dr. Vladimírovi Bilčíkovi.

Prijímate formáciu Neokatechumenátnej cesty a pripravujete sa na misionárske povolanie a pôjdete tam, kam vás pošle cirkev. Aj nedávno ste absolvovali zaujímavú misionársku skúsenosť. Mohli by ste nám priblížiť jej priebeh a jej konkrétny prínos pre vás?

Cirkev je vo svojej podstate misionárska. Ježiš Kristus svojich apoštolov posielal často mimo ich komfortnú zónu – bez peňazí, bez

detailného plánu, bez istoty, že budú prijatí s evanjeliomovou dobrou novinou, ktorú zvestujú a na ktorú čaká každý človek. Jej jadrom je, že Boh miluje človeka takého, aký je, a jeho milosrdenstvo je väčšie než akýkoľvek hriech, že zmyslom života je milovať druhého i vtedy, keď je to ťažké. Cez prázdniny som bol vyslaný ohlasovať túto zvesť na päť dní bez peňazí, mobilu, ubytovania, bez jedla a plánu do Karlových Varov a do Chebu. Vrátil som sa živý, zdravý a veľmi spokojný. Videl som však i veľmi veľa utrpenia „za bránami kostola“.

Mgr. Miroslava Krejčiová

Mirka, po štúdiu žurnalistiky na Filozofickej fakulte UK ste začali pracovať v katolíckej televízii TV LUX a neskôr študovať na našej fakulte. Je štúdium na fakulte pre vás iba „povinnou jazdou“ profilovania kresťanského žurnalistu?

Túžba študovať teológiu vo mne dozriela postupne. Už počas štúdia žurnalistiky som pomýšľala na súbežné štúdium, no zdalo sa mi to príliš náročné. Keď som sa ocitla na sklonku magisterského štúdia žurnalistiky, túžba po teológii neútlmala, a tak som sa rozhodla podať si prihlášku na RKCMBF UK. Pamätám si, ako som na prijímacom pohovore nedokázala celkom vysvetliť svoju motiváciu pre štúdium. Bolo tam niečo viac, čo som nevedela dostatočne objasniť. Cítila som Božie pozvanie. V tom čase v práci ešte nikto netušil, čo sa chystám urobiť. ☺ Musím sa teda priznať, že okrem intelektuálnej roviny je pre mňa štúdium na teologickej fakulte istým spôsobom aj duchovnou formáciou. A toto sa

snažím vnášať aj do mojej práce, v ktorej sa dokonale spája žurnalistika s ohlasovaním evanjelia v mediálnom priestore.

Je nejaký prienik medzi novinárskou prácou a štúdiom Božieho slova v rámci teológie?

Žurnalista i teológ pracujú so slovom. Rozdiel je však v tom, že v teológii ide o Slovo s veľkým S, pretože v ňom nachádzame Božie zjavenie. Súčasťou toho je i štúdium Svätého písma. Novinár má v tomto prípade istú výhodu v tom, že text ako výrazový prostriedok dôverne pozná. Má cit pre štylistiku i kompozíciu viet. Niektoré vlastnosti textu si teda dokáže ľahšie všimnúť a klásť si pri tom otázky. V rámci štúdia teológie to znamená, že má veľmi dobré predpoklady na to, aby bol v spolupráci s Božou milosťou schopný zachytiť Boží odkaz vo Svätom písme a zrozumiteľne i pútavo ho sprostredkoval aj iným.

V októbri 2018 sa bude konať v Ríme biskupská synoda o mladých, viere a rozlišovaní povolania. Čo je podľa vás

aktuálnou výzvou pre teológiu vzhľadom na mladých?

Myslím si, že nachádzajúca synoda o mladých má veľký potenciál, aby oslovila srdcia týchto ľudí aj pre štúdium teológie. Srdcia mladých túžia robiť veľké veci a štúdium Božieho slova veľkou „vecou“ rozhodne je. Pri-náša to so sebou osobnú konverziu, hľadanie Boha a otázky o zmysle života. Popri štúdiu sa mnohí môžu utvrdiť alebo nájsť vo svojom povolaní. Intelektuálny rozlet im umožní stať sa prínosom pre spoločnosť. Stačí len mladým ukázať, že teologická fakulta je miestom, kde sú vítaní, potrebni a prijatí. Podobne ako som to okúsila aj ja, keď som vstúpila na akademickú pôdu našej fakulty. Aj vďaka tomu som urobila jedno z najlepších rozhodnutí svojho života. A tak študujem, pracujem a žijem niečo viac...

Dott. Peter Juhás

Pred nástupom k nám ste v Bologni vyštudovali ekonómiu a v odbore ste aj pracovali. V čom bola pre vás táto skúsenosť prínosom?

Na štúdium na Bolonskej univerzite mám skvelé spomienky. Štúdium bolo pre mňa náročné, ale aj veľmi obohacujúce. Vďaka dobrým kontaktom v zahraničí na túto najstaršiu univerzitu sveta prichádza mnoho študentov zo sveta, čo je okrem kvality výučby ďalšia pridaná hodnota. Popri škole som pracoval a po návrate do Bratislavy

som robil v nadnárodnej americkej spoločnosti. Celé toto obdobie vnímam ako veľký prínos hlavne pre môj ľudský i profesionálny rozvoj a tiež ako vzdialenú prípravu na kňazské povolanie, v ktorom hrá zásadnú rolu chápanie životných situácií ľudí a myšlienkových prúdov v spoločnosti.

Donedávna ste pôsobili vo fakultnom i Akademickom senáte UK. V čom vás obohatila táto skúsenosť a čo by ste odkázali kolegom senátorom?

Treba si uvedomiť, že i keď má UK k dispozícii omnoho menej zdrojov financovania v porovnaní so svojimi „univerzitnými kolegami“ v zahraničí, aj napriek takémuto „znevýhodneniu“ máme veľa vynikajúcich pedagógov, ktorí robia skvelú prácu. Som preto veľmi vďačný našej fakulte a univerzite za všetko, čo som mohol u nás načerpať, právom sa môžeme porovnávať s vyspelými univerzitami západného sveta. Veľmi rád by som povzbudil všetkých kolegov v ich činnosti. Univerzita má byť privilegovaným miestom dialógu, ktorý umožňuje vyjsť z myšlienkového i ľudskeho uzavretosti, nájsť cestu k druhým a nazerať za horizont. Akademický senát UK je miestom takéhoto stretnutia.

Momentálne dokončujete posledný rok teológie na Pápežskej Gregorovej univerzite v Ríme a žijete v nemeckom seminári. V čom je pre vás táto nová situácia prínosom?

Vďaka fakulte, predstaveným seminára a otcovi arcibiskupovi Jánovi Oroschovi môžem študovať s inými Slovákmi na jednej z najlepších katolíckych univerzít. Kolégium

Germanicum-Hungaricum spravujú nemeckí jezuiti, ktorí mi hradia veľkú časť študijných nákladov v rámci pomoci našej cirkvi. Jezuiti vynikajú v spiritualite zameranej na jednotlivca, ktorá mu pomáha vstúpiť do spoločenstva v slobode, a sú známi kritickým myslením v rámci intelektuálnej formácie. Je pre mňa veľmi inšpiratívne stretávať na seminároch z rôznych predmetov ľudí zo všetkých kútov sveta a diskutovať spolu o filozofii, teológii i bežnom živote.

Vďaka hrobom apoštolov Petra a Pavla Rím pulzuje univerzalitou katolíckej cirkvi. V čom vás motivuje toto rímske prostredie?

Rím je pre mňa výnimočným miestom, kam siahajú korene kresťanskej kultúry a kde mnohí mučeníci položili svoj život za vznešený ideál, ktorým je svedectvo o pravde v Kristovi. Rím je aj miestom stretnutia celej katolíckej cirkvi s rímskym biskupom, Petrom dnešných čias, s pápežom Františkom, ktorý je pre mňa osobne veľkým príkladom v nasledovaní evanjelio-vých rád, je bývalým akademikom a mužom umožňujúcim dialóg, ktorý nás, ak ho vedíme plodne, môže posunúť na cestu „za“ horizont humanity.

Rozhovory pripravil Jozef Jančovič, prodekan RKCMBF UK

Stretol som mnohých nešťastných ľudí, ktorí plánovali znásilnenie, ľudí týraných, prostitútky, ale i ľudí už desaťročia opustených vlastnou rodinou, ktorí zvažovali samovraždu.

V komunite máte členov i zo zahraničia, ktorí študujú u nás na fakulte. Spolužitie s nimi je iste pre vás výzvou i prínosom. V čom konkrétne?

Napríklad vidím, že seminaristi s prímorským pôvodom berú mnohé veci na oveľa ľahšiu váhu. Pre jazykové bariéry nemalú výzvu predstavuje vzájomná komunikácia, zároveň je však táto situácia aj výhodou, lebo sa tak vytvára atmosféra, kde sa nové jazyky učia veľmi rýchlo. Toto spolužitie v prvom rade odbúrava moje nacionalistické predsudky a dovoľuje mi rásť v tolerancii voči rôznosti druhých, za čo som veľmi vďačný.

Konferencia „Slovanské jazyky, literatúry a kultúry v kontaktoch“ na FiF UK

Zimný semester akademického roka 2017/2018 sa pre Katedru slovanských filológií Filozofickej fakulty Univerzity Komenského v Bratislave (FiF UK) začal netradične. V dňoch 28. a 29. septembra 2017 sa v priestoroch fakulty konala medzinárodná vedecká konferencia „Slovanské jazyky, literatúry a kultúry v kontaktoch“, ktorú pracovisko pripravilo pri príležitosti životného jubilea vedúcej katedry doc. PhDr. Márie Dobríkovej, CSc.

Podujatie otvoril a hostil na pôde fakulty privítal dekan FiF UK prof. PhDr. Jaroslav Šušol, PhD. Nasledoval medailón venovaný vedeckej a pedagogickej činnosti doc. Márie Dobríkovej, ktorý predniesol prof. PhDr. Miroslav Dudok, DrSc. Potom hosti vo viacerých slovanských jazykoch pozdravila jubilančka, ktorej organizátori na úvod konferencie pripravili malý hudobný darček, keď v husľovom podaní jej doktorandky Mgr. Zuzany Obertovej odznela *Humoreska Ges dur, op. 101, č. 7* Antonína Dvořáka.

Po slávnostnom otvorení sa začalo rokovanie účastníkov konferencie v dvoch sekciách. Vzhľadom na odbornú profiláciu doc.

Márie Dobríkovej najviac príspevkov, ktoré tvorili počas oboch dní prvú sekciu konferencie, bolo venovaných frazeológii. Odznali tu referáty z oblasti diachrónej, synchronnej, porovnávacej i konfrontačnej frazeológie, frazeodidaktiky, viaceré z nich boli zamerané na problematiku jazykového obrazu sveta a pod. Druhú sekciu otvorili jazykovedné príspevky, popoludní prvého konferenčného dňa ich vystriedali literárnovedné témy a druhý rokovací deň translatologicky orientované referáty. Prvý konferenčný deň uzavrelo spoločenské podujatie, na ktoré domáci i zahraniční hosti pozvala jubilančka. Slovenské interpretačné umenie prítomným predstavil známy huslista a vedúci Orchestra ľudových nástrojov Slovenského rozhlasu v Bratislave Miroslav Dudík s cimbalovým sprievodom.

Na konferencii odznelo vyše päťdesiat referátov. Vystúpili na nej účastníci z trinástich európskych krajín – Bieloruska, Bulharska, Česka, Chorvátska, Lotyšska, Maďarska, Macedónska, Poľska, Ruska, Slovenska, Slovinska, Srbska a Ukrajiny. Ich práce budú publikované v konferenčnom zborníku, ktorého vydanie je plánované na začiatok budúceho kalendárneho roka.

Konferencia „Slovanské jazyky, literatúry a kultúry v kontaktoch“ nebola za posledné roky jediná, ktorú Katedra slovanských filológií FiF UK úspešne realizovala. Keďže účastníci tej tohtoročnej s nadšením prijali návrh doc. Márie Dobríkovej pravidelne organizovať podobné slavistické stretnutia, ktorý im predostrela vo svojom rozlúčkovom prihovore, dá sa predpokladať, že nebude

ani posledná. Kolegovia zo zahraničných slavistických pracovísk, medzi nimi i špičkoví odborníci vo svojich odboroch, sa na našu fakultu radi vracajú. Podujatie prebehlo v priateľskej, tvorivej a konštruktívnej atmosfére a na vysokej vedeckej úrovni. Nebolo len vyjadrením úcty k jubilančke a jej práci, ale takisto výbornou platformou na výmenu aktuálnych poznatkov v rámci jazykovedného a literárnovedného slavistického výskumu, ako aj na vytvorenie nových kontaktov, z ktorých nepochybne vznikne ďalšia spolupráca. Podľa reakcií účastníkov po podujatí už dnes možno konštatovať, že konferencia „Slovanské jazyky, literatúry a kultúry v kontaktoch“ bola veľmi dobre využitou príležitosťou na dôstojnú prezentáciu Katedry slovanských filológií FiF UK i celej Filozofickej fakulty UK.

Mgr. Svetlana Kmecová, PhD.,
Katedra slovanských filológií FiF UK

Slovanský jazykový atlas pritiahol do Častej slavistov z celej Európy

V dňoch 8. až 15. októbra 2017 sa v Častej-Papierníčke konalo zasadnutie Medzinárodnej pracovnej skupiny pre Slovanský jazykový atlas (SJA), pôsobiacej pri Medzinárodnom komitáte slavistov (MKS), ktoré zorganizovali slovakisti z Filozofickej fakulty UK a Slovenskej akadémie vied.

Cieľom SJA, jedného z najvýznamnejších medzinárodných slavistických projektov Európy, ktorého história siaha až do 50. rokov 20. storočia, je komplexné spracovanie jednotlivých jazykových rovín prirodzených podôb všetkých slovanských jazykov, t. j. ich nárečí. Východiskový materiál sa získal terénnym výskumom v 853 lokalitách od Jadranského mora po Ural na základe jednotného dotazníka, pozostávajúceho z 3454 javov z hlásko-

slov, gramatiky, slovnej zásoby a prozódie. Kartografické zobrazenie javov pritom nie je bezprostredným cieľom výskumu, ale východiskom ďalšej interpretácie prirodzeného vývinu jazyka a vývinových areálových súvislostí (kompaktnosti areálu výskytu alebo, naopak, izolovanosti javu). Do projektu je zapojených všetkých 13 slovanských krajín a Nemecko s lužickosrbskou národnostnou a jazykovou menšinou, pričom každý národný kolektív

tvoria vedci popredných univerzitných a akademických pracovísk – slovenský národný kolektív reprezentujú slovakisti z Filozofickej fakulty UK a Slovenskej akadémie vied. Práve slovenská národná komisia zásluhou jazykovedcov z Filozofickej fakulty UK vyvinula v roku 2004 softvér počítačového spracovania a kartografovania nárečových údajov ako záväznú metódu interpretácie celoslovanského jazykového materiálu. Medzinárodná pra-

Ani deň bez nepriateľa?

Medzinárodná historická konferencia na UK

V dňoch 2. – 3. októbra 2017 sa na pôde Univerzity Komenského v Bratislave (UK), primárne v réžii Katedry všeobecných dejín Filozofickej fakulty UK, uskutočnila medzinárodná vedecká konferencia „XX. Century: Image of the Enemy in Europe during World War II“, na ktorej sa okrem historikov z domáceho prostredia zúčastnili najmä hostia z Maďarska, Českej republiky, Nemecka, Poľska, Rakúska, Izraela a Holandska. Ako napovedá už samotný názov konferencie, príspevky prezentujúcich sa zamerali na otázku „nepriateľa“, či už reálneho, alebo fiktívneho, v rozličných podobách aj kontextoch. Formovanie obrazu nepriateľa v čase 2. svetovej vojny predstavovalo dôležitý propagandistický nástroj, zdôrazňujúci domnelé rozdelenie či čierno-bielosť vtedajšieho sveta. Hranice medzi „nami“ a „tými druhými“ nadobudli na pozadí doteraz najväčšieho vojnového konfliktu v dejinách vypuklé i relatívne jednoznačné kontúry a v mnohých prípadoch nenávisťné slová prešli aj k činom.

Začiatkom októbra sa v posluchárni Auditorium maximum Právnickej fakulty UK „nepriateľ“ infiltroval do epicentra pozornosti aktívnych účastníkov konferencie, ako aj niekoľkých oficiálne pasívnych nadšencov a divákov, ktorí však svojimi otázkami výdatne prispeli do nejednej z diskusií. Štedrý časový limit (30 minút na referát), ako aj hojnosť času pre dopĺňajúce otázky ponúkli dostatočný priestor na komplexnejšie prediskutovanie novej témy konferencie. Prvý deň odštartovali sekcie zamerané na nepriateľskú propagandu z maďarskej perspektívy (László Karsai, Attila Jakab a Dávid Turbucz) a podoby obrazu nepriateľa v Československu (Arnold Suppan, Michal Frankl, Jan Rychlík a Kateřina Čápková). Popoludnie prvého konferenčného dňa bolo venované propagande v období slovenského štátu (Eduard Nižňanský) a reprezentáciám páchatel'ov v denníkoch skrývajúci sa holandských Židov (Katja Grosse-Sommer). Nečakaná, no nevyhnutná zmena programu spôsobila, že blok referujúcich doplnil príspevok o Židoch z Bukoviny (Benjamin Grilj) a pôvodne plánovaná komparácia antisemitských karikatúr v slovenskom štáte a v Chorvátsku (Michala Lónčíková) sa presunula až do záverečnej sekcie nasledujúceho dňa.

Počas dopoludnia druhého dňa konferencie boli prednesené referáty reflektujúce obraz nepriateľa v bieloruskej tlači (Leonid Rein) a na poľskom území v čase okupácie Sovietskym zväzom (Wacław Wierzbieniec). Príspevky nemeckých účastníkov konferen-

cie načreli aj do menej obvyklých tém viažucich sa k obrazu nepriateľa – nastolili otázku rómskej genocídy počas 2. svetovej vojny (Wolfgang Benz) či trivializácie holokaustu a jeho obetí na internete (Juliane Wetzel). Finálne slovo konferencie bolo venované príspevku o nepriateľoch v nacistami okupovanom regióne Zichenau v rokoch 1939 – 1945 (Christhardt Henschel).

Svet v súčasnosti čelí ďalšej vlne radikalizácie spoločnosti, populistické a extrémistické politické strany sa dostávajú nielen k slovu, ale získavajú aj čoraz širšiu podporu medzi voľičmi. Nemyslím si, že historici dokážu úspešne predpovedať budúci vývoj či hľadať paralely v dejinách s cieľom vyvarovať sa chýb. Jediné reálne poučenie z dejín je asi to, že sme sa z nich stále nepoučili. Aj napriek tomu však verím, že má zmysel vztýčiť varovný prst. Historici by preto nemali ostávať „zakliesnení“ v minulých storočiach, lebo majú čo povedať aj do dnešnej doby, minimálne by sa mali snažiť otvárať témy a viesť dialóg a sprostredkovať verejnosti znalosti a skúsenosti dávnejších čias. Aj z tohto dôvodu pokračovala konferencia sprievodnými podujatiami, ktorých zámerom bolo osloviť i širšie publikum a posunúť diskusie aj na rozhranie literatúry či filmu.

Jedným z takýchto podujatí bola aj moderovaná diskusia so spisovateľkou Denisou Fulmekovou o jej najnovšom románe *Konvália*, ktorý reflektuje životný príbeh autorkinej starej mamy, výrazne ovplyvnený jej vzťahom k básnikovi katolíckej moderny a františkánovi

Rudolfovi Dilongovi, ako aj jej židovským pôvodom a perzekúciami v období slovenského štátu. Spoludiskutér historik Ivan Kamenec okrem literárnych kvalít diela vyzdvihol aj jeho prínos v sprostredkovaní histórie širokému publiku, v ktorom, žiaľ, profesionáli historického remesla často zaostávajú. Nasledujúci deň sme sa preniesli viac na juh Európy a úryvky z románov *Kaput* a *Koža* talianskeho, dnes neprávom takmer zabudnutého, spisovateľa Curzia Malaparteho priblížili prostredníctvom umeleckého čítania herci Slovenského národného divadla Ingrid Timková a Robert Roth. Mrazivé naturalistické texty vo fenomenálnom prednese ponúkli v postupne sa stmievajúcom Átriu Filozofickej fakulty UK skutočne jedinečný zážitok. Záver „nepriateľského“ týždňa patril premietaniu filmu *Návrat do horiaceho domu*, v ktorom režisérka Anna Grusková zachytila príbeh vojenskej dôstojníčky a protifašistickej bojovníčky Chavivy Reick.

Michala Lónčíková,
Katedra všeobecných dejín FiF UK

covná skupina projektu SJA sa každoročne schádza v inej účastníckej krajine, tohtoročné zasadnutie v Častej-Papierníčke je už piatym zasadnutím MPS, ktoré sa na Slovensku konalo. Doteraz bolo vydaných spolu 8 lexikálno-slovtvorných a 8 hláskoslovnogramatických zväzkov atlasu a Medzinárodná komisia pre SJA pri MKS okrem jednotlivých zväzkov atlasu každoročne vydáva zborník v sérii *Общеславянский лингвистический атлас*, v ktorom sa vo všetkých slovanských aj vo viacerých svetových jazykoch publikujú čiastkové štúdie z problematiky projektu, porovnávacej jazykovedy aj recenzie. Súčasťou projektu sú aj témy doktorandských dizertačných prác riešiteľských pracovísk a témy grantov mladých vedeckých pracovníkov.

Slovenská národná komisia SJA a všetci zahraniční členovia Medzinárodnej komisie pre SJA pri MKS vyjadrujú poďakovanie rektorovi UK prof. RNDr. Karolovi Mičietovi, PhD., za jeho ústretovosť a pomoc pri organizovaní tohtoročného zasadnutia, ktoré sa stalo dôstojnou a reprezentatívnou prípravou slovenskej univerzitnej slovistiky a slavistiky na budúcoročný svetový kongres slavistov v Belehrade.

Mgr. Petra Kollárová, Katedra slovenského jazyka FiF UK

UNICert® na Farmaceutickej fakulte UK

Farmaceutická fakulta Univerzity Komenského v Bratislave (FaF UK) získala akreditáciu jazykového odborného vzdelávania v rámci medzinárodného programu UNICert®, ktorú jej udelil Inštitút pre akreditáciu jazykových programov a skúšok na univerzitách v strednej Európe (UNICert® LUCE). Od akademického roka 2017/18 má Katedra jazykov FaF UK akreditované 2 programy jazykovej výučby v systéme UNICert® a študenti FaF UK majú možnosť získať certifikát v jazykových programoch: angličtina pre farmaceutov a nemčina pre farmaceutov.

UNICert® je medzinárodný vzdelávací certifikačný program určený pre študentov nefilologických odborov, ktorý bol vytvorený nemeckou Asociáciou jazykových centier a vysokých škôl v roku 1992 a postupne sa rozšíril po univerzitných centrách po celej Európe. Je zároveň jediným akademickým jazykovým vzdelávacím programom v strednej Európe, ktorý garantuje vysoký štandard profesionálne a akademicky orientovanej odbornej jazykovej prípravy. UNICert® predstavuje komplexný a transparentný systém jazykového vzdelávania, ktorý unifikuje rôzne systémy vzdelávania vo vysokoškolskom prostredí, pričom udeľovanie certifikátov je centrálne riadené a podmienené splnením prísnych pravidiel. Vďaka tomu sa zabezpečuje rovnako kvalitné cudzojazyčné vzdelávanie na jednotlivých vysokých školách a univerzitách, čo umožňuje študentskú mobilitu počas vysokoškolského štúdia na základe kompatibility jazykových programov a jednotnosti certifikačných skúšok. Jedinečnosťou tohto systému je, že študenti študujú nielen akademický jazyk, ale aj jazyk zameraný na ich študijný odbor a zdokonaľujú sa v oblasti, v ktorej neskôr budú profesionálne pôsobiť a získavať pracovné skúsenosti. Jazykový systém sa prispôbuje modifikáciám vychádzajúcim z národných a špecifických rozdielov v jednotlivých krajinách a musí byť v súlade so študijným a skúšobným poriadkom príslušnej vysokej školy/univerzity a rešpektuje charakteristické úrovne jazykovej spôsobilosti B1 (UNICert® I), B2 (UNICert® II), C1 (UNICert® III) a C2 (UNICert® IV), ktorá je definovaná Spoločným európskym referenčným rámcom pre osvojovanie a výučbu jazyka (*The Common European Framework of Reference for Language Learning and Teaching*). Certifikát UNICert® je výsledkom štúdia akademického a odborného jazyka v rozsahu minimálne 120 až 180 vyučovacích jednotiek a splnenia kritérií certifikačnej skúšky. Základným pilierom pre vypracovanie programu jazykového vzdelávania v systéme UNICert® je Spoločný európsky referenčný rámec pre jazyky (*The Common European Framework of Reference for Languages*). Certifikát je uznávaný zahraničnými inštitúciami, partnermi a univerzitnými pracoviskami aj zamestnávateľmi ako doklad o jazykovej znalosti odborného jazyka. Môže slúžiť aj ako doklad ovládania jazyka pre študentskú mobilitu. Odborná jazyková príprava z cudzieho jazyka patrí k neodmysliteľnej súčasť moderného vysokoškolského vzdelávania. Študenti FaF UK majú možnosť absolvovať 5 semestrov odborného jazykového vzdelávania z anglického jazyka a semináre v rovnakom rozsahu aj z odborného nemeckého jazyka. Schopnosť plynulej komunikácie v odbornej angličtine a nemčine im otvára pracovné príležitosti a umožňuje im lepšie sa uplatniť na trhu práce. Primárnym cieľom odborného jazykového vzdelávania v systéme UNICert® na FaF UK je rozvíjať jazykové znalosti a zručnosti v cieľovom jazyku v odbore farmácia. Oba jazyky sa na fakulte študujú na úrovni B2-C1 Spoločného európskeho referenčného rámca pre jazyky a sú zamerané na facilitáciu štúdia a výkon povolania v oblasti farmácie. Úspešné absolvovanie jednotlivých predmetov je podmienené splnením istých požiadaviek, ako sú účasť na seminároch, písomné výstupy, ústne výstupy, zápočty a skúšky.

Jazykové programy rozvíjajú všetky základné jazykové zručnosti: počúvanie, hovorenie, čítanie a písanie v odborných témach s použitím vedecko-populárneho obsahu. Súčasťou výučby sú okrem slovnej zásoby, odbornej terminológie a gramaticko-štylistických osobitostí aj informácie z reálií a lingvistických špecifik z oblasti vedného odboru farmácia. Výučba využíva aktuálne a autentické materiály, ktoré sa na Katedre jazykov FaF UK postupne aktualizujú a vydávajú vo forme skript a doplnkových materiálov, a zahŕňa prácu s cudzojazyčnou tlačou, simuláciu pracovných rozhovorov a riešenie úloh. Súčasťou odborného jazykového vzdelávania je aj nácvik plynulej a spontánnej výslovnosti, správne a sebavedomé používanie gramatických javov cieľového jazyka, nadobudnutie špecifickej slovnej zásoby zo študovaného odboru. Nemenej dôležitá je podpora autonómneho učenia a rozvoj výskumných a referenčných zručností na samostatné štúdium, ako aj samostatný výkon profesie a rozvoj kreatívneho a kritického myslenia.

Nové certifikované programy odbornej jazykovej výučby v anglickom a nemeckom jazyku na Katedre jazykov FaF UK predstavujú komplexnú jazykovú prípravu na prax a ďalšie vzdelávanie v medzinárodnom prostredí a prinášajú možnosť nielen rozvíjať zručnosti v odbornom anglickom a nemeckom jazyku, ale aj získať medzinárodne uznávané certifikáty UNICert® v dvoch svetových jazykoch.

**PhDr. Tomáš Hamar, PhD., Mgr. Ing. Erika Jurišová, PhD.,
Katedra jazykov FaF UK**

Program kongresu bol rozčlenený do piatich kľúčových blokov: 1. ako posilniť postavenie lekárnika v spoločnosti stavovskými i odbornými, 2. individualizovaná farmaceutická starostlivosť, 3. služby vo farmácii, 4. inteligentná (*smart*) farmácia, 5. prírodné produkty a iné špecifické témy. Zaujímavý a bohatý odborný program prebiehal paralelne vo viac než 50 sekciách spolu so 700 prezentáciami posterov.

Výchova nových farmaceutov

Zaujímavý pohľad na perspektívy farmaceutického vzdelávania predniesol prof. Chang Koo Shim z Národnej univerzity vedy a technológie v Soule. Kvalita edukácie a kvalita samotnej koncepcie vzdelávania, zamestnanosť absolventov, sústavné vzdelávanie a rôznorodosť v kariérnom uplatnení, tak prof. Shim odprezentoval výsledky 6-ročného PharmDr. programu, ktorý sa v Južnej Kórei zaviedol v roku 2011. Budúcnosť farmaceutického štúdia vidí v orientácii na študenta, ktorý by tak mal byť stredobodom výučby, pričom by mu štúdium zabezpečilo reálnu pripravenosť na aktuálny výkon v praxi. Dr. Peter Vlasses z Akreditačnej komisie pre farmaceutické vzdelávanie v USA poukázal vo svojej prednáške na nutnosť integrácie technológií do výučby farmácie vrátane akreditačných štandardov. Príkladmi využitia týchto technológií sú záznamy prednášok, interaktívny systém odpovedí poslucháčov, podcasting, Web 2.0 pre zdieľanie a spoločnú tvorbu vstupov na internet, výučba na diaľku, online testy a simulácia.

Miesto a úloha farmaceuta v generickej substitúcii a v INN preskripcii

Svetové liekové agentúry a inštitúcie čoraz intenzívnejšie presadzujú zavedenie generickej substitúcie a INN preskripcie (podľa názvu účinnej látky lieku). Jej význam spočíva v garancii všeobecne dostupnej lekárskej starostlivosti a tiež v znížení finančných nákladov za liečbu. Prof. James P. Wilson z Farmaceutickej fakulty Texaskej univerzity v Austine predstavil novú politiku FDA, ktorej cieľom bude zvýšená dostupnosť generických liekov pre obyvateľstvo a prinesie aj šetrenie v rozpočte. Zároveň v tejto súvislosti nevyhlásil ani zmenu zákona o patentovej ochrane. Dr. Stéphane Pichon z Francúzskej komory lekárníkov uviedol, že vo Francúzsku bola INN preskripcia schválená pred 20 rokmi. Miera substitúcie, ktorá závisí od lekárníkov, vzrástla zo 65 % v roku 2011 na 79 % v roku 2014. Lekárnici sa tak významne podieľali na redukcii nákladov a zlepšení

77. kongres Medzinárodnej federácie farmaceutov v Soule o starnutí populácie a pokrokových technológiách

V dňoch 10. až 14. septembra 2017 kórejský Soul hostil 77. kongres Medzinárodnej federácie farmaceutov (International Pharmaceutical Federation, FIP), ktorého hlavnou témou bolo starnutie populácie a pokrokové technológie štvrtej industriálnej revolúcie. Medzi viac než 2500 účastníkmi z celého sveta mala svoje zastúpenie aj Univerzita Komenského v Bratislave (UK).

efektivity liečby. Úspech generickej substitúcie v Japonsku sa opiera o zmenu formátu v preskripcii v rokoch 2006 – 2008 v prospech väčších kompetencií lekárníkov. V súčasnosti je v Japonsku generická substitúcia na úrovni 70 % s cieľom zvýšiť ju na 80 % v roku 2020.

INN preskripcia je globálnym trendom, ktorý vedie k zníženiu finančných nákladov, no predovšetkým slúži v prospech pacientov. „Keďže farmaceuti sú expertmi pre ten-ktorý konkrétny liek, sú kompetentní zabezpečovať generickú substitúciu, čo by malo byť odporúčanou praxou,“ vyjadril sa vtedajší vedecký sekretár FIP Luc Besançon. Riaditeľka programu INN Dr. Raffaella Balocco z WHO zdôraznila: „História INN má už 60 rokov. V súčasnosti je až 99,9 % všetkých liekov na svetovom trhu zaradených do INN klasifikácie. Miesto farmaceuta v generickej substitúcii je nepostrádateľné po odbornej stránke, ako aj z pohľadu dostupnosti a komunikácie s pacientom. Navyše, starší pacienti majú ťažkosti s vyjadrovaním sa u lekára, zatiaľ čo s lekárnikom ľahšie rozprávajú o svojich zdravotných problémoch. Lekárnik tak môže pacientovi efektívnejšie vysvetliť náhradu liekov v rámci generickej substitúcie.“

Modely poskytovania lekárenskej starostlivosti

Prednášky o farmácii z pohľadu inovácií, starostlivosti o pacientov a individualizovaných služieb (servisu) v lekárni boli pre poslucháčov kongresu veľkou príležitosťou porozmýšľať o zmene modelu poskytovania lekárenskej starostlivosti. Nová situácia otvára možnosti zvýšenia kredibility lekárskej profesie prostredníctvom inovovaných odborných služieb (správne užívanie liekov, bezpečnosť liekov, preskripčné omyly, manažment terapie až po edukáciu pacientov – s dôrazom na interdisciplinárny charakter poskytovaných služieb) vrátane reflektovania potreby intenzívnejšie zapojiť farmaceutov do verejného zdravotníctva. Špecifické služby farmaceutov, ktoré by prispeli k aktívnemu zdravému starnutiu, sú tiež prioritou partnerskej iniciatívy EÚ. V kombinácii s využívaním smart technológií predurčujúcich novú kvalitu služieb sú súčasné výzvy pre moderného lekárnika vo svete vysoko aktuálne a kľúčové. Účastníci kongresu sa oboznámili i s najnovšími legislatívnymi úpravami týkajúcimi sa začlenenia nových technológií do zdravotníctva. Vízia potenciálneho nasmerovania praxe v budúcnosti počíta s využívaním sociálnych sietí, ktoré umožnia nielen znásobiť potenciál farmaceutov, ale aj viac zaangažovať verejnosť. Najprogressívnejšou farmaceutickou

službou dneška je telefarmácia. Je vyhľadávaným servisom najmä tam, kde osobné konzultácie lekárnika s pacientom nie sú dostupné. „Telefarmácia spolu s telemedicínou vyžadujú zavedenie potrebných regulačných opatrení,“ uviedla Dr. Angelica Klinski z US Navy's Bureau of Medicine and Surgery (BUMED), ktorá sa venuje informačným technológiám pre verejné lekárne. V súčasnosti sa telefarmácia využíva najmä v armáde USA.

Prijatie spoločnej deklarácie FIP a WHO

Predstavitelia FIP a WHO v závere kongresu prijali spoločnú deklaráciu o revízii politiky INN z roku 1997 o globálnom rozšírení generickej substitúcie vrátane biosimilárov vzhľadom na posledné vývojové trendy. Účastníci sa podelili o mnohé idey, ako posilniť profesiu farmácie odborne i stavovsky. Prediskutovali potrebu zmeny modelu starostlivosti o pacienta, ktorý umožní akcelerovať rozvoj farmaceutickej profesie. Rastúca potreba farmaceutov viackrát odznela i v prednáškach o blízkej budúcnosti farmácie, ktoré akcentovali témy včasnej prevencie užívania nevhodných liekov, spoluúčasti na kontrole infekčných ochorení, manažmentu antibiotickej liečby s cieľom znižovať riziko rezistencie, rozširujúcich sa úloh klinických farmaceutov na jednotkách intenzívnej starostlivosti, významu nutričnej farmácie, zabezpečení správneho užívania liekov a ďalších služieb. Mnohé príklady rastúcej úlohy farmaceutov demonštrovali pridanú hodnotu, ktorou farmaceuti participujú na riešení globálnych

problémov vrátane globálneho starnutia populácie. Prednášky i posterly umožnili účastníkom kongresu tiež konfrontovať získané informácie s realitou z domova. Možno konštatovať, že v mnohom je kvalita našej slovenskej farmácie porovnateľná so skutočnosťou v iných vyspelých krajinách.

Spstrením kongresu bolo odovzdávanie významných cien za vedu a výskum a za realizáciu úspešných projektov. Hlavnú Høst-Madsenovu cenu (najvyššie ocenenie za farmaceutické vedy udeľované každé dva roky federáciou FIP) získal prof. Mitsuru Hashida z Kjótskej univerzity v Japonsku. Jeho prednášku na tému „Pokrok v transportných technológiách liečiv a budúcnosť medicíny“ si vypočulo plné auditorium so „zatajeným dychom“ a prof. Hashidu ocenilo nekončiacim potleskom.

Podujatie bolo zároveň vhodnou príležitosťou stretnúť sa s mnohými zaujímavými odborníkmi a skvelými ľuďmi. Nečakané, ale o to srdečnejšie bolo osobné zoznámenie sa s predstaviteľmi našej partnerskej farmaceutickej fakulty Nova Southeastern University (NSU) College of Pharmacy na Floride – s dekanou doc. Lisou Deziel a prof. Manuelom J. Carvajalom. Okrem iného sme tak mohli prediskutovať aj možnosti vzájomnej spolupráce v oblasti výmeny študentov v rámci pregraduálneho vzdelávania.

PharmDr. Milica Molitorisová, PhD.,
Katedra organizácie a riadenia farmácie
FaF UK

Sprava: Dr. M. Molitorisová z FaF UK, prof. M. J. Carvajal z partnerskej NSU s manželkou

Neskorá mladosť – nový generačný model prechodu do dospelosti

Dvadsaťpäť rokov je nových osemnásť. Potvrdzujú to najnovšie sociologické výskumy, podľa ktorých dnešní mladí ľudia dospievajú v porovnaní s predchádzajúcimi generáciami pomalšie. O tom, prečo je to tak a ako to vyzerá s dospievaním generácie Y na Slovensku, píše viac Mgr. Roman Džambazovič, PhD., z Katedry sociológie Filozofickej fakulty Univerzity Komenského v Bratislave.

redakcia

Každú generáciu spája príslušnosť k rovnakej vekovej kohorte i spoločná skúsenosť, keďže prelomové životné udalosti prežili jej členovia v rovnakých historických a kultúrnych podmienkach. Vďaka ojedinelej kombinácii a vplyvu vonkajších podmienok nebude žiadna generácia opakovať správanie predchádzajúcich kohort. Každá si utvára svojbytné životné štýly, ktoré vzbudzujú pozornosť. Preto neprekvapujú výroky typu „Dnešná mládež je iná, ako sme boli my!“ ani zvýšený záujem médií a spoločenských vied. Prítom mládež iba reaguje na podmienky, v ktorých vyrastá a dospieva. Je lakmuskovým papierikom, z ktorého sa dajú vyčítať informácie o súčasnosti, o podmienkach, v ktorých vyrastali jej členovia, a následne i predikovať ich možné životné cesty.

Pozrime sa bližšie na súčasnú mladú generáciu, ktorá dostala pomenovanie „generácia Y“ – narodenie jej predstaviteľov sa datuje do obdobia rokov 1980 až 2000. Čo je pre ňu typické v porovnaní s predchádzajúcimi generáciami? Na zodpovedanie tejto otázky nám posluží sledovanie procesu prechodu do dospelosti. O tom, že dospievanie je jedným z kľúčových milníkov v životnej dráhe jednotlivca, panuje široký konsenzus. Je obdobím, v ktorom sa kryštalizujú životné ciele a hodnoty, utvára sa vlastná identita, formuje profesijná orientácia či testujú partnerské roly. „Stávanie sa dospelým“ nemá iba biologickú či právnu dimenziu, je aj sociokultúrne vymedzené. Spája sa so sociálnymi očakávaniami a pravidlami, ktoré určujú, aké správanie je primerané danému veku. Pre súčasnú mladú generáciu platí,

že očakávanie spájané s prechodom do dospelosti už nemajú v porovnaní s minulosťou podobu striktných pravidiel, ale skôr charakter odporúčaní a sú pomerne nejasné. Dospievanie zahŕňa prijatie a výkon sociálnych rolí spájaných v spoločnosti s dospelosťou – s ukončením štúdia, vstupom do stáleho zamestnania, odsťahovaním sa od rodičov, založením si samostatnej domácnosti, s trvalým partnerským vzťahom a rodičovstvom. Ide o proces osamostatnenia sa a získania nezávislosti.

Pre generáciu dospievajúcu v období 70. a 80. rokov 20. storočia bol charakteristický „socialistický model prechodu do dospelosti“. Životné štarty znamenajúce dospelosť sa koncentrovali do veľmi mladého veku a kumulovali do pomerne krátkeho časového rozmedzia. Mizla časová následnosť parciálnych prechodov a napríklad vstup do manželstva a rodičovstvo často predchádzali ekonomickému a rezidenčnému osamostatneniu sa. Životné dráhy vykazovali minimálnu variabilitu a boli veľmi podobné u veľkej väčšiny mladej populácie. Odkradlo sa to v štandardizácii a unifikácii biografii mladých ľudí. Môžeme za tým hľadať najmä ekonomické a sociálne donútenie.

Fundamentálne premeny životných dráh mladých dospelých na Slovensku sa odštartovali až v 90. rokoch minulého storočia. S oneskorením, ale s o to výraznejšou intenzitou a razanciou. Tieto zmeny sú dobre viditeľné na čiastkových prechodoch spájaných s dospelosťou. Mladí ľudia na Slovensku odkladajú vstup do manželstva a založenie rodiny na stále neskoršie obdobie svoj-

ho života. Kým v roku 1990 bol priemerný vek prvosobášiach sa žien 22,2 a mužov 24,5 rokov, tak v roku 2014 tento ukazovateľ u žien vykazoval hodnotu 29,4 rokov a u mužov 31,9 rokov. Intenzita sobášnosti na Slovensku sa po dynamickom poklese stabilizovala na historicky nízkej úrovni a sobášny potenciál je dlhodobo len veľmi slabo využívaný. Vo vekovej skupine 25- až 30-ročných je slobodných 80 % mužov a vyše 60 % žien. O zmenách v procese prechodu do dospelosti vypovedá aj dlhodobý pokles plodnosti a jej následná stagnácia na veľmi nízkej úrovni. Ak by sa zachovala súčasná úroveň materských štartov, približne pätina žien na Slovensku v reprodukčnom veku by zostala bezdetná. Výrazná je aj zmena časovania rodičovstva a jeho odklad do stále neskoršieho veku. Priemerný vek matiek pri prvom pôrode sa zvýšil na 29,1 rokov (v roku 2014) z 22,7 rokov (v roku 1990). Vo všeobecnosti vieme na Slovensku identifikovať dva hlavné modely rodičovských štartov – prvý, dominantný, sa vyznačuje odkladaním rodičovských štartov do vyššieho veku a druhý, minoritný, sa spája s veľmi skorým začiatkom materstva. Ukazuje to na rôznorodosť ciest prechodu do dospelosti.

Výrazné zmeny nastali aj v prípade rezidenčného osamostatnenia sa. Až 67,2 % mladých ľudí vo veku 18 – 34 rokov žije na Slovensku v spoločnej domácnosti s rodičmi. Ide o druhý najvyšší podiel v rámci krajín EÚ, pričom priemerný vek mladých Slovákov a Sloveniek pri odchode z rodičovského domu (30,9 rokov v roku 2013) patrí taktiež k najvyšším v EÚ. O dlhodobom dobrovoľnom alebo nedobrovoľnom zotrvaní v rodičovskej domácnosti vypovedajú aj údaje z cenzov. Kým v roku 1991 žilo spoločne s rodičmi 17 % mužov a 7 % žien vo veku 30 rokov, tak podľa posledného sčítania z roku 2011 už 47 % mužov a viac ako štvrtina rovnako starých žien.

Ak k týmto údajom pridáme predĺženie obdobia štúdia u veľkej skupiny mladých ľudí, spojené s expanziou a rozšírením možnosti vysokoškolského vzdelávania, a neskorší vstup do stáleho zamestnania, dostávame ešte ucelenejší obraz o prechode do dospelosti. Pre mladých ľudí sa výrazne rozšírili možnosti sebarealizácie mimo sféry rodiny (štúdium, pracovná kariéra, tolerancia rôznych životných štýlov atď.). Na druhej strane sa však pre veľkú časť aj skomplikovali možnosti ekonomického a rezidenčného

osamostatnenia sa, čo môže znamenať odklad partnerstva a rodičovstva. Vstup do dospelosti sa stáva komplikovanejším a zložitejším aj v dôsledku nejasných očakávaní vzťahujúcich sa k rolám mladého dospelého a zdôrazňovania slobodnej voľby preferencií a životných štýlov. Mení sa aj pohľad na dôležitosť jednotlivých čiastkových prechodov a ich časovanie a poradie je značne variabilné.

V súčasnosti zaznamenávame výrazný odklon od predchádzajúceho dominantného a skoro univerzálne platného modelu prechodu do dospelosti. Pri dospievaní sa otvára široký diapazón možných životných ciest a trajektórií. Vzniká niekoľko flexibilných modelov generačného dizajnu dospievania a životné dráhy mladých sú stále viac a viac rôznorodé. Typické je odďaľovanie prechodov do dospelosti do vyššieho veku a predĺženie dospievania. Vzniká nová životná etapa, ktorá v odbornej literatúre dostáva pomenovania ako

neskorá mladosť, mladá dospelosť, vynárajúca sa dospelosť či *post-adolescencia*. Zasahuje do vekového obdobia, ktoré sa ešte nedávno spájalo s dospelosťou. Je to „medziobdobie“, ktoré nemá a ani nemôže mať úplne jasné a čitateľné kontúry, obdobie skúmania vlastnej identity, hľadania seba samého v oblasti profesijnej aj vzťahovej a postupného preberania zodpovednosti za vlastné konanie. Je preň typická neochota prijať záväzky spájané s dospelými rolami (napr. rodičovské a partnerské), ako aj nie úplné odpútanie sa od rodičovskej domácnosti.

Neprekvapuje preto vysoká variabilita prechodov do dospelosti. Kým však u jednej skupiny mladých ľudí je neskorá mladosť reakciou na možnosti neustáleho a slobodného experimentovania v rôznych sférach života, u ďalšej skupiny je skôr nedobrovoľnou odpoveďou na mnohé bariéry, ktoré znamenajú problém s ekonomickým, rezidenčným a sociálnym osamostatnením. Neskorá mla-

dosť nemusí byť univerzálnou životnou fázou biografie všetkých mladých dospelých. Prechod do dospelosti posúva do vyššieho veku iba časť z nich. V slovenských podmienkach je dôležité skúmať napríklad diferenciatný potenciál vzdelania (resp. dĺžky štúdia), sociálno-ekonomického statusu, etnicity či regiónu.

V konečnom dôsledku môže takéto dlhšie a zložitejšie obdobie dospievania u mladých ľudí spôsobovať podlomenie sebadôvery, narastajúcu neistotu a problematické dosiahnutie nezávislosti a autonómie. Viac informácií o samotnom procese prechodu do dospelosti a o očakávaniach, ktoré sa k nemu viažu, umožní lepšie pochopiť problémy, ktoré mladých ľudí pri dospievaní správdzajú a pomôcť im pri ich „čo najmenej bezbolestnom“ prekonávaní.

Mgr. Roman Džambazovič, PhD.,
Katedra sociológie FiF UK

AKTIVITY NAŠICH PRACOVÍSK

Dávno i nedávno, slávne i neslávne

Vyšiel zborník k 95. výročiu Filozofickej fakulty UK

„Už 95 rokov nás myslenie baví“ bolo heslom osláv výročia Filozofickej fakulty Univerzity Komenského v Bratislave (FiF UK), ktoré prebehli v októbri 2016. Najstaršia humanitná a spoločenskovedná fakulta na Slovensku si vtedy výročie pripomenula dvojdnou vedeckou konferenciou venovanou jej dejinám. Presne po roku je na svete zborník s príspevkami z tohto podujatia nazvaný „95 rokov Filozofickej fakulty UK. Pohľad do dejín inštitúcie a jej akademickej obce“.

„Minuloročná vedecká konferencia bola prvou venovanou dejinám fakulty. Cieľom bolo zmapovať dejiny jednotlivých vedeckých disciplín či odborov, všimnúť si osudy významných postáv akademickej obce a upriamiť pozornosť aj na jej študentov v konkrétnom spoločenskom, politickom a intelektuálnom kontexte,“ hovorí prodekan fakulty a zostavovateľ zborníka prof. Martin Slobodník.

Napriek tomu, že konferencia sa konala pri príležitosti osláv, dejiny FiF UK neredukovala na dejiny jej úspechov, ale pokúsila na ne pozrieť ako na súčasť dejín komplikovaného 20. storočia na Slovensku. Príbeh bratislavskej filozofickej fakulty totiž do značnej miery odráža dejiny celej krajiny. Keďže fakulta bola niekoľko desaťročí jedinou akademickou inštitúciou v oblasti spoločenských a humanitných vied, nebola len „objektom“ dejín 20. storočia, ale jej zamestnanci, súčasť intelektuálnej elity Slovenska, dejiny 20. storočia aj spoluvytvárali. V pozitívnom i negatívnom zmysle. Vyše 30 štúdií zborníka prináša pohľad na oba aspekty.

Priekopnícka úloha

Z tých pozitívnych zborník pripomína začiatky vzdelávania a bádania v mnohých ved-

ných odboroch a ich zakladateľské osobnosti, bez ktorých by nemohli vzniknúť ani spoločenskovedne a humanitne orientované ústavy Slovenskej akadémie vied a umení založenej roku 1942, ani mnohé významné kultúrne diela. Príspevky sa tiež venujú pedagógom a študentom, ktorí prejavili statočnosť v období 2. svetovej vojny, ako aj tým, ktorí nepodľahli ideologickým tlakom po nástupe komunistického režimu. Publikácia referuje i o aktívnej úlohe, ktorú fakulta zohrala pri novembrových udalostiach roku 1989, a z jej novších dejín neopomína ani snahy fakulty o modernizáciu, napríklad aj zapojením sa do bolonského procesu.

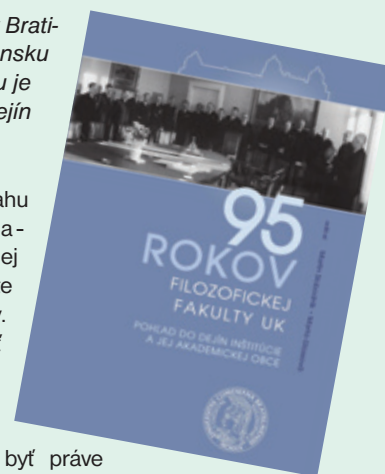
Reflexia ťažkých časov

Fakulta však zažila aj menej svetlé chvíle a zborník k 95. výročiu ich nevynecháva. Patril sem napríklad vynútený odchod českých zamestnancov koncom roku 1938, čistky a vyhadzovanie režimu nepohodlných pedagógov a študentov po februári 1948 a znova po roku 1970. „Cieľom výskumu dejín FiF UK nie je vystavovať na pranier konkrétne osoby, ale pochopiť procesy, ktoré sa na fakulte udiali, a vnímať ich ako prípadové

štúdie vzťahu nedemokratickej štátnej moci k fakulte vysokej školy. Schopnosť kriticky reflektovať vlastné zlyhania môže byť práve v dnešných časoch užitočným príkladom významu humanitných a spoločenských vied,“ vysvetľuje M. Slobodník.

Nový zborník umožní lepšie spoznať niektoré zákutia mnohovrstevného „príbehu“ FiF UK, ktorý za vyše 95 rokov spoluvytváralo vyše 40-tisíc študentiek a študentov a ďalšie stovky pedagógov a vedcov. „Pred blížiacou sa storočnicou chce aj týmto zborníkom FiF UK – ako kolíska modernej slovenskej historiografie, sociológie či politológie – poctivým spracovaním svojich vlastných inštitucionálnych dejín prispieť k pochopeniu turbulentného vývoja Slovenska, Československa i strednej Európy v 20. storočí,“ konštatuje dekan FiF UK prof. Jaroslav Šušol.

Barbora Tancerová, FiF UK

Stratili dažďové lesy schopnosť viazať oxid uhličitý?

Koncom septembra vyšla v časopise *Science* štúdia autorov A. Baccini a kol. „Tropical forests are a net carbon source based on aboveground measurements of gain and loss“. Na základe tejto štúdie bol v jednom slovenskom denníku uverejnený článok s pútačom, no trochu nešťastne formulovaným nadpisom „Dažďové lesy už oxid uhličitý nevstrebávajú, ale produkujú ho“, ktorého obsah si laik môže interpretovať tak, akoby dažďové lesy stratili svoj význam viazania CO₂ a namiesto toho ho iba produkujú, a to viac než všetky autá v Spojených štátoch dokopy. Ako to teda s tými dažďovými lesmi je?

Stromy v dažďových lesoch oxid uhličitý, samozrejme, stále vstrebávajú a viažu v podobe organických zlúčenín vo svojej biomase, rovnako ako všetky autotrofné organizmy. Rovnako ho pri svojom raste viažu aj lesy v našom pásme a rozsiahle ihličnaté lesy v pásme tajgy. Dažďové lesy ich však prevyšujú rýchlosťou tvorby biomasy. Z tohto dôvodu má tento ekosystém najväčší potenciál viazania CO₂ z atmosféry. Opačný proces nastáva pri rozklade organickej hmoty, pri ktorom sa CO₂ opäť uvoľňuje, pričom sa uvoľňuje pomalšie pri prirodzenom rozklade hmoty, k rýchlejšiemu uvoľňovaniu CO₂ dochádza pri horení. Dôležitá je bilancia medzi týmito procesmi. Vyrúbavanie dažďových pralesov a ich spaľovanie uvoľňuje uhlík, ktorý dokázali vo svojej biomase nahromadiť, a tak ľudská činnosť

spôsobuje nakláňanie tejto bilancie na stranu uvoľňovania CO₂.

O tom, aký je presný pomer medzi viazaním CO₂ biomasou dažďových lesov a jeho uvoľňovaním v tomto ekosystéme, sa donedávna viedli iba dohady na základe satelitných snímkov. Najnovšia štúdia kombinuje roky satelitných výskumov s terénnym prieskumom a okrem kompletne odlesnených oblastí berie do úvahy aj zníženie hustoty lesa selektívnym výrubom stromov v niektorých oblastiach a ďalšie straty spôsobené degradáciou lesov, ktorá znižuje ich schopnosť tvorby biomasy a spôsobuje ich odumieranie. Tie nemusia byť iba priamym dôsledkom výrubu lesov, ale sú spojené aj s otepľovaním planéty a následným suchom a šírením chorôb a škodcov. Ukázalo sa, že

takáto degradácia lesov má za následok ešte väčšie uvoľňovanie uhlíka než priame odlesňovanie. Vedci dospeli k zisteniu, že dažďové lesy dokážu za rok viazať 437 miliónov ton uhlíka, no ľudská činnosť v nich spôsobuje uvoľnenie až 862 miliónov ton uhlíka.

Toto zistenie potvrdzuje nutnosť ochrany dažďových pralesov a malo by byť varovaním pre zodpovedných. Podľa Bacciniho sú lesy jedinou „technológiou“ zachytávania a uskladňovania uhlíka, ktorá je bezpečná, overená, lacná, okamžite k dispozícii a ktorá vedie k ďalším žiaducim javom od regulovania zrážok až po zabezpečovanie obživy domorodých komunit.

Ing. Mgr. Eva Zahradníková, PhD.,
Katedra botaniky PrF UK

Na Medzinárodný deň stromov vznikol nový slovenský enviorekord

Stredisko environmentálnej výchovy Slovenskej agentúry životného prostredia Dropie v spolupráci s Bratislavským regionálnym ochranárskym združením pripravili na tohtoročný Medzinárodný deň stromov, t. j. na 20. októbra 2017, výsadbu v Chránenom vtáčom území (CHVÚ) Ostrovné lúky, ktorá sa zapísala ako slovenský enviorekord. Výsadba bola realizovaná v rámci projektu „LIFE 12/NAT/SK/001155: Ochrana vtákov v CHVÚ Ostrovné lúky“, ktorého partnerom je aj Prírodovedecká fakulta UK (PrF UK). LIFE je finančný nástroj EÚ na podporu projektov ochrany životného prostredia a klímy členských krajín. Katedra zoológie PrF UK participuje v súčasnosti aj na projekte „LIFE 12 NAT/SK/001137: Ochrana brehule hnedej, rybárika riečného a včelárika zlatého“.

V poslednej dobe sme svedkami úbytku stromov v našich lesoch, v mestách, aj vo voľnej krajine. Postupne miznú staré ovocné sady a aleje, brehové porasty či medze na poliach. Akoby sme zabudli na ich nenahraditeľnú funkciu v ochrane pôdy pred veternou eróziou, vplyv na hospodárenie s vodou, na prúdenie a smer vetra a v neposlednom rade vplyv na zachovanie biodiverzity. S nástupom éry monokultúr pozorujeme radikálne zmeny v štruktúre krajiny, čo má priamy dopad na zloženie prirodzenej fauny a flóry. Z krajiny miznú druhy, ktoré boli ešte donedávna jej súčasťou. Neohľaduplným hospodárením sú mnohé druhy vytlačané zo svojich prirodzených habitatov a dnes už majú status vzácných a zákonom chránených druhov.

CHVÚ Ostrovné lúky sa nachádza na Dolnom Žitnom ostrove a je súčasťou rozsiahleho územia NATURA 2000, t. j. sústavy chránených území členských krajín EÚ, ktorej cieľom je zachovanie prírodného dedičstva a ochrana vzácných a najviac ohrozených druhov voľne rastúcich rastlín, voľne žijúcich živočíchov a prírodných biotopov. Zalesnená plocha Dolného Žitného ostrova zaberá od čias, keď sa veľká časť ostrova premenila na poľnohospodársku pôdu, iba niečo okolo 5 % celkovej rozlohy územia. Vymizli brehové porasty, chýbajú medze na poliach a spolu s nimi sa z krajiny strácajú druhy ako drop fúzatý, sokol červenonohý, ľabtuška poľná alebo strakoš kolesár.

Na tohtoročný Medzinárodný deň stromov prišlo s heslom „STROMY DO KRAJINY“ 542 dobrovoľníkov podporiť pokus o slovenský enviorekord. Do akcie sa zapojilo 75 organizá-

Ceny a prémie Literárneho fondu SR za vedeckú a odbornú literatúru za rok 2016

V krásnych priestoroch bratislavského Zichyho paláca sa 21. septembra 2017 konalo slávnostné vyhlásenie a odovzdávanie cien Literárneho fondu SR slovenským autorom úspešných knižných publikácií v oblasti vedeckej a odbornej literatúry za rok 2016. Medzi viac než tromi desiatkami ocenených odborných publikácií ani tento rok nechýbali diela pedagógov a vedcov z Univerzity Komenského v Bratislave (UK).

V prítomnosti riaditeľa Literárneho fondu JUDr. Ladislava Serdahélyho, členov Rady Literárneho fondu SR, predsedov a členov odborných porôt a ocenených autorov a autorských kolektívov vyhlásil moderátor podujatia doc. RNDr. Andrej Ferko, PhD., výsledky súťaže o ceny a prémie za vedeckú a odbornú literatúru za rok 2016 v kategóriách: biologické a lekárske vedy, prírodné a technické vedy, spoločenské vedy, slovníková a encyklopedická literatúra.

Cenu Literárneho fondu za vedeckú a odbornú literatúru za rok 2016 v kategórii biologické a lekárske vedy získal prof. MUDr. Milan Buc, DrSc., z Lekárskej fakulty UK za knihu *Autoimunita a autoimunitné choroby*. Prémiami v tejto kategórii boli z Lekárskej fakulty UK odmenení prof. MUDr. Miroslav Borovský, CSc., prof. MUDr. Juraj Payer, PhD., MPH, FRCP, a kol. za dielo *Gynekologická endokrinológia*, ako aj MUDr. Monika

cií a inštitúcií – obce, základné a vysoké školy, štátne a verejné inštitúcie, súkromné firmy, požiarnici, poľnohospodári, poľovníci, športovci a jednotlivci. Sadilo sa popri poľných cestách v katastrofách obcí Bodzianske Lúky, Okoličná na Ostrove, Čalovec, Lipové a Brestovec. Dobrovoľníci vysadili celkom 951 sadeníc stromov, ktoré boli donedávna súčasťou Dolného Žitného ostrova – lipy, duby, javory, topole, jablone, hrušky a marhule. Výsadbou pomohli všetci zúčastnení zvýšiť ekologickú stabilitu krajiny a vytvorili podmienky na život zákonom chráneným druhom. Organizácie, ktoré sa zapojili do akcie, získali diplom o účasti na rekorde, dobrovoľníci si odniesli pamätné hrnčeky, do ktorých si mohli načapovať pitnú vodu, ktorú zabezpečila Bratislavská vodárenská spoločnosť, a po vyhlásení rekordu si mohli všetci pochutnať na teplom guláši.

„STROMY DO KRAJINY“ finančne podporili aj Nadácia ZSE a Henkel. Sponzorsky a bezodplatnou pomocou pomohlo veľké množstvo subjektov. Špeciálne poďakovanie patrí Odštepnému závodu Semenoles (Lesy SR) za bezplatné poskytnutie sadeníc líc a javorov.

Mgr. Katarína Krajčovičová, PhD.,
Katedra zoológie PríF UK

Laššánová, PhD., MUDr. Rastislav Sysák, PhD., MUDr. Pavel Šiarnik, PhD., a prof. MUDr. Branislav Kollár, PhD., za publikáciu *Epilepsia a žena. Špecifické problémy farmakoterapie epilepsie u žien*.

V kategórii prírodné a technické vedy bola cena Literárneho fondu udelená RNDr. Jozefovi Májskemu a doc. RNDr. Tomášovi Derkovi, PhD., z Prírodovedeckej fakulty UK za dielo *Od Karibiku po Andy*. Prémiami v tejto kategórii boli ocenení prof. RNDr. Michal Fečkan, DrSc., a RNDr. Michal Pospíšil, PhD., z Fakulty matematiky, fyziky a informatiky UK za publikáciu *Poincaré-Andronov-Melnikov Analysis for Non-Smooth Systems*.

Prémia za vedeckú a odbornú literatúru za rok 2016 v kategórii spoločenské vedy organizátori odovzdali aj doc. Mgr. Jozefovi Tancerovi, PhD., z Filozofickej fakulty UK za knihu *Rozviazané jazyky s podtitulom Ako sme hovorili v starej Bratislave*.

Prémia v kategórii slovníková a encyklopedická literatúra získalo aj dielo prof. MUDr. Jozefa Rovenského, DrSc., FRCP, prof. MUDr. Juraja Payera, PhD., MPH, FRCP, univ. prof. DDr. Manfreda Herolda a kol. *Dictionary of Rheumatology*.

Sekcia pre vedeckú, odbornú literatúru a počítačové programy Literárneho fondu udelila aj deväť ocenení vo forme prémie za výnimočný vedecký ohlas na jedno dielo 2017. V kategórii prírodné a lekárske vedy sa na III. mieste umiestnilo dielo *Global, regional, and national age-sex specific all-cause and cause-specific mortality for 240 causes of death, 1990-2013: a systematic analysis for the Global Burden of Disease Study 2013*, ktorého autormi sú doc. PhDr. Marek Majdan, PhD., a doc. MUDr. Alexandra Bražínová, PhD., MPH, z Lekárskej fakulty UK.

Zoznam všetkých ocenených nájdete na: www.litfond.sk.

Aj na tomto mieste gratulujeme oceneným k vynikajúcim výsledkom ich práce a vyzývame aj ďalších autorov vedeckej a odbornej literatúry publikovanej v roku 2017, aby sa prihlásili do súťaže o ceny a prémie Literárneho fondu SR, ktorý aj takýmto spôsobom podporuje vedeckú a odbornú aktivitu slovenských vedcov.

Prof. MUDr. Marián Bernadič, CSc., LF UK
Foto: Peter Procházka

Prof. M. Buc z LF UK preberá ocenenie z rúk riaditeľa Literárneho fondu Dr. L. Serdahélyho.

Prémia za dielo *Gynekologická endokrinológia* prevzal jeho prvý autor prof. M. Borovský z LF UK.

Prémia za dielo *Epilepsia a žena* získal kolektív autorov pod vedením Dr. M. Laššánovej z LF UK.

Prémia za dielo *Poincaré-Andronov-Melnikov Analysis for Non-Smooth Systems* prevzal prof. M. Fečkan z FMFI UK.

INFO-BIO-FUN – interdisciplinárny tím zameraný na bioinformatiku a funkčnú analýzu biologických systémov

Rýchly rozvoj nových experimentálnych technológií sprevádzaný exponenciálnym nárastom získaných biologických dát vytvára excelentnú platformu pre komparatívnu a funkčnú analýzu genómov s cieľom odhaliť funkcie jednotlivých génov a ich vzájomných interakcií v rámci komplexných regulačných sietí. Dôvody takéhoto prístupu sú akademické (odhalenie a spoznanie molekulárnej podstaty zaujímavých biologických fenoménov), biotechnologické (identifikácia priemyselne využiteľných produktov génov a ich následná komercializácia) a medicínske (identifikácia diagnostických alebo terapeutických cieľov). Pre takýto výskum je kľúčová úzka spolupráca informatických a biologických pracovísk, ktorá je celosvetovým trendom a v posledných rokoch sa stala základom modernej biológie a medicíny. V tomto kontexte sa v priebehu posledných rokov rozvinula spolupráca medzi štyrmi katedrami dvoch fakúlt Univerzity Komenského, ktorá je aktuálne formalizovaná v podobe tímu zastrešeného názvom Bioinformatika a funkčná analýza biologických systémov (INFO-BIO-FUN).

Náš výskumný tím tvoria RNDr. Ingrid Bhatia, PhD., prof. RNDr. Jozef Nosek, DrSc., a prof. RNDr. Ľubomír Tomáška, DrSc., z Laboratória funkčnej a komparatívnej genetiky Katedry biochémie a Katedry genetiky Prírodovedeckej fakulty UK (PriF UK), doc. Mgr. Juraj Gregáň, DrSc., z Laboratória biológie chromozómov Katedry genetiky PriF UK, doc. RNDr. Jana Korduláková, PhD., a doc. RNDr. Katarína Mikušová, DrSc., z Laboratória biochémie mykobaktérií Katedry biochémie PriF UK a doc. Mgr. Bronislava Brejová, PhD., s doc. Mgr. Tomášom Vinařom, PhD., z Laboratória výpočtovej biológie Katedry informatiky a Katedry

integroval do komplexnej analýzy genómov a proteómov vybraných prokaryotických a eukaryotických organizmov.

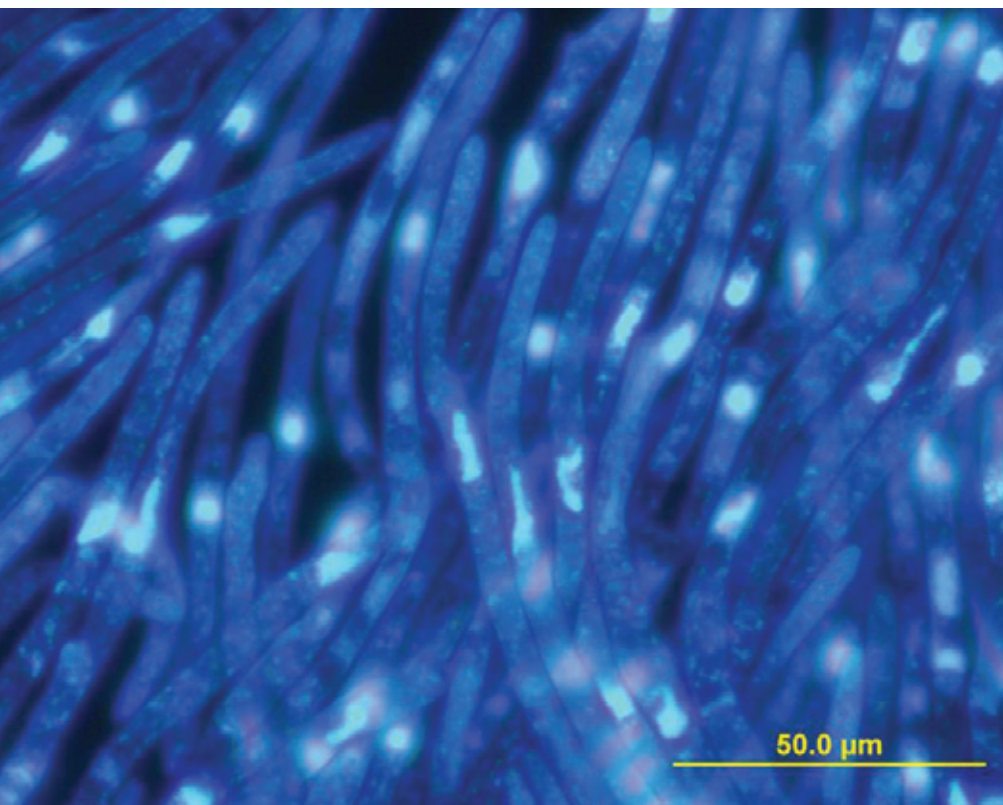
Interdisciplinárny výskum patogénnych druhov mikroorganizmov

Modelové organizmy, na ktorých realizujeme náš výskum, sú vybrané druhy mykobaktérií a široké spektrum druhov kvasiniek. Mykobaktérie sú zaujímavým objektom nielen preto, že sú pôvodcami vážnych ochorení, ako sú tuberkulóza a lepra, ale aj pre výni-

Kvasinky majú kľúčový význam v modernom biologickom výskume, pretože veľká časť našich poznatkov o základných funkciách eukaryotických buniek (napr. princípy bunkového metabolizmu, bioenergetiky, biogenézy organel, bunkového cyklu, cytokinézy a organizácie genómu) pochádza práve zo štúdií kvasinkových mikroorganizmov. Biologická diverzita, kompaktné genómy a jednoduchá experimentálna manipulácia robia z kvasiniek excelentné modelové organizmy pre analýzy prístupmi komparatívnej a funkčnej genetiky. Zároveň sú viaceré druhy kvasiniek významné aj v moderných biotechnológiách. Okrem toho je štúdium kvasiniek mimoriadne dôležité aj z medicínskeho hľadiska, pretože niektoré druhy, podobne ako mykobaktérie, spôsobujú závažné ochorenia. Sme presvedčení, že naša snaha pochopiť fyziologické procesy prebiehajúce v patogénnych druhoch mikroorganizmov môže prispieť k prevencii alebo k liečbe ochorení, ktoré spôsobujú.

Objavili sme byp elementy i nový proteín DbI2

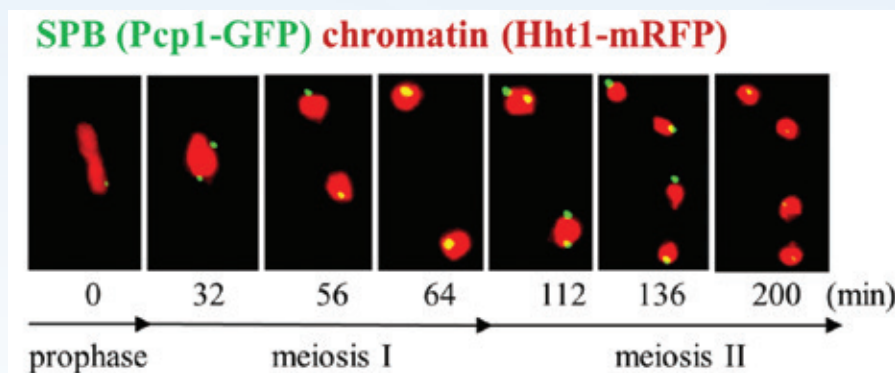
Spolupráca v rámci nášho tímu vyústila do viacerých publikácií. Príkladom je objavenie tzv. byp elementov (obr. 1), ktoré umožňujú preskakovať určitý úsek mRNA v procese syntézy proteínov. Kým predtým bol v rámci celej živej prírody známy iba jeden takýto element, bioinformatickou analýzou mitochondriálneho genómu patogénnej kvasinky *Magnusiomyces capitatus* sme našli viac než 80 nových prípadov, ktoré boli ďalej potvrdené biochemickými a genetickými metódami. Tento výsledok, ktorý by nebolo možné dosiahnuť bez úzkej spolupráce informatikov a biológov, bol v roku 2014 publikovaný v prestížnom časopise *Proceedings of the National Academy of Sciences of the USA* (Lang, B. F., Jakúbková, M., Hegedúsová, E., Daoud, R., Forget, L., Brejová, B., Vinař, T., Kosa, P., Fričová, D., Neboháčová, M., Griač, P., Tomáška, L., Burger, G., Nosek, J.: *Massive program-mediated translational jumping in mitochondria*, 2014). Interdisciplinarita je spoločným motívom aj našich ďalších unikátnych príspevkov v oblasti štúdia molekulárných mechanizmov meiózy (biochémia, bioinformatika, genetika, molekulárna biológia, organická chémia) či biogenézy bunkovej steny mykobaktérií (bio-

Obr. 1: Populácia buniek patogénnej kvasinky *Magnusiomyces capitatus*, v ktorej mitochondriách boli objavené mobilné genetické elementy byp. DNA v bunkách bola značená fluorescenčnou farbičkou DAPI.

aplikovanej informatiky Fakulty matematiky, fyziky a informatiky UK. Členovia tímu sú vedecko-pedagogickými pracovníkmi reprezentujúcimi štyri kľúčové oblasti výskumu – informatiku, biochémiu, molekulárnu biológiu a genetiku, ktorých výskum sa postupne

močnú a doposiaľ nedostatočne preskúmanú štruktúru ich bunkového obalu. Okrem ochrannej funkcie majú zložky mykobakteriálnej bunkovej steny schopnosť komunikovať s imunitným systémom hostiteľa a do veľkej miery sú zodpovedné za rozvoj infekcie.

Obr. 2: Pozorovanie priebehu dvoch meiotických delení v živej bunke kvasinky *S. pombe*. Chromatín je vizualizovaný histónom Hht1-mRFP (červená farba) a polárne teliesko je značené Pcp1-GFP (zelená farba).

chémia, bioinformatika, molekulárna biológia, organická chémia). Ako príklady možno spomenúť popisanie kvasinkového proteínu Dbl2 dôležitého pre správne fungovanie meiózy (obr. 2) a opravy poškodení DNA (Poláková, S., Molnárová, L., Hyppa, R. W., Benko, Z., Mišová, I., Schleiffer, A., Smith, G. R., Gregaň, J.: *Dbl2 regulates Rad51 and DNA joint molecule metabolism to ensure proper meiotic chromosome segregation*, 2016) alebo identifikáciu a funkčnú charakterizáciu mykobakteriálneho proteínu DprE1 (Brecik, M., Centárová, I., Mukherjee, R., Kolly, G. S., Huszár, S., Bobovská, A., Kilacsková, E., Mokošová, V., Svetlíková, Z., Šarkan, M., Neres, J., Korduláková, J., Cole, S. T., Mikušová, K.: *DprE1 is a vulnerable tuberculosis drug target due to its cell wall localization*, 2015), ktorý je cieľom pôsobenia benzotiazinónu PBTZ169 (obr. 3) – mimoriadne účinnej antimykobakteriálnej látky testovanej v súčasnosti v klinických skúškach (www.newtb-drugs.org/pipeline/clinical).

Spolupráca na vedeckých projektoch i edukačných aktivitách

Naša spolupráca vyústila taktiež do viacerých spoločných vedeckých projektov. Napríklad piati členovia tímu spolupracujú v projekte „Komparatívna a funkčná analýza genómov nekonvenčných druhov kvasiniek“ (2015 – 2018) financovanom agentúrou APVV, v ktorom využívame moderné technológie sekvenovania DNA a získané dáta spracovávame softvérom vytvoreným v rámci tímu (GAML, ExonHunter). Zapojili sme sa do pilotného projektu testovania novej technológie sekvenovania vyvinutej firmou Oxford Nanopore Technologies a pre túto technológiu sme vyvinuli nový softvér DeepNano na spracovanie signálu zo sekvenovacieho zariadenia. Tieto príklady ilustrujú, ako vytvorenie nášho interdisciplinárneho tímu umožnilo zdieľanie personálnych kapacít a laboratórnej infraštruktúry.

Naše spoločné činnosti zahŕňajú aj organizáciu spoločných seminárov (bratislavské Kuželove semináre) a edukačných aktivít. Pre študentov informatických a biologic-

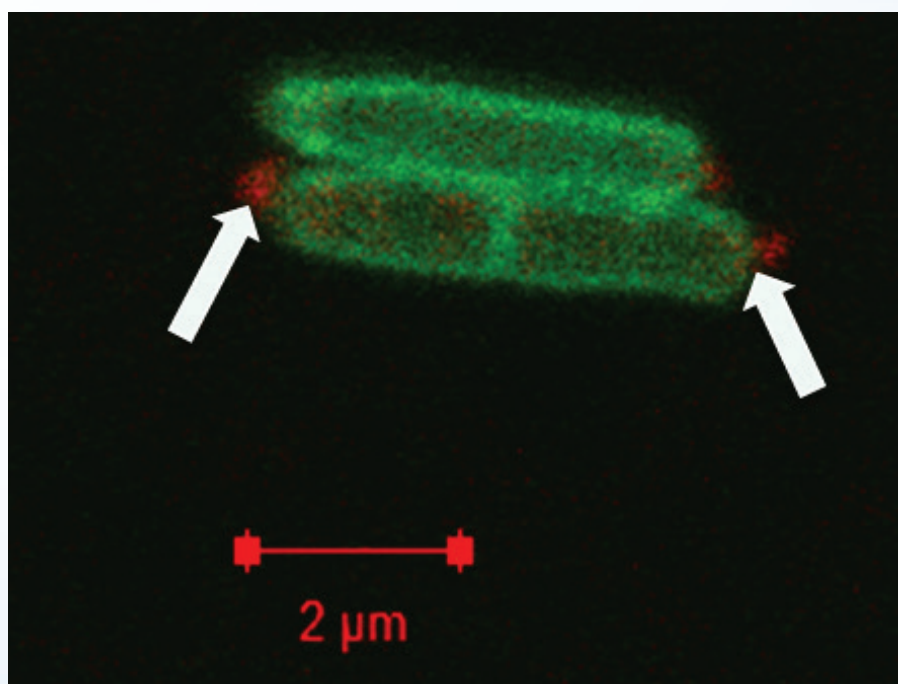
kých študijných programov už niekoľko rokov vyučujeme interdisciplinárne predmety pre 2. stupeň štúdia *metódy v bioinformatike* a *genomika*, ktoré boli spolu s letnými školami bioinformatiky a zimnými laboratornými praktikami pre informatikov vytvorené s podporou spoločného projektu KEGA 058-016UK-4/2010. Štyria členovia tímu sú spoluautormi prvej slovenskej učebnice genomiky (Nosek, J., Brejová, B., Neboháčová, M., Baráth, P., Bhatia-Kiššová, I., Kolár, R., Valent, I., Tomáška, Ľ.: *Genomika*, 2013), ktorú využívajú študenti Univerzity Komenského a Slovenskej technickej univerzity. Logickým vyústením tohto úsilia bola príprava spoločného medzifakultného študijného programu *bioinformatika*, ktorý získal akreditáciu v roku 2015. Absolventi tohto študijného programu budú dôležití nielen pre rozvoj interdisciplinárnej spolupráce v rámci tímu, ale najmä na ďalších pracoviskách v SR a v zahraničí. Súčasťou našej pedagogickej činnosti na univerzite je garantovanie študijných programov: *biochémia* (na všetkých troch stupňoch štúdia; garant: prof. Nosek; spolugarant: doc. Mikušová); *bioin-*

formatika (bakalársky stupeň štúdia; garant: doc. Brejová; spolugarant: prof. Tomáška); *genetika* (magisterský a doktorandský stupeň štúdia; garant: prof. Tomáška), ako i výchova diplomantov a doktorandov. Od roku 2010 úspešne obhájilo dizertačné práce 25 študentov vedených členmi tímu a v súčasnosti školíme 16 doktorandov v oblastiach vedeckého zamerania tímu.

Prečo INFO-BIO-FUN?

Všetkých členov nášho tímu spája dlhoročná skúsenosť na vynikajúcich pracoviskách v zahraničí (Francúzsko, Kanada, Rakúsko, USA, Spojené kráľovstvo). Na Slovensko sme sa rozhodli vrátiť v snahe robiť zmysluplný výskum a venovať sa vzdelávaniu vysokoškolských študentov na domácej pôde. Našu spoločnú filozofiu a vzťah k vede a výučbe vyjadrujeme aj v akronyme INFO-BIO-FUN: INFO – predstavuje nielen významnú úlohu bioinformatikov v našom tíme, ale aj zameranie všetkých členov tímu a ich pracovných skupín na informačné molekuly živých systémov; BIO – je výrazom štúdia biológie a biochémie širokým spektrom prístupov a metód; FUN – chápeme v zmysle funkčná charakterizácia vybraných génov a proteínov, ako aj funkčná genomika. FUN zároveň vyjadruje naše nadšenie pre biomedicínsky výskum, ktoré považujeme za absolútne kľúčové a ktoré je našou hnacou silou pre prácu ako v pedagogike, tak aj vo vede. Je zrejme, že práve bez neho robiť špičkový výskum a vychovávať novú generáciu vedcov na Slovensku ani nie je možné.

Katarína Mikušová, Jozef Nosek,
Ľubomír Tomáška

Obr. 3: Určenie lokalizácie mykobakteriálneho proteínu DprE1 označeného pomocou benzotiazinónu s fluorescenčnou značkou. (Foto: Raju Mukherjee, EPFL)

V práci vedca neexistuje pracovná doba, len fázy nadšenia a frustrácie bez časového obmedzenia

Nádor mozgu patrí k najagresívnejším a najrýchlejšie postupujúcim druhom rakoviny – priemerná dĺžka života pacientov po potvrdení tejto diagnózy sa pohybuje v rozmedzí od šiestich mesiacov do dva a pol roka, a to aj napriek agresívnej terapii s množstvom vedľajších účinkov. Práve preto je každý úspech na tomto poli priam vedeckým sviatkom. Svoje o tom vie aj **Petra Hamerlik**, absolventka Prírodovedeckej fakulty Univerzity Komenského v Bratislave (UK), ktorá napriek svojmu mladému veku už niekoľko rokov v dánskej Kodani šéfuje vlastnému laboratóriu s multidisciplinárnym tímom odborníkov, špecializujúcich sa práve na výskum nádorových ochorení mozgu. S rodáčkou zo Zvolena, ktorá sa vo svojom odbore vypracovala na medzinárodne uznávanú expertku, sme sa porozprávali o veľkých úspechoch jej tímu, radoostiach i nástrahách vedeckej práce aj o živote v krajine, ktorá sa zvykne označovať za domovinu najšťastnejšieho národa na svete.

Prečo ste sa rozhodli práve pre štúdium molekulárnej biológie?

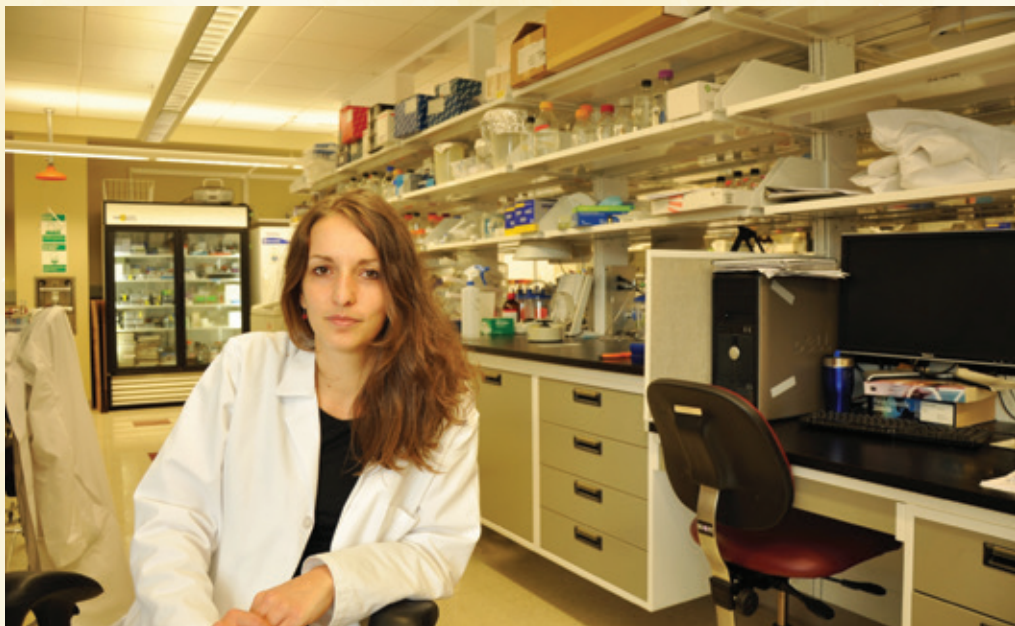
Mojou prvou (ešte stredoškolskou) voľbou bola medicína. Ale po absolvovaní praxe vo zvolenskej nemocnici, kde som – vďaka mojej starkej, ktorá tam bola zdravotnou sestrou – brigádovала ako sanitárka každé leto počas strednej školy, som si uvedomila, že možnosti lekárov sú značne obmedzené, zvlášť v prípade pacientov trpiacich rakovinou. To bolo niečo, s čím by som sa nedokázala zmieriť, a preto som sa rozhodla, že budem študovať odbor, ktorý mi lepšie umožní pochopiť toto zákerné ochorenie. A tak voľba padla na molekulárnu biológiu na Prírodovedeckej fakulte UK. Domnievam sa však, že ani iné fakultou ponúkané študijné odbory – genetika či biochémia – by neboli krok vedľa.

„Po absolvovaní praxe v nemocnici som si uvedomila, že možnosti lekárov sú značne obmedzené, zvlášť v prípade pacientov trpiacich rakovinou. To bolo niečo, s čím by som sa nedokázala zmieriť.“

Ako si spomínate na svoje vysokoškolské časy na Prírodovedeckej fakulte UK?

Pokiaľ ide o štúdium na UK, nikdy nezaбудnem na dve ikony: na profesora Ľubomíra Tomášku, ktorý má úplne odlišný štýl výučby od ostatných a namiesto biffovania nás donútil rozmyšľať; a na docenta Čestmíra Altanera, ktorý s takou vášňou a láskou prednášal biológiu rakovinovej bunky, že nebolo možné sa do rakoviny „nezamilovať“.

Po spoločenskej stránke to boli moje najlepšie roky – bola som obklopená ľuďmi, ktorí zdieľali tie isté ideály a nadšenie pre

biológiu či vedu ako takú, pričom sme okrem intenzívneho štúdia zažili na intrakoch úžasné veci. ☺ V tej dobe som ešte mala dosť energie na dlhé ponocovanie a skoré ranné vstávanie na prednášky či prácu v labáku. S ľuďmi, ktorých som stretla na výške, som dodnes v kontakte – navzájom si fandíme a podporujeme sa, či už v súkromí, alebo v profesijnom živote. Jediné, čo mi na škole chýbalo, bol dostatok praxe – to som si však kompenzovala prácou na SAV.

Vašej ceste do Dánska predchádzalo aj doktorandské štúdium na Lekárskej fakulte Univerzity Palackého v Olomouci, ako i viaceré zahraničné študijné pobyty na popredných vedeckých pracoviskách (Holandsko, USA). Čo vám tieto skúsenosti – okrem množstva poznatkov z ľahu – dali?

Moje „cesty“ za poznáním ma naučili, že aj keď sa na prvý pohľad zdajú veci nemožné, nesmiem sa vzdať. Ako aj to, že vždy musím veriť svojim ideám a ísť si za svojím cieľom. Pochopila som tiež, aká dôležitá je tímová práca a že človek ako jedinec (nech má akékoľvek brilantné nápady) sám veľa nezmôže.

V tímovom duchu vediete i vlastné laboratórium na výskum rakoviny v Kodani. V čom je jedinečné?

Môj tím funguje ako multicelulárny organizmus – pracujeme systematicky na spoločných cieľoch. Každý jeden člen tímu má svoju funkciu a špecializáciu, pričom sa navzájom dopĺňame. To vo vede nie je vždy samozrejmosťou. Jediné, čo je i naše napojenie na program personalizovanej medicíny pre pacientov s nádorom mozgu. Moje laboratórium úzko spolupracuje s oddelením neurochirurgie, ktoré nám prostredníctvom biopsií pomáha zhromažďovať relevantný biotický materiál, čo je v prípade nášho výskumu nádorové tkanivo, ktoré následne implantujeme do myši bez funkčného imunitného systému. Tak robíme nádor každého pacienta „nesmrteľným“ a sme ho schopní udržať pri živote po desaťročia. Takéto myšky s pacientovskými nádormi, ktoré sa označujú ako PDX (*patient-derived xenograft*) modely, nám umožňujú študovať biológiu nádorov, ich rezistenciu voči terapii, ako aj testovať nové potenciálne lieky na základe molekulárneho profilu každého jedného pacienta.

O tom, že tento výskumný prístup slávi významné úspechy, svedčí i vaše odhalenie unikátneho mechanizmu, vďaka ktorému dokážu kmeňové bunky nádoru unikáť liečbe...

Za posledné roky sme našli dokonca tri takéto „unikátne“ mechanizmy, ktoré si ná-

dorové bunky osvojili s cieľom „vyšmyknúť sa“ účinkom liečby zameranej na ich odstránenie, a postupne sme na stope ďalším. Na základe získaných poznatkov sme tak mohli navrhnúť spôsob ich cielenej inhibície. Momentálne sa však stále pohybujeme na úrovni myši alebo skorých fáz klinických štúdií. To, či sme prišli na niečo prelomové a či to bude mať impakt na lepšie prežívanie pacientov, je otázkou niekoľkých rokov ďalšej intenzívnej práce.

Na čom aktuálne s kolegami pracujete a čo ďalšie výzvy vášho výskumu?

V globále nás zaujímajú mechanizmy vedúce ku genomickej instabilite nádorov mozgu, následky tejto nestability na bunkové hierarchie a rezistenciu voči terapii ožarováním. Momentálne mám však v tíme 12 ľudí, každý má svoj vlastný projekt a okrem toho každá dvojica pracuje ešte na jednom spoločnom projekte – rozpätie našich výskumných aktivít je tak naozaj široké.

„Pochopila som, aká dôležitá je tímová práca a že človek ako jedinec (nech má akékoľvek brilantné nápady) sám veľa nezmôže.“

Apropo, ako vyzerá rutinná práca vedca? Za každou vedeckou štúdiou sa iste skrýva kopec mravčej práce a asi i množstvo zdanlivo nikam nevedúcich výsledkov...

Práca vedca – aspoň v mojom ponímaní – je poslaním. Tu neexistuje pracovná doba, tu existujú len fázy nadšenia a frustrácie bez časového obmedzenia, pretože naše povolanie je jediným, kde môžete očakávať maximálne 10 % úspešnosť (aj to som asi optimista). A ako vzniká publikovateľný vedecký objav? U mňa je väčšinou priebeh nasledovný: štúdium stoviek vedeckých publikácií v danej oblasti (v tejto počiatočnej etape čítam naozaj intenzívne – okrem nevyhnutných niekoľkých hodín spánku sedím v hromade článkov viac-menej nonstop) a nočné budenie sa na nové nápady, ktoré sa rodia v hlave. Mám vo zvyku si ich kresliť/zapisovať. Po fáze čítania prichádza formulácia hypotézy, čo býva častokrát najťažšie štádium. Následne nastane čas na rozhodnutie, aký model bude pre daný projekt najvhodnejší, čo úzko súvisí i s výberom „najvhodnejších“ osôb v mojej skupine, ktorí mi pomôžu vyprodukovať predbežné dáta (pilotná štúdia ukáže/naznačí, či je alebo nie je moja hypotéza správna a či má teda zmysel v nej pokračovať). Potom nasledujú nespočetné ho-

diny v laboratóriu, ktoré sa nesú v znamení pokusov, omylov a vyhodnocovania výsledkov. Ak máme šťastie, po dvoch až štyroch rokoch odpublikujeme výsledky v odbornom časopise, čo ešte stále nie je zárukou úspechu. Až roky ukážu, aký dopad majú naše výsledky na výskum v našom odbore a aké sú možnosti ich využitia v klinickej praxi. Aj preto si vo svojom tíme veľmi zakladám na motivácii a zásadách tzv. *positive reinforcement*, napr. flexibilitu pracovnej doby, aby moji ľudia nevyhořeli.

Mimoriadnu motiváciu v spojení s obrovským talentom, cieľavedomosťou a pracovitou tušíť i za viacerými prestížnymi oceneniami, ktoré potvrdzujú váš vedecký kredit na medzinárodnej úrovni: Sigma Young Scientist Award, Young Elite Scientist, Knæk Cancer Young Talent Award... Už niekoľko rokov intenzívne spolupracujete so svetovou špičkou, a to v jednom z najťažších vedeckých odvetví, skúpom na vedecké víťazstvá. Čo vás udržia „v chode“?

Pocit užitočnosti, pocit, že ak nedokážem veci zmeniť k lepšiemu, moja práca bude aspoň malým kúskom v skladačke, ktorá nám umožní pochopiť nádorové ochorenie a tak mu i zabrániť alebo ho „aspoň“ úspešne liečiť. Na mojej mimoriadnej motivácii má nemalé zásluhy i moja starká, ktorá ma z veľkej časti vychovala – ako zdravotná sestra sa celý život venovala starostlivosti o iných ľudí. Práve ona mi od malička vštepovala, aké dôležité je pomáhať iným – tam to asi začalo. A úmrtie môjho tatika na rakovinu mozgu bolo ďalším silným faktorom, ktorý ma v mojich výskumných aktivitách ženie vpred. A samozrejme, som od prírody veľmi zvedavá a netrpezlivá – a hoci stále tvrdím, že človek pohybujúci sa vo svete vedy sa nevyhnutne musí obrátiť trpezlivosťou, istá dávka nedeckavosti je tu dôležitá. ☺

Máte nejaký vedecký vzor?

Je ich viac. Jedným z nich je profesor Jirka Bartek – môj prvý mentor, vďaka ktorému som sa dostala do Kodane. Potom je to môj partner Jeremy, ktorý je lekárom a vedcom v jednej osobe – neustále sa od neho učím, ako robiť vedu lepšie a efektívnejšie.

V dánskej metropole žijete už 10 rokov. Je niečo, čo vás na Dánsku či Dánoch prekvapilo?

Jednoznačným „kultúrnym“ šokom boli dánske kúpeľne – predstavte si sprchu, ktorá sa nachádza uprostred miniatúrnej kúpeľne (jej pôdorys málokedý presahuje 2 m²) s nenápadným odtokom, pričom jediné, čo bráni celému priestoru byť mokrym, je sprchovací záves. ☺

Pokiaľ ide o Dánov, voči neznámemu človeku si držia spočiatku väčší odstup, vybudovať si skutočné priateľstvo tak trvá. Ale ak vás raz prijímú do svojich životov, ste im ako rodina a sú tu pre vás za každých okolností.

O Dánoch sa hovorí, že sú najšťastnejším národom. Ako to vidíte vy?

Je ľahké byť šťastným v krajine, ktorá funguje a podporuje svojich občanov. ☺ Po desiatich rokoch, čo tu žijem, si však nemyslím, že sú Slováci menej šťastní – my len viacej internalizujeme svoje pocity nespokojnosti, sme emotívnejší.

A ako zvyknete relaxovať?

Mám weimarského stavača Huga – úžasného spoločníka, ktorý dennodenne vyžaduje veľa pohybu, takže s ním chodím do lesa na prechádzky alebo si zabehať. Najlepší relax: pobyt na mojej chalupe v Kremnických vrchoch (žiaden internet, dokonca ani mobilný signál!), kde sa venujem práci v záhrade, postupným opravám domčeka a jednoduchým radostiam života – návštevám členov rodiny, zbieraniu bylín, hribov, debate so susedmi v krčme, ktorá je centrom miestneho spoločenského diania, a pod.

„Po desiatich rokoch, čo žijem v Dánsku, si nemyslím, že sú Slováci menej šťastní – my len viacej internalizujeme svoje pocity nespokojnosti, sme emotívnejší.“

Nezvažujete trvalý návrat domov?

Čo je domov? Po všetkých tých rokoch v zahraničí, sa výraz „domov“ stáva relatívnym a obmedzuje sa na prítomnosť ľudí, ktorých milujete. Ak myslíte Slovensko, myslím, že by sa mi veľmi ťažko vracalo späť po pracovnej stránke. Ale viem, že korene mám pevne uchytené a nikdy by som sa nedokázala vzdať svojich pobytov na chalupe, stretnutí s rodinou, a chcem, aby aj moje deti vedeli po slovensky, ako i to, odkiaľ pochádzajú.

Čo by ste ako mladá úspešná vedkyňa poradili nádejnému talentom slovenskej vedy, ktorí sa chcú podieľať na high-end výskume?

Mať víziu, drať, nájsť si dobré laboratórium a mentora, ktorý bude ochotný vás motivovať, učiť, konštruktívne kritizovať a oceniť váš potenciál.

Erika Hubčíková
Foto: Archiv Petry Hamerlik

Vedecký seminár o podobách mesta v slovenskej poézii 20. storočia na PdF UK

Dňa 6. októbra 2017 sa na Katedre slovenského jazyka a literatúry Pedagogickej fakulty Univerzity Komenského v Bratislave (PdF UK) konal vedecký seminár pod názvom „Podoby mesta v slovenskej poézii 20. storočia“.

So svojimi príspevkami sa na ňom predstavili: Juraj Briškár („Vzťah k mestu ako problém v slovenskej lyrike 20. storočia“), Michal Habaj („Obraz mesta v slovenskej poézii dvadsiatych rokov 20. storočia“), Jaroslava Šaková („Téma mesta v tvorbe M. M. Dedinského v kontexte slovenského nadrealizmu“), Jaroslav Šrank („K podobám mesta v poézii socialistického realizmu“), Ján Gavura („Od motívu k metóde – koncept mesta v poézii prvej polovice medzivojnového obdobia“), Igor Ho-

chel („Zakliate mesto Jána Stacha“), Veronika Rácová („Inscenované mestá. Konštruktéri a individualisti – Reisel, Žáry, Kováč, Šimonovič“), Fedor Matejov („Múza oblieha Tróju Š. Žáryho – po polstoročí“), Ivana Hostová („Novoslovci a novoslovkyne v meste. K atribútom urbánneho priestoru vo veršoch začínajúcich autorov a autoriek v *Novom slove* /1972 – 1983/“), a Zoltán Rédey („Dve polohy urbánnej civilnosti v lyrike – podoby mesta v poézii Š. Strážaya, a I. Štrpku“).

Z uvedených príspevkov možno poukázať na špecifický, filozoficky ladený výklad J. Briškára, ktorý smeroval k antagonistickému poňatiu prírody a mesta, a to v zmysle ich odlišného ustrojenia k verbalizovanému jazykovému prejavu.

J. Šrank svojim referátom odostrel budoateľskú symboliku v podobe tzv. nového atlasu básnických symbolov a prostredníctvom enumerácie kultov spojených s obrazom dobového mesta zvýraznil jeho osobité literárne stvárnenie.

Mnohotvárný i diskusne podnetný charakter vedeckého seminára poukázal na známe, ale aj dosiaľ vedecky neprebádané podoby a variácie motívu mesta ako jedného z nastupujúcich fenoménov v rámci slovenskej poézie 20. storočia, pričom každý z príspevkov prispel k tomu, aby sa pootvorili dvere do zložitého labyrintu slovenskej básnickej tvorby.

Bc. Anna Bukovinová,
študentka PdF UK

Hispanisti na výstave Don Quijote v slovenskom výtvarnom umení

Ako študentka estetiky sa so zánietením zúčastňujem na seminári interpretácie Cervantesovho Dona Quijota na Katedre romanistiky Filozofickej fakulty UK. V rámci daného predmetu sme spolu so študentmi prvého ročníka tejto katedry navštívili výstavu Don Quijote v Pálffyho paláci Galérie mesta Bratislavy (GMB), kde sme mali možnosť spoznať vizuálnu predstavivosť slovenských umelcov na námety jedného z najznámejších diel španielskej literatúry.

Už od svojho zrodu v roku 1605 bola postava Dona Quijota z románu Miguela de Cervantesa *Dômyselný rytier Don Quijote de la Mancha* inšpiráciou nielen pre španielskych umelcov, ale taktiež pre celú európsku kultúrnu sféru. Výstava, ktorú pripravila hlavná kurátorka GMB Zsófia Kiss-Szemán, nás vtiahla do sveta zmäteného idealizmu a nevšedného hrdinstva v podaní našich popredných výtvarníkov. Vystavené knižné ilustrácie Vincenta Hložníka zohľadňujú svojou čitateľnosťou adaptáciu pre mládež a značne sa tak odlišujú od ostatku jeho expresívnej tvorby. Naopak, surrealistická fantazijnosť dýchajúca z obrazových interpretácií Albina Brunovského dodáva známym scénam románu nepoznané, až priam nadprirodzené čaro. Vystavené diela Cypriána Majerníka nám dovolili precítiť jeho stotožnenie sa s postavou bojovníka

za ideály v podobe rytiera smutnej postavy. Taktiež rytier, avšak už v prevedení cínovej skulptúry od Bohumíra Prihela, vrhajúc tieň svojej siluety na stenu, akoby poukazyval na pokrivenú projekciu hrdinstva v románe či na rozpoltenosť osobnosti hlavnej postavy. V neposlednom rade sa tu objavili diela Františka Kudláča, Júliusa Szabóa, Oskára Čepana a ďalších. Priestor medzi obrazmi vyplnili spoločné diskusie v španielskom jazyku a dotvorili tak atmosféru

výstavy, ktorá znamenite obohatila našu percepciu cesty Cervantesovho hrdinu do spravodlivejšieho sveta.

Barbara Kedzierska,
študentka estetiky FiF UK

Imatrikulácia zahraničných študentov ČDV UK

Dňa 6. októbra 2017 sa v Aule Univerzity Komenského v Bratislave (UK) konalo slávnostné otvorenie nového akademického roka Útvaru pre jazykovú a odbornú prípravu Centra ďalšieho vzdelávania UK (ÚJOP ČDV UK). Otvárací ceremoniál bol spojený s imatrikuláciou nových študentov, ktorí tento rok zavítali na Slovensko až z 27 krajín sveta: z Afganistanu, Albánska, Bieloruska, Bosny a Hercegoviny, Číny, Gruzínska, Chorvátska, Indie, Iránu, Južnej Kórey, Kamerunu, Kene, Kosova, Kuby, Malajzie, Moldavska, Mongolska, Palestíny, Ruska, Slovinska, Srbska, Tadžikistanu, Turecka, Ukrajiny, USA, Uzbekistanu a Vietnamu.

V každom akademickom roku v ÚJOP ČDV UK študuje v priemere 200 študentov z celého sveta. Jazykovú a odbornú prípravu krajanov a cudzincov ČDV UK, ktorá je už od roku 1960 neoddeliteľnou súčasťou Univerzity Komenského v Bratislave, tak za 56 rokov výučby slovenčiny ako cudzieho jazyka a profilových odborných predmetov v ÚJOP ČDV UK absolvovalo viac než 11 500 študentov zo 128 krajín. Pre zahraničných študentov, ktorí sa u nás pripravujú na riadne vysokoškolské štúdium v rámci Slovenska, je to jedinečná šanca získať komplexnú prípravu na štúdium, ako i príleži-

tosť spoznať kultúru a mentalitu krajiny, ktorá sa na niekoľko rokov stane ich druhým domovom. Mnohým študentom z rozvojových krajín a krajanom žijúcim v zahraničí umožňuje štúdium na Slovensku Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu SR, ktoré im poskytuje vládne štipendia.

Úspešné absolvovanie jazykovej a odbornej prípravy je najlepším predpokladom ďalšieho štúdia na slovenských vysokých školách. Je to aj zásluhou vysoko profesionálneho tímu lektorov. V týchto dňoch sa dostáva do tlače ďalšia učebnica slovenčiny pre cudzincov na úrovni A2,

ktorá je pokračovaním učebnice *Tri, dva, jeden – slovenčina (úroveň A1)*. Vplyvom neustáleho zvyšovania počtu cudzincov na Slovensku, ktorí tu nachádzajú svoje nové uplatnenie na pracovnom trhu, narastá potreba certifikovaného testovania slovenčiny podľa Spoločného európskeho referenčného rámca pre jazyky. Tento akademický rok sme v rámci programu

Erasmus+ získali grant na projekt „Inovácie vo výučbe a testovaní slovenského jazyka a odborných predmetov pre cudzincov“. Cieľom projektu je mobilita pracovníkov v oblasti vzdelávania dospelých, nadviazanie spolupráce, strategického partnerstva a upevnenie funkčných a stabilných väzieb s inštitúciou podobného zamerania sídliacou v Českej republike – s Ústavom jazykovej a odbornej prípravy Karlovej univerzity v Prahe.

Študenti sa po získaní vysokoškolského diplomu uplatňujú ako kvalifikovaní odborníci vo svojich domovských krajinách a stávajú sa šíriteľmi dobrého mena Slovenska v zahraničí. Mnohí z nich si však zamilujú Slovensko a zostávajú tu žiť a pracovať.

Počas akademického roka sa pre študentov pripravuje aj veľa zážitkových aktivít, ako sú napríklad návštevy divadelných predstavení, vianočné dielne, športové popoludnia, deň študentov, exkurzia po Bratislave, trojdňová exkurzia po Slovensku, Mobilná učebňa pre krajaňských študentov a rôzne iné zaujímavé podujatia.

Všetkým našim študentom prajeme, aby vytrvalá práca počas štúdia bola korunovaná úspechmi v celom spektre ich vzdelávacích a súkromných aktivít.

Vedenie ÚJOP ČDV UK

Na Slovenskom doktorandskom fóre 2017 sa predstavili aj doktorandi a mladí vedeckí pracovníci z UK

V dňoch 19. až 20. októbra 2017 sa na Fakulte riadenia a informatiky Žilinskej univerzity v Žiline konal V. ročník Slovenského doktorandského fóra 2017, celoslovenskej konferencie určenej doktorandom, mladým vedeckým pracovníkom a odborným asistentom. Hlavnou témou tohtoročného fóra bola „Perspektíva mladej vedy na Slovensku“. Nad podujatím prevzal záštitu prezident SR Andrej Kiska.

Slovenské doktorandské fórum predstavuje jedinečnú platformu, na ktorej sa majú možnosť stretnúť doktorandi a mladí vedeckí pracovníci z rôznych oblastí výskumu a odboru štúdia. Môžu tu nadviazať kontakty, prediskutovať svoje problémy, ale aj začať komunikáciu ohľadne spoločných projektov, článkov, výskumov, čo podporuje interdisciplinárny charakter mladej vedy na Slovensku. Je preto veľmi dobrou vizitkou našej univerzity, že ju na V. ročníku tohto podujatia reprezentovali doktorandi a mladí vedeckí pracovníci z Lekárskej fakulty UK, Filozofickej fakulty UK, Prírodovedeckej fakulty UK, Pedagogickej fakulty UK, Fakulty matematiky, fyziky a informatiky UK, Fakulty managementu UK a Fakulty sociálnych a ekonomických vied UK.

Asociácia doktorandov Slovenska, ktorej predsedníčkou je Mgr. Katarína Rentková, PhD., pôsobiaci na Fakulte managementu UK na poste odbornej asistentky, a podpredsedom Mgr. art. Martin Ševčovič, ArtD., z Pedagogickej fakulty UK, pripravila tohtoročné Slovenské doktorandské fórum v duchu témy osobnostného a kariérneho rozvoja doktorandov a mladých vedeckých pracovníkov. Podujatie bolo zamerané na stretnutia a nadviazovanie pracovných kontaktov, ako aj

na oboznámenie sa s možnosťami, ktoré doktorandi a mladí vedeckí pracovníci majú počas svojho pôsobenia na univerzitách k dispozícii. Na konferencii mohli doktorandi a mladí vedeckí pracovníci diskutovať so zástupcami Ministerstva školstva, vedy, výskumu a športu SR, Fondu na podporu vzdelávania, zástupcami projektu „To dá rozum“, ale aj zástupcami vysokých škôl či úspešnými absolventmi doktorandského štúdia, výskumníkmi a výskumníčkami, ktorí do diskusie

priniesli praktické kariérne tipy. Medzi jednotlivými diskusiami sa organizovali paralelné workshopy na rôzne zaujímavé a podnetné témy. Záverom možno s potešením konštatovať, že oba dni ponúkli mladým výskumným pracovníkom a doktorandom možnosť nájsť nové prístupy a postupy vo vede, ale aj vzdelávaní.

Mgr. Katarína Rentková, PhD., FM UK

Zlatá cestička našich rádiových orientačných bežcov od Turčianskych Teplíc po litovské Druskininkai

Klub rádiového orientačného behu (ROB) Medik Martin, ktorý v roku 1998 založil PaedDr. Jozef Šimeček z Ústavu telesnej výchovy Jesseniovej lekárskej fakulty UK v Martine, sa môže pochváliť viacerými medzinárodnými úspechmi – svedčí o tom i medailová zbierka z tohtoročných majstrovstiev sveta žiakov a dorastu v Turčianskych Tepliciach a majstrovstiev Európy dospelých a juniorov, ktoré sa konali začiatkom septembra v Litve.

Rádiový orientačný beh je šport, kde pretekári po vyštartovaní vyhľadávajú v lese ukryté vysielače – kontroly (v dvoch pásmach: 144 MHz a 3,5 MHz) pomocou prijímača. Podľa vekových kategórií vyhľadávajú od troch do piatich kontrol a musia to stihnúť v danom časovom limite. Víťazi pretekár s najväčším jemu predpísaným počtom kontrol a následne najlepším časom.

Klub ROB Medik Martin sa už niekoľko rokov venuje výchove mládeže a organizácii pretekov. V roku 2015 sa Slovenský zväz rádioamatérov (ZROBS) a Klub ROB Medik Martin uchádzali na medzinárodnej konferencii International Amateur Radio Union (IARU) o organizovanie Prvých majstrovstiev sveta žiakov a dorastu v rádiovom orientačnom behu v roku 2017. Kandidatúra bola schválená a mohol sa začať kolotoč prípravných prác. Vzhľadom na lesnú lokalitu, ktorá bola na preteky vybraná, sa centrom súťaže stali Turčianske Teplice. Priestor, ktorý bol pre danú vekovú kategóriu najvhodnejší na súťaženie, sa rozprestieral medzi obcami Dubové a Sklené. Táto časť lesa bola nanovo zmapovaná, aby bola aktuálna a zároveň bola rozšírená o ďalší priestor. Keďže danú lokalitu silno poškodzuje červotoč a bola nutná ťažba, značne to skomplikovalo organizátorom dodržať pôvodný plán pre stavbu trati. O niečo jednoduchšie to bolo na mape lesoparku pri Tepliciach, kde sa bežal šprint (rýchlostná disciplína, v ktorej každý vysielač vysiela signál iba 12 sekúnd, pričom sa pretekár musí v priebehu minúty rozhodnúť, v akom poradí vysielače absolvuje).

V dňoch 30. júna až 4. júla 2017 sa v Turčianskych Tepliciach zišli pretekári z 15 štátov, aby si zmerali sily v troch disciplínach: v klasike na 144 MHz a na 3,5 MHz a v šprinte. V dvoch chlapčenských a dvoch dievčenských kategóriách súťažilo spolu 175 pretekárov. Medzi prihlásenými boli aj reprezentanti Slovenska, z ktorých až 80 % patrí do Klubu ROB Medik Martin. Staviteľom trati bol predseda klubu Dr. Jozef Šimeček. Organizácia takýchto veľkých pretekov vyžaduje aj silné zázemie a množstvo ľudí, ktorí zabezpečujú ich plynulý chod. Medzi týmito „pomocníkmi“ nechýbali členovia klubu, ktorí sa už prehupli do juniorských kategórií, ale aspoň takto chceli byť súčasťou tejto významnej udalosti.

Želanie trénerov a hlavne ich zverencov bolo jasné – získať medailu a urobiť radosť sebe aj všetkým priaznivcom tohto krásneho športu. Bolo naozaj úžasné, že sa celoročná námaha detí aj trénerov – manželov Šimečkových a Petra Jurčika – zúročila. Tento rok boli oproti tomu minulému v reprezentácii úspešnejší chlapci v kategórii M14 a pozbierali viac medailí. Najagavejší lesk mali zlaté medaily v podaní Tomáša Jurčika, ktorý získal titul majstra sveta vo svojom obľúbenom šprinte (potvrdil svoju suverenitu v tejto disciplíne z minuloročných majstrovstiev Európy v Osle) a pridal k tomu aj titul v klasických pretekoch v pásme 144 MHz. Výborné 7. miesto v tejto disciplíne ukoristil Michal Nosál, čo im dokopy vyneslo zlato v timovej súťaži. Súčasťou tímu boli aj Vratko Pravňan a Matej Budiský. Zberačom zemiakov – nepopulárneho 4. miesta – bol Michal Nosál, ktorému v klasických pretekoch v pásme 3,5 MHz a v šprinte „prischla“ práve „zemiaková“ medaila. Dievčatám v kategórii D16 – v zložení Zuzana Buksová, Sophia Lilgová (obe z Klubu ROB Medik Martin), Terézia Kuriaková a Viktória Poljaková (obe z ROB klubu Kysuca) – sa vďaka Sophii Lilgovej podarilo získať striebornú medailu v klasike 3,5 MHz, ale v družstvách obsadili práve to „nešťastné“ štvrté miesto. Ovplyvnila to aj choroba, ktorá skolila Sophiu hneď po prvom dni a obrala ju o veľa síl. Mladšie žiačky bojovali v dvojici Katarína Cuninková (z Klubu ROB Medik Martin) a Paulína Vladárová (z ROB klubu Turie). Alenu Kubalovú (z Klubu ROB Medik Martin) vyradilo zo súťaženia dlhodobé zranenie. Dievčatá však získavali prvé skúsenosti z takýchto veľkých pretekov a my veríme, že ich zúročia na budúci rok, keď takúto vrcholnú udalosť bude organizovať susedná Česká republika.

Aj dospelých a juniorov čakali náročné vrcholné preteky – v dňoch 4. až 10. septembra 2017 sa totiž konali Dvadsať prvé majstrovstvá Európy v rádiovom orientačnom behu v litovskom kúpeľnom meste Druskininkai. V prvej individuálnej disciplíne tzv. foxoringu (kombinácia orientačného a rádiového orientačného behu) sa im ešte nepodarilo dosiahnuť na stupne víťazov, aj keď pekné 6. miesto v kategórii W35 Barbory Šimečkovej a 7. miesto Anny Šimečkovej v kategórii W50 boli prisľubom na lepšie umiestne-

Slovenská výprava na ME v Litve, vzadu sú úspešní medailisti.

nie počas nasledujúcich dní. A naozaj. Druhý deň to prišlo. Tituly majstrov Európy v disciplíne šprint získali Jozef a Anna Šimečkovci, a tak stáli tesne po sebe na najvyššom stupni a mohli si zaspievať štátnu hymnu. Tretí deň, keď sa bežala prvá klasika, priniesol medailové umiestnenie našej výpravy vďaka veteránovi Jurajovi Turskému z ROB klubu Turie a v juniorskej kategórii najlepšie umiestnenie v silnej konkurencii „uložil“ Lukáš Račko. Posledný súťažný deň sa pre veteránske kategórie niesol v znamení rýchleho pásma, t. j. 3,5 MHz, kde bolo treba mať rýchle nohy a sviežu myseľ; hlavné kategórie súťažili v pásme 144 MHz. A opäť vďaka výkonu Barbory Šimečkovej, ktorá ukoristila striebro v kategórii W35, a Anny Šimečkovej, ktorá získala druhý titul majsterky Európy, si mohla naša výprava pripísať ďalšie medailové umiestnenia. V timovej súťaži muži získali tretie miesto a juniorom len tesne ušla bronzová medaila.

Sme radi, že sa nám nakoniec podarilo prejsť zlatou cestičkou od žiackych majstrovstiev až po tie „dospelácke“ a priniesť domov pár cenných kovov, ktoré sú zadosťučinením za vynaloženú celoročnú námahu, ale aj záväzkom do budúcnosti. Aby takýchto krásnych zlatých cestičiek bolo čo najviac.

PaedDr. Jozef Šimeček, JLF UK

Jozef Šimeček, majster Európy 2017

Účastníci MS v Turčianskych Tepliciach vedení trénermi Šimečkovcami

Deviaty ročník tenisového turnaja o pohár rektora UK pozná svojich víťazov

Dňa 22. septembra 2017 sa na tenisových kurtoch AŠK Inter Bratislava už po deviatykrát mohli pedagógovia a zamestnanci našej univerzity zapojiť do tenisového turnaja o pohár rektora UK. Toto podujatie i tento rok organizovala Katedra telesnej výchovy a športu Farmaceutickej fakulty Univerzity Komenského v Bratislave (KTVŠ FaF UK).

Netypicky v prvý jesenný deň sa stretli nadšenkyne a nadšenci bieleho športu z našej univerzity, aby bojovali o pohár rektora UK. Po predchádzajúcich daždivých dňoch bolo aj ráno pri registrácii svieže a ruky oziabali, takže chytiť raketu do ruky nebola žiadna slasť. Avšak, ako to už býva na našom turnaji zvykom, slnko vyšlo, a tak aj teplota bola veľmi príjemná a ideálna pre tenis. Po srdečných slovách dekana FaF UK prof. Pavla Mučajho, ktorý v zastúpení rektora UK prof. Karola Mičietu otvoril turnaj, sa účastníci pustili do boja o každý fiftin.

V kategórii žien sa prezentovali štyri hráčky a tie si to rozdali vo férovoch súbojoch každá s každou, pričom sa novou víťazkou nášho turnaja – po dlhoročnej nadvláde Ingrid Žitňanovej – stala Silvia Bodoriková z Prírodovedeckej fakulty UK. V mladíckej kategórii do 50 rokov, v ktorej boli hráči rozdelení do dvoch skupín po päť, vyhral (ako vždy, keď sa zúčastní)

Rastislav Sysak z Lekárskej fakulty UK. V strednej vekovej kategórii (50 – 65 rokov), kde boli registrovaní štyria hráči, vyhral Ivan Valent z Prírodovedeckej fakulty UK. V najstaršej vekovej skupine, kde sem-tam vykuknú už i vážené šediny, sa pobili o titul štyria hráči. Tentokrát triumfoval Miron Zelina z Pedagogickej fakulty UK.

Po ukončení dvojhier sme doplnili sily gulášom, vyhlásili sme víťazov, dohodli sa, že o rok sa radi uvidíme znova, a kto chcel, ostal ešte na turnaj vo štvorhre. Osem mužov vytvorilo štyri páry a systémom každý s každým si proti sebe zahrli. Neočakávanými víťazmi štvorhry sa stali „prírodovedci“ Martin Mokošák a Jozef Dušička, ktorí si tak vyslúžili i fotografiu k tomuto článku.

Mgr. Dalibor Ludvig, PhD.,
KTVŠ FaF UK

Beh medikov 2017

Dňa 28. septembra 2017 sa uskutočnil 4. ročník športovo-charitatívnej udalosti Beh medikov.

Na Behu medikov 2017 sa zúčastnilo spolu 105 bežcov a vyzbieralo sa 525 eur, ktoré boli zaslané Detskej klinike anestéziológie a intenzívnej medicíny Lekárskej fakulty UK, Lekárskej fakulty Slovenskej zdravotníckej univerzity a Detskej fakultnej nemocnice s poliklinikou Bratislava.

Areál na uskutočnenie tohto podujatia opäť poskytlo vedenie Vysokoškolského internátu Družba UK, za čo im patrí veľká vďaka. Podakovať treba aj našim sponzorom, ktorými pre rok 2017 boli: Union zdravotná poisťovňa, Prvá

stavebná sporiteľňa, Ready2Run, Siemens Healthineers, Oxford Bookshop, Kompot, KRYOfit, Listerine, DAXE, Jairo Outdoor, Danone, Beh.sk, Študentská časť Akademického senátu Lekárskej fakulty UK a Bratislavský spolok medikov. V neposlednom rade patrí vďaka aj bežcom, ktorí stanovili nové traťové rekordy, a organizátorom, ktorí odvieďli kus dobrej práce. Veríme, že sa o rok uvidíme opäť a spolu tak pomôžeme dobrej veci.

Organizačný tím Behu medikov

Študenti FTVŠ UK v Karloveskej zátok zabojovali o titul „King of the Bay“

Dňa 7. októbra 2017 zorganizoval športový klub Board Academy v spolupráci s Fakultou telesnej výchovy a športu UK (FTVŠ UK) nultý ročník pretekov v stand up paddle boardingu (SUP) „King of the Bay“. Preteky sa uskutočnili na lodenici FTVŠ UK Liptov v nádhernom prostredí Karloveskej zátoky v dvoch disciplínach: technical race a board cross.

Trať disciplíny technical race pozostávala z troch okruhov dlhých 1,6 km, ktoré obsahovali rôzne technické prvky – prejazd okolo bóji, pádlovanie proti prúdu, výjazd na Dunaj a pod. Trať dlhú 4,8 km prešiel najrýchlejšie Matej Šmída, člen Board Academy a študent doktorského štúdia na FTVŠ UK, okrem iného aj víťaz historicky prvých Majstrovstiev Slovenska v SUP 2017 v kategórii muži elite.

V prípade disciplíny board cross ide o preteky na kratšiu trať, kde sa kombinuje rýchlosť s technickým zvládnutím obrátov a bezprostredným kontaktom so súpermi. Jazdilo sa na rovnakých doskách, rozjazdy sa realizovali po štyroch pretekároch, pričom prví dvaja z každej rozjazdy postupovali do ďalšieho kola. Matej Šmída opäť jasne dominoval v rozjazdoch aj vo finálovej jazde, ale boj o 2. až 4. miesto zostal otvorený do posledných metrov.

Kráľom zátoky sa tak zaslúžene stal Matej Šmída (1. miesto v disciplíne technical race/1. miesto v disciplíne board cross). Po dvoch disciplínach skončili na 2. – 4. mieste s rovnakým počtom bodov Mário Mutala (3./3.), Zdenko Majerčák (2./4.), ktorí sú obaja študentmi FTVŠ UK a členmi Board Academy, a Martin Pospíšil z Ride or Die Team (4./2.). O konečnom poradí rozhodol šprint na 200 m, v ktorom Martin Pospíšil dokázal, že aj v zrelšom veku sa dá konkurovať mladým vyšportovaným pretekárom, a vyhral o špičku pred Zdenkom Majerčákom. Tesne za nimi po malom zaváhaní dopádľoval Mário Mutala, ktorému v celkovom hodnotení

pripadla povestná „zemiaková“ medaila.

Úspech akcie a perfektná atmosféra dávajú veľkú šancu tomu, aby sa z „King of the Bay“ stali tradičné preteky na konci sezóny.

Michal Bábel,
FTVŠ UK

Aktivity Sapientia klubu za akademický rok 2016/2017

Sapientia klub, ktorý pôsobí na Lekárskej fakulte Univerzity Komenského v Bratislave (LF UK) pod patronátom dekana fakulty, začal svoju činnosť v máji v roku 2002. Vtedajší dekan prof. MUDr. Pavel Traubner, PhD., pri otvorení klubu vyzdvihol aktivitu zakladajúcich členov, ktorá nie je samoúčelným hnutím, ale významne prospeje rozvoju celej fakulty. Vyslovil tiež presvedčenie, že stretávanie budú pravidelné, úspešné a trvalé. Aj dnes, po viac než pätnástich rokoch fungovania klubu, možno s uspokojením konštatovať, že sa jeho slová naplnili. Za toto obdobie sme sa stretli dokopy 162-krát pri rôznych príležitostiach. Výnimkou neboli ani uplynulý akademický rok, ktorý formou prednášok či diskusií na rôzne témy priniesol členom klubu i pozvaným hosťom množstvo intelektuálnych podnetov.

Sapientia klub, združujúci súčasných i bývalých pracovníkov LF UK, nepatrí pri tom medzi kluby, ktorých členovia súťažia o granty či dotácie v horlivej snahe o dosiahnutie konkrétnych vedeckých úspechov. Klub tvoria nadšenci, schádzajúci sa na debátach o aktuálnych problémoch a témach z rozličných oblastí života, ktorí sa neženú za výsledkami a napriek tomu (resp. možno práve aj vďaka tomu) sú výnimočnou skupinou intelektuálov, ktorá má – aj pre svoj rozhľad a početné životné skúsenosti – potenciál plniť úlohu „korekcie“ zanietenia aktívnych bádateľov. Odborníci, zaangažovaní do riešenia najrôznejších výskumných úloh, sú totiž často pod prirodzeným tlakom vytýčených cieľov, navyše, majú zodpovednosť za racionálne a zmysluplné využitie investovaných prostriedkov, preto im veľakrát chýba nadhľad, odstup, ktorým disponuje nezaujatý pozorovateľ. Preto sú nestranní intelektuáli pri hodnotení, analýze či formulovaní stanoviska k nejakej problematike často bližšie k pochopeniu skutočného významu vecí a javov. Uvedomujú si to aj dnešní vedci, prezentujúci v Sapientia klube vlastné výsledky a pohľady, ktorí sa tešia a významne ťažia z názorov nášho spoločenstva, ktoré nie je nikomu poplatné. Verím, že tých, ktorí nesúhlasia s touto deskripciou, presvedčí o uvedenom budúcnosť. Ak už pre nič iné, tak preto, že aj ten najväčší odborník, vedec a intelektuál potrebuje poznať nielen názory nadšencov, ale aj skeptikov a ľudí s rôznorodými životnými skúsenosťami. Z tohto pohľadu Lekárska fakulta UK potrebuje Sapientia klub možno viac než jeho členovia.

Stretnutia Sapientia klubu sa konajú v posledný utorok v mesiaci (okrem decembra a letných mesiacov júl a august) v knižnici Ústavu lekárskej biológie, genetiky a klinickej genetiky LF UK a UNB na 1. poschodí budovy na Sasinkovej č. 4. Inak tomu nebolo ani v akademickom roku 2016/2017, počas ktorého sa členovia klubu zišli 12-krát. Po-

zvanými hosťami boli opäť významné osobnosti vedeckého, kultúrneho a spoločenského života. V septembri 2016 prijal naše pozvanie prof. PhDr. Jozef Vicenik, CSc., z Filozofického ústavu Slovenskej akadémie vied, ktorý vystúpil s prednáškou na tému „Poznámky k logike a metodológii vied“. V októbri sa v klube uskutočnila beseda so spisovateľom a publicistom Mgr. Jánom Čomajom na tému „Absurdita našej doby“ spojená s predstavením jeho novej knihy *Knieža Matúš*, ktorá je životopisnou kompozíciou o slovenskom historikovi prof. PhDr. Matúšovi Kučerovi, DrSc. Novembrové stretnutie prinieslo prezentáciu troch zbierok básní prof. MUDr. Karola Kapellera, DrSc. – *Posledný zber, Elégie a Nostalgia*. Na prezentácii sa aktívne zúčastnili aj editor zbierok Pavol Hudík, Ing. Zdenek Malanik, CSc., Mgr. Peter Tollarovič z Filozofickej fakulty UK, koncertná gitaristka a pedagogička Eva Golovková a herec a recitátor Jozef Šimonovič. V tom istom mesiaci sme sa v našom klube mohli započúvať aj do prednášky na tému „Slováci v kritických historických situáciách 20. a 21. storočia“ v podaní diplomata prof. JUDr. Jozefa Klimka, DrSc. V decembri sa konalo v bratislavskom Múzeu Jána Cikkeru XVII. stretnutie milovníkov poézie majstra Milana Rúfusa, kde nechýbal ani básnik Ján Švantner. O kultúrny program sa postarali umelkyne z Brna – Jana Janěková, Dada Klementová a Soňa Jány. V januári 2017 nás navštívili kunsthistorik PhDr. Luboslav Moza, riaditeľ Galérie Artem, člen Európskej akadémie vied a umení (EAVU) a vysokoškolský pedagóg pôsobiaci na Pedagogickej fakulte UK, ktorý nám priblížil fundovaný pohľad na súčasné výtvarné umenie. V znamení výtvarného umenia sa nieslo i februárové stretnutie klubu, na ktorom doc. Stanislav Harangozó, akad. mal., z Pedagogickej fakulty UK prezentoval vlastnú tvorbu. Marcové stretnutie osviežila svojou prednáškou o potrebe filozofie a kultúry v dnešnom svete doc. PhDr.

Etela Farkašová, PhD., z Filozofickej fakulty UK. V apríli do klubu zavítal bývalý prezident Slovenskej republiky doc. JUDr. Ivan Gašparovič, CSc., s prednáškou na tému „Slovensko a budúcnosť Európy“. V máji zasvätila prítomných do problematiky starostlivosti o novorodenca v 21. storočí prof. MUDr. Ingrid Brucknerová, PhD., prodekan LF UK a prednostka Neonatologickej kliniky intenzívnej medicíny LF UK a DFNSP Bratislava. V júni nám publicista, historik a teoretik fotografie PhDr. Marián Pauer predstavil život a dielo profesora Karola Plicku, výnimočného človeka mnohých talentov. Koniec akademického roka tradične patrila ďalšiemu zo stretnutí milovníkov Rúfusových veršov. V Múzeu Jána Cikkeru poctu majstrovi slova tentokrát zložili Mgr. Etela Hessová, riaditeľka ZŠ s MŠ Milana Hodžu, a deti z OZ ZHODA, materskej školy Slovnafťáčik, Súkromnej základnej školy a gymnázia Galileo School, Akadémie spevu a Inštrumentálneho oddelenia Žigo Music.

Úprimne ďakujeme všetkým našim hosťom – veľmi si vážime, že prijali naše pozvanie, a vysoko oceňujeme ich prezentáciu. To, že sú uznávanými osobnosťami vo svojom odbornom zameraní, potvrdila aj vysoká úroveň ich prednášok, v ktorých nám zrozumiteľne objasnili pre nás menej známe až neznáme poznatky svojej témy. Osobitná vďaka patrí dekanovi a vedeniu LF UK za podporu nášho klubu, ako i doc. MUDr. Danielovi Böhmerovi, PhD., prednostovi Ústavu lekárskej biológie, genetiky a klinickej genetiky LF UK a UNB, za poskytnutie priestorov knižnice ústavu na naše stretnutia. Záverom vyslovujeme presvedčenie, že stretávanie nášho klubu budú pokračovať i naďalej. Veríme tiež, že bude stále dosť záujemcov o činnosť klubu a že mladšia generácia časom prevezme jeho organizáciu.

Michal Valent,
profesor emeritus LF UK

V SKRATKE

Európska organizácia pre cievne mozgové príhody udelila štatút Diamantového centra pre liečbu cievnych mozgových príhod Prvej neurologickej klinike Lekárskej fakulty UK a UNB. Ročne na pracovisku hospitalizujú približne 400 pacientov, z toho asi 350 s diagnózou akútneho mozgového infarktu. Ide o jediné komplexné pracovisko na Slovensku, ktoré sa dokáže postarať o pacienta s mozgovou-cievnu príhodou vrátane endovaskulárnych výkonov nad rámec európskych štandardov.

Antidopingová agentúra SR začala spolupracovať s Farmaceutickou fakultou UK pri rozvoji vzdelania, vedy a výskumu, ako aj konzultácií v oblasti povolených a zakázaných zlúčenín v športe. Zároveň chcú spoločne participovať na tvorbe a realizácii takých iniciatív, ktoré vyústia do spoločných postupov a do vypracovania projektov na vznik nových partnerstiev v oblasti antidopingu.

Popromočné stretnutie absolventov Lekárskej fakulty UK po 40 rokoch

Dňa 7. októbra 2017 sa v Aule Univerzity Komenského v Bratislave (UK) po 40 rokoch zišlo vyše 130 absolventov Lekárskej fakulty UK z roku 1977 – lekárov, ktorí celý svoj život odpracovali v zdravotníctve v prospech svojich pacientov a v duchu Hippokratovej prisahy.

Prítomných privítal v mene organizačného tímu prof. Marián Bernadič, bývalý predseda ročníkového výboru. Zosummarizoval 40 rokov života a práce do zásadných konštatovaní. Ocenil celoživotnú prácu prítomných lekárov, poďakoval im za tisíce hodín strávených v ambulanciách, pri operačných stoloch, pri pôrodoch aj pri zomierajúcich, v nočných službách či v sanitkách rýchlej záchranej pomoci. (Málokto si uvedomuje, že za 40 rokov práce každý praktický lekár odrobil navyše v nočných pohotovostných službách aspoň 8 rokov!) V mene množstva ošetrovaných pacientov poďakoval účastníkom popromočného stretnutia za prinavrátenie zdravia a kvality života, za odstránenie bolestí, za záchranu života, za pomoc pri narodení detí, ale aj za stovky vychovaných mladých lekárov pre prax.

O tom, že sa v Aule UK stretli absolventi výnimočného ročníka, svedčí celý rad vyhľadávaných a známych odborníkov v oblasti praktickej medicíny, špecialistov, primárov, okresných, krajských aj celoslovenských hlavných odborníkov, úspešných manažérov – riaditeľov polikliník, nemocníc a kúpeľov, vedeckých a výskumných pracovníkov, univerzitných pedagógov, docentov a profesorov, prednostov klinik a ústavov, významných akademických funkcionárov – prodekanov, dekanov či prorektorov, ale aj štátny tajomník rezortného ministerstva, predseda Ústavu pre dohľad nad zdravotnou starostlivosťou, poslanci NR SR, poradcovia premiérov a vlád či brigádny generál.

„Pred 40 rokmi sme sa rozišli po celom Slovensku, mnohí odišli do zahraničia. Napriek tomu sme ostali spolužiakmi, kamarátmi, pamätáme si jeden druhého ako za študentských čias. Samozrejme, aj my sme sa zmenili. Čas a skúsenosti nás poznačili, naučili, niekde pridali skromnosti, inde opráv-

nenej hrdosti, väčšinou sme však všetci získali mnoho životnej skúsenosti. Spomienka na študentské časy sa zmeniť nemôže, je to naša spomienka, ktorá ostáva rovnako krásna, ako aj vzácna, pričom niekedy funguje ako akási tajná komnata, kam chodíme načerpať silu a kam vodíme len dobrých priateľov,“ uviedol prof. Bernadič.

Pozdravný príhovor v mene rektora UK predniesla prorektorka prof. Daniela Ostatníková. Pripomenula cestu Univerzity Komenského za ostatné desaťročia, ale aj najnovšie ciele a výzvy, pred ktorými naša univerzita stojí. Zdôraznila význam prepojenia absolventov so svojou *alma mater*, ako aj ich spätnej väzby, ktorá umožňuje zlepšovať výučbové programy a kvalitu vzdelávania. Ocenila pozitívne výsledky, ktoré absolventi UK dosahujú, zaďakovala prítomným za dlhoročnú aktívnu prácu a výbornú reprezentáciu UK doma i v zahraničí a zaželala všetkým veľa úspechov a veľa zdravia do ďalších rokov života a práce.

Osobitne milým vstupom bol príhovor zahraničného spolužiaka Dr. Waela Fahmawihho z Blízkeho východu, ktorý prítomných aj po 40 rokoch pozdravil peknou slovenčinou. Vyzdvihol vysokú úroveň našej univerzity – spomenul, ako mu na UK získané poznatky umožnili, aby sa zaradil vo svojej krajine už od nástupu do praxe medzi prestížnych lekárov so vzdelaním z najlepších univerzít sveta. Tlmočil pozdravy aj ďalších zahraničných študentov, ktorí sú za možnosť študovať na UK celoživotne vďační.

Prof. Bernadič menovite spomenul profesorov, prednostov ústavov a klinik, ale aj desiatky asistentov a docentov, ktorých sme mali radi a vďaka ktorým sme sa postupne dopracovali k ozajstnej medicíne. Dnes už vieme, že medicína, to nie je len škola, ale že to je celoživotné vzdelávanie, účasť na desiatkach až stovkách konferencií a kon-

gresov doma i v zahraničí, množstvo prečítaných a napísaných strán odborných prác, učebníc aj vedeckých publikácií. Dnes už môžeme povedať, že všetci sme dokázali nájsť tie svoje pravé lekárske aj učiteľské miesta a že práve táto práca naplnila naše životné poslanie.

Súčasnou stretnutia bolo aj osobné predstavenie sa všetkých zúčastnených. Dr. Ján Medovarský, predseda organizačného výboru, čítal mená prítomných, ktorí sa pripomenuli ostatným a predstavili prorektorke prof. Ostatníkovej. Z celkového počtu 300 domácich študentov (zapisaných v roku 1971 do ročníka) v roku 1977 promovalo približne 230. Minútou ticha si prítomní učili tých spolužiakov a učiteľov, ktorí sa nedožili tohto stretnutia.

Prof. Bernadič v závere poďakoval všetkým členom prípravného výboru – prof. Jánovi Benetinovi, doc. Mariánovi Vicianovi, Dr. Jurajovi Štofkoovi, Dr. Tomášovi Haškovi, Dr. Martinovi Halmovi, Dr. Beate Nichtovej, Dr. Gabrielovi Sojkovi a najmä Dr. Jánovi Medovarskému – za množstvo organizačnej práce a iniciatívu pri príprave výročného stretnutia absolventov z roku 1977. Slávnostnú časť programu v Aule UK ukončila študentská hymna *Gaudeamus igitur*, ku ktorej sa spontánne pripojili mnohí účastníci. Neformálne priateľské stretnutie pokračovalo do neskorých nočných hodín v priestoroch Carltonu.

Aj na tomto mieste chceme poďakovať vedeniu univerzity za ústretovosť pri podpore prípravy stretnutia, poskytnutie Auly UK a – čo si vážime najviac – za láskavú účasť prorektorke prof. Daniely Ostatníkovej a jej osobný príhovor. Slávnostné stretnutie promovovaných predznamenať blížiacu sa 100. výročie založenia Univerzity Komenského.

PhDr. Helena Bernadičová, LF UK

V SKRATKE

Pri príležitosti Svetového dňa trombózy sa v Martine počas druhého októbrového týždňa konala kampaň s cieľom osvetiť trombózy, o rizikách, ktoré prináša, a o jej prevencii. V Slovenskom komornom divadle sa dňa 13. októbra 2017 konalo odborné sympóziu, na ktorom odzneli prednášky odborníkov z Jesseniovej

lekárskej fakulty UK a z Univerzitnej nemocnice v Martine. Široká verejnosť tak mala príležitosť individuálne konzultovať svoje zdravotné problémy s odborníkmi. Klinika hematológie a transfúziológie si zároveň pripomenula 25. výročie svojho založenia. Na históriu a vývoj kliniky sa v zaujímavej obrazovej prezentácii za-

meral súčasný prednosta profesor Ján Staško. Doplnil ho jeho predchodca profesor Peter Kubisz, ktorý bol pri tejto príležitosti ocenený Čestnou plaketou akad. T. R. Niederlanda za vyše 50-ročné lekárske pôsobenie v martinskej nemocnici.

LM

Knižnica Fakulty telesnej výchovy a športu UK onedlho oslávi šesťdesiatku

Knižnica Fakulty telesnej výchovy a športu Univerzity Komenského v Bratislave (FTVŠ UK) pri príležitosti nedávnych narodenín sumarizuje svoje najdôležitejšie míľniky a bilancuje súčasný stav.

História knižnice FTVŠ UK sa začala písať spolu s históriou fakulty v roku 1960, keď bola knižnica umiestnená v univerzitných priestoroch na Paulínyho ulici č. 1 v Bratislave. Fond knižnice v tom čase obsahoval cca 5000 knižničných jednotiek odbornej spoločenskovednej a inej literatúry, ktoré boli delimitované zo zrušenej knižnice Vysokiej školy pedagogickej v Bratislave. Od vzniku knižnice sa táto literatúra požičiavala najprv absenčne a od roku 1966 aj prezenčne vďaka otvoreniu prvej študovne knižnice, ktorá mala k dispozícii 10 študijných miest. Následne bola nešpecifická literatúra z fondu presunutá do iných inštitúcií a fond knižnice sa začal špecializovať na literatúru zameranú na telesnú výchovu a šport. Prvou vedúcou knižnice bola Mária Figušová.

Začiatkom akademického roka 1968/1969 bolo dokumentačné oddelenie, ktoré dovtedy fungovalo samostatne, zlúčené s knižnicou, čím bolo na fakulte vytvorené informačné pracovisko. V roku 1969 sa fakulta presťahovala do vysokoškolského internátu Lafranconi na Nábřeží armádneho generála Ludvíka Svobodu č. 9. Knižnica, ktorej vedúcou sa stala Mgr. Želmíra Müllerová, tu získala nové, vyhovujúcejšie priestory. Proces sťahovania, prestavby knižničných priestorov a zmeny v organizácii pracovnej činnosti vyústil v roku 1972 do druhej etapy budovania informačného strediska na FTVŠ UK. Vypracovanie organizačného a knižničného poriadku prinieslo rozšírenie a skvalitnenie služieb, zlepšenie ochrany knižničného fondu a vymedzenie práv i povinností medzi knižnicou a čitateľmi. Veľakrát sa presúvali a prestavovali informačné fondy v sklade, ktorý sa nachádzal vedľa plavárne fakulty. Až čas ukázal, že toto priestorové zaradenie bolo nevyhovujúce, najmä z dôvodu bezprostrednej blízkosti plavárne a sauny. Knižničný fond sa vo vlhkom prostredí začal znehodnocovať a hlučná prevádzka plavárne rušila čitateľov v študovni. Knižnica sa však do vyhovujúcejších priestorov na druhé poschodie presťahovala až v roku 2001.

V roku 1975 sa začala tretia etapa budovania informačného strediska z podnetu rektora UK. Kolégium rektora sa totiž zaoberalo stavom informačných služieb na UK a schválilo osnovu prestavby knižníc na študijné a informačné strediská. Podmienky prestavby už v tom čase spĺňali dve fakulty – Lekárska fakulta UK a FTVŠ UK. Realizačný projekt prestavby obsahoval vecnú a časovú prestavbu pracovných činností, personálne obsadenie v súvislosti s rozšírením služieb v informačnej oblasti so zavedením mechanizácie a automatizácie, zabezpečenie materiálnych podmienok na vybudovanie knižničnej a informačnej činnosti na fakultách UK. Projekt bol

Časť kolektívu knižnice – zľava: Oľga Pohůnková, Mgr. Ľubica Grebečiová, Alena Tichá, Kamila Šebenová

v tom čase moderný a pokrokový, no chýbali finančné prostriedky na jeho realizáciu. Napriek tomu bol pre naše študijné a informačné stredisko prínosom – zaviedli sa nové formy knihovníckych a informačných služieb, aj vďaka čomu činnosť strediska dosiahla úroveň, ktorá v tom čase a za daných podmienok plne vyhovovala potrebám fakulty.

V roku 1985 sa naše pracovisko premenovalo na Ústrednú knižnicu a študijné a informačné stredisko FTVŠ UK. Knižnica mala v tom čase dva základné útvary: oddelenie knižnice a informačné oddelenie a dokumentačné oddelenie. Oddelenie knižnice zabezpečovalo budovanie a spracovanie informačných fondov a ich požičiavanie, informačné oddelenie zabezpečovalo bibliograficko-dokumentačnú činnosť a s tým súvisiace služby. Bol zakúpený prvý reprografický prístroj a organizačný automat, čo pre knižnicu znamenalo ďalší posun vpred.

V roku 1990 sa vedúcou knižnice stala Mgr. Elena Majerníková. O rok nato sa zmenil názov na Knižnicu FTVŠ UK a v tom istom roku sme prešli na počítačové spracovanie knižničného fondu. Používala sa počítačová sieť Sportnet Media a programový podsystém CDS/ISIS (verzia 2.33), neskôr to bol softvér na báze FOX-u. Postupne sa začali budovať databázy: KKF – spracovanie knižničného fondu, FTVS – analytické spracovanie článkov z domácich a zahraničných časopisov z oblasti telesnej výchovy a športu a EviPub – databáza publikačnej činnosti.

V roku 1997 urobilo vedenie UK analýzu stavu knižníc na jednotlivých fakultách a rozhodlo sa vybudovať Virtuálnu knižnicu UK, ktorá by zabezpečovala prístup k externým

informačným zdrojom, k online katalógom jednotlivých fakultných knižníc a k online katalógu publikačnej činnosti učiteľov a zamestnancov UK. Na rozhraní rokov 1998 – 1999 bol zakúpený integrovaný knižnično-informačný systém Virtua od spoločnosti VTLS z USA. Jeho súčasťou bola akvizícia, katalogizácia, seriály a výpožičná služba. Od roku 1999 začali fakultné knižnice spracovávať svoj knižničný fond, príp. prebehla konverzia dát z fakultných online katalógov. Čoskoro tak bola sprístupnená na internete časť online katalógu UK. V roku 2004 bola rektorom univerzity oficiálne zriadená Akademická knižnica UK, ktorú tvoria akademické knižnice jednotlivých fakúlt univerzity.

V roku 2009 sa stala vedúcou knižnice Mgr. Ľubica Grebečiová. Pod jej vedením sa naša knižnica stala v roku 2010 členom Slovenskej asociácie knižníc. V tom istom roku sme vypracovali nový Štatút a organizačný poriadok Knižnice FTVŠ UK. Rozšírili sme priestory knižnice o tzv. počítačovú učebňu, ktorá slúži aj ako študovňa knižnice a študentom je tu k dispozícii 17 počítačov s pripojením na internet, ako aj 17 študijných a čitateľských miest. Zároveň sme rozšírili služby knižnice a v uvedenej študovni poskytujeme používateľom knižnice poradenské a konzultačné služby. Proces budovania knižničného a informačného fondu, ktorý ku koncu roku 2016 tvorilo 45 553 knižničných jednotiek, je determinovaný profiláciou a obsahovým zameraním štúdia, povinnou literatúrou je zastúpený každý predmet.

Mgr. Ľubica Grebečiová,
Mgr. Elena Majerníková, FTVŠ UK
Foto: Richard Nehyba

Desať rokov Kliniky urgentnej a všeobecnej medicíny LF UK, prvej kliniky svojho druhu v SR a ČR

Rozhodnutím vedenia Lekárskej fakulty Univerzity Komenského v Bratislave (LF UK) a Záchrannej zdravotnej služby Bratislava vznikla dňa 1. júna 2007 Klinika urgentnej a všeobecnej medicíny LF UK (pôvodne Klinika urgentnej medicíny a medicíny katastrof LF UK), ktorá v súčasnosti sídli v priestoroch Univerzitnej nemocnice s poliklinikou Milosrdní bratia na Námestí SNP č. 10. Jedna z najmladších kliník LF UK, na ktorej čele od jej začiatku stojí prednosta prof. MUDr. Oto Masár, PhD., si tak tento rok pripomína desaťročie svojej činnosti.

Motiváciou k vzniku kliniky, prvej svojho druhu na území SR a ČR, bola vedením LF UK uvedomelo vnímaná potreba rozšíriť vzdelávanie študentov nielen v praktických resuscitačných postupoch, ale aj v ich príprave na prácu v podmienkach urgentných príjmov na teoretickej i organizačnej úrovni. Logickým krokom bolo rozšírenie vzdelávania aj na medicínu katastrof, aby boli študenti pripravení na riešenie mimoriadnych situácií, ktoré súčasná doba prináša. Veľkú odbornú pomoc našej klinike pri počiatocnom organizovaní výučby poskytla Katedra urgentnej medicíny Inštitútu postgraduálneho vzdelávania v zdravotníctve (IPVZ) v Prahe pod vedením doc. MUDr. Jana Pokorného, DrSc.

Pedagogická činnosť

Klinika v súčasnosti zabezpečuje výučbu povinných predmetov *prvá pomoc* (1. semester) a *urgentná medicína a medicína katastrof* (10. semester) a povinne voliteľného predmetu *praktická medicína* (9. semester), a to v slovenskom i anglickom jazyku pre zahraničných študentov. Počiatocný problém s nedostatkom vhodnej študijnej literatúry, ktorý vyvstal po založení pracoviska, sme vyriešili prípravou vlastných učebných textov pre všetky predmety vyučované na našej klinike – všetky učebné texty s ISBN sú dnes v elektronickej forme voľne prístupné na webovej stránke Akademickej knižnice LF UK.

Vo všeobecnosti možno konštatovať, že študenti prichádzajúci na naše pracovisko v 10. semestri štúdia medicíny sú po teoretickej stránke veľmi dobre pripravení. Keďže však absentuje práve praktická skúsenosť nevyhnutná pre klinickú prax, v rámci výučby urgentnej medicíny – aj na základe študentského záujmu – uvádzame medikov do problematiky riešenia život ohrozujúcich stavov, pričom im dávame možnosť prakticky realizovať niektoré výkony spojené s bezprostrednou záchranou života, ako sú intubácia, aplikácia laryngeálnej masky či manipulácia s automatickým externým defibrilátorom. Odôvodnenosť tohto pedagogického prístupu potvrdzujú aj povzbudivé pozitívne ohlasy našich absolventov. Ako závažný problém však vnímame nedostatné znalosti študentov v oblasti medicíny katastrof, preto sme sa spojili s Prezidiom Hasičského a záchranného zboru a spoločne vydali učebnicu, ktorá sa okrem medi-

cinských tém zameriava aj na problematiku organizácie zásahu pri hromadných nešťastiach vrátane možných teroristických útokov.

K zavedeniu povinnej voliteľného predmetu *praktická medicína* nás viedla konkrétna skúsenosť z praxe – väčšina pacientov v prednemocničnej etape (rýchla lekárska pomoc), ale i na urgentných príjmoch nemocníc si totiž vyžaduje ošetrovanie v rozsahu praktického lekára. Samozrejme, bola to i reakcia na potrebu prípravy budúcich praktických lekárov. Výučbu zabezpečovali predovšetkým externí spolupracovníci, hlavne praktickí lekári prvého kontaktu, a to bez nároku na honorár, ako aj prednosta kliniky, ktorý má špecializáciu v odbore. Predmet sa u študentov stretol s veľkým záujmom, preto veríme, že aj keď nie je v novom akreditačnom spise, vráti sa do výučby. Naše pracovisko ponúka praktickú výučbu na ambulanciách prvého kontaktu v priestoroch nemocnice i na detašovanom pracovisku v Dunajskej Lužnej.

Vzdelávanie laickej a odbornej verejnosti

Pracovníci kliniky si pokladajú za svoju povinnosť vzdelávať laikov v poskytovaní základnej a rozšírenej resuscitácie, ako i zdravotníkov v upevňovaní dávnejšie nadobudnutých zručností. Tieto kurzy sme realizovali hlavne na úrovni vysokých škôl – záujem o nácvik prvej pomoci prejavili napr. Evanjelická bohoslovecká fakulta UK, Fakulta matematiky, fyziky a informatiky UK či Farmaceutická fakulta UK. Preškoľovanie zdravotníkov v postupoch resuscitácie bolo zamerané hlavne na praktických lekárov, ale i na pracovníkov nemocníc, ktoré o tieto kurzy požiadali.

Medzinárodná spolupráca a účasť na projektoch

Medzinárodná spolupráca našej kliniky je limitovaná rôznorodosťou organizácie urgentnej medicíny v systéme vzdelávania na pregraduálnej aj postgraduálnej úrovni. Dosvedčujú to i skúsenosti s programom Erasmus – v niektorých štátoch nie je predmet *urgentná medicína* na lekárskech fakultách vôbec zaradený do výučby, inde je „rozparcelovaný“ medzi príbuz-

né predmety. Veľkým nedostatkom je i to, že urgentná medicína nie je samostatným vedným odborom, takže v tomto odbore nie je možné získať vedecké ani vedecko-pedagogické tituly.

Logickým dôsledkom tejto situácie je orientácia na spoluprácu hlavne s českými a poľskými kolegami. Klinika usporiadala na pôde fakulty 10 pracovných vedeckých konferencií, na ktorých sa zúčastnili špičkoví pracovníci v odbore urgentná medicína. Pracovníci kliniky navyše pôsobia vo viacerých vedeckých výboroch a pravidelne participujú na organizácii celoštátnych aj regionálnych konferencií v ČR a Poľsku. Prednosta kliniky je členom komisie pre atestačné skúšky na IPVZ v Prahe, menovaný Ministerstvom zdravotníctva ČR.

Naše pracovisko aktívne participuje aj na riešení projektov. Keďže cítime potrebu zvyšovania úrovne technických znalostí našich študentov, naša spolupráca sa orientuje na zvyšovanie efektivity vzdelávania vo fyzike a elektronizácie zdravotníctva. Našu kliniku oslovili aj s ponukou spolupráce na medzinárodnom projekte (podporený v rámci NATO Science for Peace and Security Programme) zameranom na minimalizáciu zdravotníckych strát pri teroristických útokoch – „Management of Consequences After Terrorist Attacks“.

Perspektíva pracoviska i medicínskeho odboru urgentná medicína

Keďže sme predovšetkým pedagogickým útvarom, našim hlavným cieľom je kvalitná príprava študentov, aby si okrem nevyhnutných teoretických poznatkov osvojili najmä základné zručnosti a nadobudli vďaka dostatočnej praxi istotu v takej miere, aby sa vedeli zorientovať a správne a rýchlo reagovať pri reálnych akútnych stavoch.

Urgentná medicína je novým a perspektívnym medicínskym odborom, a preto veríme, že sa kliniky urgentnej medicíny vybudujú na všetkých lekárskech fakultách. Logickým dôsledkom bude i vybudovanie lôžkovej základne, aby študenti na týchto klinikách mohli s akútnymi stavmi reálne pracovať.

**Prof. MUDr. Oto Masár, PhD.,
prednosta kliniky**

PhDr. Tomáš Hamar, PhD., vedúci Katedry jazykov Farmaceutickej fakulty UK

**Miesto
narodenia:**
Levice
Vek: 35

Čím ste chceli byť ako dieťa?

Ak si dobre spomínam, tak prvé povolanie mojich snov bolo byť pekárom. Mal som vtedy asi 6 rokov a moja stará mama pracovala v pekárni a nosila mi domov čerstvé pečivo, ale aj cesto, ktoré som miesil, a potom sme z toho piekli malé bochníky. Ale už počas strednej školy som sa vďaka výborným vzorom v podobe mojich stredoškolských profesorov chcel stať učiteľom.

Čo ste študovali a prečo práve tento odbor?

Študoval som odbor učiteľstvo všeobecno-vzdelávacích predmetov, špecializácia: *latinský jazyk a literatúra* – *nemecký jazyk a literatúra* na Filozofickej fakulte UK. Neskôr som absolvoval rozširujúce štúdium v odbore učiteľstvo akademických predmetov v špecializácii *slovenský jazyk a literatúra* na Pedagogickej fakulte UK. Medzitým

som absolvoval rigoróznú skúšku a následne doktorandské štúdium v odbore *klasické jazyky*. Dôvodom na absolvovanie štúdia v týchto odboroch bol môj záujem o jazykovedu a literatúru, ktorý vznikol už počas štúdia na Gymnáziu Andreja Vrábľa v Leviciach, kde sa mi naskytla príležitosť venovať sa aj latinskému jazyku.

Aké cudzie jazyky ovládáte?

Mojím materinským jazykom je maďarčina, avšak vďaka absolvovaniu štúdia na školách s vyučovacím jazykom slovenským ovládam omnoho lepšie slovenčinu. Z cudzích jazykov ovládam plynule – v chronologickom poradí – angličtinu, nemčinu, latinčinu, španielčinu a taliančinu. Na slabšej úrovni ovládam novogréčtinu, francúzštinu a ruštinu. Počas štúdia latinčiny som absolvoval aj štyri semestre starogréčtiny, ale týmito klasickými jazykmi sa dohovoríte už málokde. Ako jediný neeurópsky jazyk som sa začal učiť iráncinu, ale zatiaľ s nevelkým úspechom.

Čo vám napadne, keď sa povie „práca“?

Napadne mi slovo „povolanie“ a to, ako trefne vystihuje môj vzťah k môjmu zamestnaniu. Myslím, že každý z nás by mal robiť to, čo ho naplňa pocitom spokojnosti a užitočnosti. Veľká časť mojej práce spočíva v motivácii študentov k ich kompetenčnému i osobnému rastu a jednou z najväčších radostí pri mojom povolaní je možnosť pozorovať tento rast.

Ako rád trávite voľný čas?

Rád sa stretávam so známymi na káve alebo obede, večery najradšej trávim v pohodlí domova pozeraním seriálu v jazyku, ktorý sa práve učím, alebo čítaním cudzojazyčnej detektívky. Dovoľenky trávim väčšinou cestovaním, mám rád poznávacie výlety po európskych veľkomestách, ale aj oddychové dovolenky v letoviskách. Mám v pláne lepšie spoznať Slovensko, predovšetkým ma lákajú termálne kúpele či banské mestá, ale hovorím si, že tieto destinácie budem môcť navštíviť aj vtedy, keď budem starší, preto volím teraz tie energeticky náročnejšie alternatívy, akými sú Kanárske ostrovy, Thajsko či Kambodža.

Uprednostňujete televíziu alebo knihy? Prečo?

Počas štúdií som absolvoval štátnu skúšku z literatúry latinskej, gréckej, nemeckej a slovenskej a súčasťou prípravy na skúšku bolo značné penzum kníh, avšak pozeranie televízie je mojou srdcovou záležitosťou. Cudzie jazyky sa už od detstva učím pozeraním seriálov v rôznych jazykových mutáciách. Fascinuje ma dabing a mám veľkú úctu voči kvalitne nadabovaným filmom, ako aj k dobrým dabingovým hercom.

Prezradíte niečo o svojej rodine?

Mám pocit, že mám rodiny dve. Tú prvú tvoria moji rodinní príbuzní – rodičia, ujovia, tety a bratranci a sesternice s potomstvom – a tú druhú moji priatelia. Musím povedať, že som mal v živote obrovské šťastie na ľudí, a to tak na tých, ktorí mi boli dani geneticky, ako aj na tých, ktorých som počas svojho života stretol neskôr.

Čo vás dokáže zarmútiť?

Keď vznikajú zbytočné konflikty pre absentujúcu, nedostatočnú alebo neefektívnu medziľudskú komunikáciu.

Čo vás dokáže rozosmiať?

Keď kolegyňa na odbornej konferencii zistí, že má na vedeckom posterí portrét inej osoby, než o ktorej prednáša. Žartujem, nie som škodoradostný typ, mám rád predovšetkým situácie, v ktorých sa človek musí zasmiať sám na sebe. Nedávno som sa schuti zasmial, keď za mnou prišiel jeden študent prvého ročníka na konzultáciu a na moju výzvu: „Nech sa páči, pán kolega, sadnite si!“ zareagoval pobúrene: „Ale ja tu nepracujem... Ja som študent!“

Máte obľúbenú osobnosť (herca, spisovateľa, športovca...)?

Z herečiek mám rád Američanku Julianne Mooreovú a páčia sa mi knihy švédskeho autora detektívnych románov Stiega Larssona.

Máte nejaký skrytý talent?

Nachádzam štvorlístky. Pravidelne a často, a to napriek tomu, že ich nehľadám aktívne. Väčšinou, keď sa pozriem do trávy, nejaký zbadám.

Aké hodnoty sú pre vás v živote najdôležitejšie?

Čím som starší, tým viac si uvedomujem, aké je dôležité zdravie a dobré vzťahy s blízkymi. Obidve veci treba pestovať a venovať im energiu, je to tá najlepšia investícia, akú človek môže urobiť.

Objavte krásy Taiwanu!

Máli sa vám ponuka programu Erasmus+? Vyskúšajte ostatné mobilitné programy, prostredníctvom ktorých môžete absolvovať študijný pobyt aj v neeurópskych krajinách – ja som sa tak v zimnom semestri 2016/2017 dostal do Taiwanu na National Sun Yat-sen University (NSYSU) v meste Kao-siung a určite neľutujem!

Hneď na začiatok musím povedať, že Taiwan je úžasná krajina. Miestni sú tu veľmi milí a ochotní (hlavne k cudzincom), žije sa tu bezpečne a pokojne, neuponáhľane. Cudzozemca poteší i to, že si tu bez výraznejších problémov vystačíte s angličtinou – najmä vo väčších mestách a v komunikácii s mladými. V odľahlejších oblastiach hrozí síce isté riziko, že sa nedorozumiete, hlavne so staršími ľuďmi, ale keď máte pri sebe Google Translate, tak ani to nie je prekážka. (Vlastná skúsenosť. ☺) Ostrov doslova plytvá krásnou prírodou, a tak je takmer úplne jedno, či sa pohybujete vo vnútrozemí a turisticky si vychutnáte vysoké taiwanské hory, strmé vodopády a kľukaviace sa rieky, alebo na surfe zdolávané morské vlny v blízkosti pobrežných pláží – Taiwan si jednoducho zamilujete.

Pre všetky tieto „benefity“ preto určite rýchlo zabudnete na všetky povinné i odporúčané očkovania, ktoré ste museli doma absolvovať, a rôzne vybavovačky, ktoré návšteve exotickej krajiny, akou pre Stredoeurópana Taiwan určite je, predchádzajú. Apropo, určite si nezabudnite vybaviť medzinárodný vodičský preukaz – zaberie vám to minimum času a stojí to len pár eur. Bez skútra v Kao-siungu, druhom najväčšom meste Taiwanu, by to totiž nebolo ono. Navyše, ak si plánujete autovýlet do Národného parku Kchen-ting či na východné pobrežie, hodí sa tiež.

Ale pekne po poriadku. Prvé, čo som z Taiwanu na vlastné oči uvidel, bolo letisko hlavného mesta Tchaj-pej, odkiaľ ma do Kao-siungu čakala ešte takmer 3-hodinová cesta luxusným rýchlvlakom. Tam som nasadol do metra a onedlho nato kráčal už k internátu, ktorý sa pre mňa i ďalších zahraničných študentov stal na niekoľko mesiacov domovom. Jeho zariadenie predstavovalo lepší slovenský štandard. (Horšie to bolo akurát počas tajfúnov, lebo do budovy natieklo vtedy veľa vody, takže sa celé schodište pretransformovalo na – pôsobivý, no predsa len trochu nepraktický – vodopád. ☺) O izbu som sa delil so študentom zo Švajčiarska, s ktorým sme si veľmi dobre rozumeli. Ako som veľmi rýchlo zistil, na internáte sa nevari – je to drahé a vzhľadom na množstvo (cenovo) dostupných stravovacích zariadení aj zbytočné. Jesť sa chodí von – buď do blízkej jedálne alebo do prístavu, kam sa skútrom dopravíte za päť minút. Práve v okolí prístavu nájdete totiž toľko reštaurácií, že ich za jeden semester nestihnete ani všetky vyskúšať. Na Taiwane sa mi páči aj to, že tu v kulinárstve vládne mix rôznych kuchýň (čínska, japonská, kórejská, thajská, vietnamská, malajzijská...). Rád som experimentoval a stále skúšal nové chute.

Pokiaľ ide o samotné štúdium, proces definitívneho výberu predmetov sa v mojom prípade natiahol na tri týždne – najprv som si obehal viaceré kurzy, aby som získal prehľad o ponuke, a nakoniec som si podľa zaujímavosti obsahovej náplne predmetu a charizmy vyučujúceho zvolil tri predmety, všetky zamerané na biznis. Na Fakulte managementu UK som sa ako študent záverečného ročníka v štúdiu orientoval najmä na informačné systémy v manažmente, ale na NSYSU boli predmety s týmto zameraním len v čínštine. Preto som mal všetky predmety z programu International Business in MBA, ktorý je celý v angličtine. Väčšina predmetov sa vyučovala formou 3-hodinového bloku raz do týždňa, pričom tento formát zahŕňal prednášku i cvičenia v jednom. Dôraz sa tu kladie na prácu počas celého semestra, menej na skúšky. Niektoré predmety dokonca záverečnú skúšku ani nemali, len obhajobu semestrálneho projektu. Semestrálne projekty boli pritom výsledkom tímovej práce 4- až 5-členných skupín, v ktorých sme pracovali na každom kurze, a to na jednom až dvoch zadaniach za semester. Okrem výslednej podoby projektu sa tu veľmi dbá na jeho prezentáciu, resp. obhajobu, pri ktorej čelíte otázkam „oponentov“. Navyše, keďže sa v rámci programu MBA počítalo s tým, že máme teoretické základy a poznáme rôzne analytické modely, sústredili sme sa najmä na prax. Napríklad na jednom kurze sa nám striedali hostia z firiem, ktorí nám najprv rozprávali o svojej spoločnosti a následne predstavili prípadovú štúdiu, vyžadujúcu riešenie, na ktoré sme v skupinách mali prísť a odprezentovať ho do konca danej hodiny. Inokedy sme zase my navštevovali firmy v okolí, ktoré nám predstavoval niekto z top manažmentu. Výlety (vrátane občerstvenia) hradila škola. Celkovo NSYSU organizovala veľa akcií, pričom všetko aj finančne pokryla. Finančné odmeny čakali aj na účastníkov súťaží v rámci jednotlivých predmetov, obálky s taiwanskými dolármi nám dokonca niekedy rozdali aj po záverečných prezentáciách v rámci kurzu – minuli sme ich na spoločnej večeri. Bolo tiež bežné, že nás na začiatku semestra učiteľia pozvali na večeru. Veľmi pozitívne som vnímal aj spôsob tamojšej študentsko-učiteľskej komunikácie – s vyučujúcimi, ale najmä s tzv. *teaching assistants* sme komunikovali prostredníctvom facebooku, kde sa okrem aktuálnych informácií k predmetu postovali aj všetky potrebné materiály.

Ak ste športový nadšenec, NSYSU vás nesklame ani v tomto smere – má z hľadiska ponúkaných možností športových aktivít priam neskutočný kampus: v areáli nájdete posilňovňu, telocvičňu, bejzbalové ihrisko, tenisové kurty, atletický štadión, bazén, ako i viaceré volejbalových, basketbalových a street workout ihrísk. Za 10 eur máte prístup k všetkému, a to na celý semester, dokonca vám zadarmo zapožičajú aj športovú výbavu. Navyše, NSYSU ponúka ako samostatný predmet aj windsurfing, ktorému som podľať tiež. Zapojil som sa aj do celovikendových pretekov dračích lodí, počas ktorých sme na veľkom jazere súťažili aj s tímami z iných univerzít. Bola to úžasná zábava i jedinečná skúsenosť. Ako i celý môj študijný pobyt, ktorý mi toho veľmi veľa dal – jednoznačne odporúčam!

Peter Kozel, absolvent Fakulty managementu UK

Študentky prevádzkujú na fakulte unikátny bufet s ponukou aj pre celiatikov a vegánov

Vedeli ste, že na Fakulte sociálnych a ekonomických vied UK už viac než rok úspešne funguje bufet čisto v študentskej réžii? Jeho zakladateľky **Lucia Gallová** a **Bibiana Krausková** ho príznačne pomenovali Veget – okrem toho, že je skvelým spojením priateľskej ceny a zdravej ponuky kvalitných jedál i nápojov, prispôsobujúcej sa sezónnej dostupnosti čerstvých surovín, je totiž i obľúbeným a študentmi vyhľadávaným priestorom na oddych. Lucia a Bibiana nám v rozhovore prezradili viac o začiatkoch prevádzky i o peripetiách, ktoré otvoreniu bufetu predchádzali, o ďalších smelých projektoch, ako aj o formujúcej sa študentskej komunite na fakulte.

Sprava: Bibiana Krausková, Lucia Gallová (Foto: Majo Peiger, Nový Čas)

Bufet Veget má za sebou prvý rok prevádzky. Ako hodnotíte toto obdobie činnosti?

BK: Prvý rok fungovania bol (pre mňa) akoby rozdelený na dve časti – zimný a letný semester. Vždy, keď si spomeniem na náš úplný začiatok, neviem, či sa mám „chytať pohoršene za hlavu“ alebo mať úsmev na tvári, pretože sme po našom ročnom plánovaní konečne otvorili. Začínali sme s plastovými miskami a lyžicami, úplne neprofesionálne, ale zato z lásky – ako dobrovoľníci v tábore pre utečencov. ☺ Uvedomujúc si, že projekt Veget je ako dieťa, o ktoré sa musíte starať, aby zdravo rástlo a napredovalo, každým ďalším týždňom sme vnášali do bufetu nové a nové prvky – postupne sme tak inovovali predovšetkým jeho interiér a ponuku jedál. Zimný semester bol celkom hektický, museli sme zladit' svoje aktivity s povinnosťami, ktoré si vyžadovala prevádzka bufetu. Bolo potrebné vytvoriť logistiku celkového fungovania, nájsť zamestnancov, teda študentov, pre ktorých to nebude len práca pre zárobok, ale budú vnímať aj hlbšiu

ideu nášho podniku, t. j. prečo predávajú, čo predávajú a na akom mieste. Spočiatku sme mali problém niekoho nájsť, ale potom k nám začali chodiť uchádzači o miesto ako by sami od seba, dokonca sa u nás zastavilo i niekoľko študentov, ktorí sa „len“ prišli opýtať, či nepotrebujeme s čímkoľvek pomôcť alebo niečo zakúpiť. Od začiatku sme tak cítili, že v tom nie sme tak úplne samy. Veľkú podporu nám prejavila aj dekanka našej fakulty, ktorej pomoc si veľmi ceníme. Pretože všetky procesy sa zvládajú oveľa ľahšie, keď máte podporu „zhora“. Prvý rok bol teda rokom neustáleho zdokonaľovania a progresu, bolo to tiež veľmi dôležité profilujúce sa obdobie, pretože sme dostali veľa feedbackov, ktoré nám ukázali, akým smerom sa máme uberať – v ponuke jedál i aktivít. Naďalej však neprestávame experimentovať.

Kedy a ako sa vlastne zrodil nápad na vybudovanie fakultného bufetu?

BK: Táto otázka nemôže chýbať. ☺ Je taká samozrejmosť a, samozrejme, i často kladená. Ja si občas kladím otázku,

v akých podmienkach vznikajú všetky tie „veľké idey“. Na tých najneočakávanejších miestach, v neurčitom, ale správnom čase a v druhej debata s priateľmi. Aspoň tak to bolo v našom prípade – nápad na vybudovanie fakultného bufetu nám v hlavách skrsol raz v čajovni pri masálke (indický jogínsky čaj, ktorý podávame aj u nás ☺). Boli sme prváčky na bakalárskom stupni, bol to teda náš prvý rok na fakulte, a od začiatku nám chýbal v budove školy priestor, kde by sme si so spolužiakmi mohli sadnúť, porozprávať sa, študovať, ako i miesto, kde by sme sa „civilizovali“ a chutne najedli. Oproti fakulte máme síce supermarket, ale unavovalo nás neustále spĺšenie presúvanie medzi hodinami, rovnako tak sa nám nepozdávalo ani kupovanie jedla, o ktorom vlastne ani nevieme, odkiaľ je a aký nutrične hodnotný obsah má. Začali sme si preto počas toho osudného večera v čajovni kľásť ďalšie otázky: Čo keby sme v našom bufete ponúkali lokálne produkty? Čo keby sme mali široký sortiment zameraný na všetkých stravníkov (bezlepkových, vegetariánskych, mäsových...)? Čo

keby sme priestor bufetu využili aj na ďalšie aktivity, ktoré by vznikli v spolupráci s ostatnými študentmi? Už v ten večer mi myšlienka o zrodení bufetu prišla veľmi reálna, aj keď ubehol ešte celý rok, kým sme sa do celého procesu pustili a za pomoci kamarátov viac-menej vlastnými rukami vytvorili priestory Vegetu.

Začali ste, takpovediac, na zelenej lúke. Založili ste občianske združenie, absolvovali všetky potrebné vybavovačky a behačky po úradoch, nepoužívané zákutia fakulty ste prebudovali na veľmi útulné priestory... Okrem nemalých počiatočných investícií do zariadenia vás tak prevádzkovanie bufetu muselo stáť aj kopec iných starostí. Ostatne, účtovníctvo, komunikácia s miestnymi dodávateľmi, zamestnávanie študentov – to nie sú „skills“, ktoré bežne ovláda druhák na výške. Ako ste to zvládli?

BK: Áno, dá sa povedať, že sme začínali na zelenej lúke, no nič nakoniec nie je takou zelenou lúkou, akou sa z diaľky javí, všade totiž bujnie nejaká zlá burina. ☺ Myslím tým najmä nevyhnutnú a častokrát byrokraticky náročnú komunikáciu s úradmi, spojenú s vybavovaním všetkých potrebných dokumentov. Človek sa tomu však pri rozbiehaní podnikateľskej činnosti nevyhne. Zabrало nám to veľa času, navyše, nie ku každému dokladu sme sa dopracovali na počkanie a bez komplikácií, preto sa aj prípravný proces vedúci k vytúženému otvoreniu bufetu natiahol na jeden rok.

Keď spomínate tie rôzne „skills“, ktoré sme si museli osvojiť, aj na základe nášho prípadu môžem potvrdiť, že sa im môže priučiť každý – je však potrebná odvaha začať, chcenie pokračovať, trpezlivosť nevzdať sa a vašeň pre to, čo robíte. I keď je pravdou, že často je to učenie sa metódou „pokus-omyl“. Komunikáciu s miestnymi dodávateľmi rozbehla Lucka, ktorá už predtým mala nejaké kontakty na malých farmárov. Ďalších lokálnych producentov sme oslovili na farmárskych trhoch. Od začiatku sme si s nimi padli do oka – bola (a stále je) to totiž obojstranne výhodná spolupráca. O niečo náročnejšie je to s účtovníctvom. Pokiaľ ide o „bežné“ účtovníctvo, zatiaľ fungujeme formou vlastného „zošitkovo-tabuľkového“ zapísovania príjmov a výdavkov, na vypracovanie ročného zúčtovania či daňových priznaní však využívame služby vyškoleného človeka.

Veget však nie je „len“ bufetom s pestrým sortimentom zdravých chuťoviek, z ktorých si vyberie aj vegán, aj celiatik, aj fanúšik bezlaktózových potravín. Je to aj priestor, kde sa utužuje študentská komunita, prebiehajú diskusie či premietajú sa filmy. Čo ďalšie plány a vízie?

BK: Práve prednávkou sme mali malú debatu, v ktorej sme hovorili o „veľkých plánoch“. V blízkej dobe chceme napríklad rozšíriť našu prevádzku na výrobnú, kde by sme si samy varili a (ne)piekli koláče, sušen-

ky a pod. Chceli by sme tiež vytvoriť vlastnú značku Veget (je možné, že v našom názve nastanú menšie zmeny), aby ľudia uvedomelo a s láskou kupovali naše produkty, a to nielen u nás. Po úplnej stabilizácii na našom štartovnom mieste na FSEV UK by sme s našim konceptom totiž radi expandovali aj na iné fakulty. V snahe šetriť viac našu Zem plánujeme pristúpiť na ekokoncept, ktorý však ešte musíme prepracovať.

LG: Počas letného semestra sme v priestoroch bufetu organizovali aj pravidelné diskusie. Premietali sme tiež antropologický film, pozvali sme na diskusiu o aktuálnych spoločenských problémoch pani Radičovú a podarilo sa nám zorganizovať aj veľmi vydarenú akciu s názvom „FSEV stand up comedy“. Tento semester by sme chceli usporiadať tzv. medziústavovú diskusiu na aktuálnu celospoločenskú tému.

Otázka na študentky sociálnej antropológie: čo za sociokultúrne a psychologické javy vďaka svojmu dlhodobému – v bufete lokalizovanému – terénnemu výskumu pozorujete v študentskej komunite na FSEV UK? ☺

BK: Nevie, či sa dá už teraz hovoriť o nejakej študentskej komunite FSEV UK, pretože ak by išlo o komunitu, mala by väčšiu pravidelnosť v stretávaní sa a v spoločnom trávení času. Dúfam však, že sa nám ju podarí nejakým spôsobom a v určitej miere vybudovať ešte počas nášho pôsobenia na fakulte a že sa idea komunity bude medzi študentmi odovzdávať ako štafetový kolík. Avšak už teraz možno z nášho stanoviska pozorovať určité milé malé pravidelnosti – napr. v radoch našich zákazníkov figurujú stálice, ktoré nedajú dopustiť na niektoré jedlá a nápoje, takže vieme, čo im pripraviť, už keď ich v diaľke vidíme prichádzať. A stáva sa aj to, že sa ponuka bufetu šíri po chodbe ústnym podaním, pohľadom na jedlo iného študenta alebo vôňou.

LG: Zároveň stihame sledovať život na fakulte a viesť rozhovory nielen so študentmi, ale aj zamestnancami fakulty. Je zaujímavé sledovať všetky tie vzťahy. Podrobnosti však v rámci etiky výskumu zostávajú len v našich „dátach“. ☺

Prečo ste sa vlastne rozhodli pre štúdium sociálnej antropológie?

BK: Moja vízia bola študovať sociológiu v neďalekej Českej republike, ale nakoniec ma vietor šťastne zavial na FSEV UK. S odstupom času zisťujem, že to bola správna voľba. Cez sociálnu antropológiu môžem spoznávať mechanizmy fungovania v spoločnosti, ale aj samu seba. Navyše, aj štúdium tohto odboru si vyžaduje zahĺbenie sa, reflexivitu a kritické myslenie, čo môže byť pre dnešnú dobu „len“ prínosom.

LG: Mój príbeh začína podobne, takisto som uvažovala nad sociológiou v Prahe. To, že som sa nakoniec „ocitla“ na FSEV-ke, však hodnotím nadmieru pozitívne. Som presvedčená, že je to mimoriadne kvalitná spoločenskovedná fakulta, navyše i progresívna

a otvorená. A ďalšie plus – stretla som sa tu s Bibkou. ☺

Obe sa angažujete aj v Komunitke, záhrade pre každého – komunitnej záhrade FSEV UK...

BK: Presne tak. Komunitka je skvelý projekt, kde sa môže angažovať celá fakulta a okrem rastlín tam môžu kvitnúť aj nové medziľudské vzťahy. I keď je Komunitka zatiaľ iba na začiatku svojej existencie, už prvé brigády ukazujú, aký dôležitý je kolektív a ako sa zmazávajú rozdiely medzi sociálnymi rolami. Našou víziou je, aby sa aktivity Komunitky a bufetu prepoili, a to tak, že chutné a lokálno-komunitné plodiny, ktoré si sami dopestujeme, by sme v bufete používali na prípravu Veget pokrmov.

LG: V plánoch sme dokonca zašli ešte ďalej. Uvažujeme nad tým, že by zisk z predaja týchto FSEV UK produktov slúžil na podporu rôznych kultúrnych a kreatívnych projektov študentov našej fakulty. Veríme, že sa nám to podarí zrealizovať už v dohľadnej dobe.

Ako to všetko stiháte popri štúdiu?

BK: Hlavne zozáčiarku som mávala niekedy pocit, že môj osobný život sa pominul, celé dni som trávila v škole, kam som chodila na prednášky alebo v bufete riešila, čo si jeho prevádzka vyžadovala. Takže dá sa to zvládnuť, ale pýta si to veľmi veľa voľného času. Na druhej strane, keď robíte niečo, čo má zmysel, je prirodzené, že tomu potrebujete a chcete venovať viac času.

LG: Veľmi ťažko. Chce to fakt veľké osobné nasadenie. Pracovné zmeny v bufete si tvoríme podľa rozvrhov, vyskladať sa to dá, ale potom treba ešte dotiahnuť všetky tie manažérsko-prevádzkové povinnosti. No dôkazom toho, že sa to dá skĺbiť, je skutočnosť, že stále študujeme a stále vymýšľame vo Vegete čosi nové. ☺

Čo vaše ďalšie ambície (nielen v súvislosti s bufetom či komunitnou záhradou)?

BK: Zo spoločných plánov s Luckou zvažujeme napríklad založenie eseročky – chceli by sme totiž ľuďom vo väčšom meradle ukázať rozumnosť v spotrebiteľskom správaní a stravovaní. Moje vlastné životné plány sa v rôznych obdobiach menia, rada by som sa pustila trebárs do projektov spojených s ekologickým staviteľstvom či s prinesením viac zelene do našich miest. Najprv však chcem úspešne doštudovať.

LG: Určite ďalšie štúdium. Je to moja veľká priorita, aj keď to tak často nevyzerá.

Okrem štúdia sa angažujem aj v aktivitách týkajúcich sa správy vecí verejných. Jednou z mojich ambícií je pokúsiť sa reálne pričiniť o nápravu vecí, ktoré mi prekážajú. Namiesto toho neustáleho a bezbrehého kritizovania. Som presvedčená, že sa to dá. A ešte z takých tých uchopiteľnejších vecí – chcela by som v Bratislave vybudovať farmu na streche.

Erika Hubčíková

Naši medici prerazili aj za hranicami

Každoročne sa v apríli na Lekárskej fakulte Univerzity Komenského v Bratislave (LF UK) koná konferencia študentskej vedeckej odbornej činnosti (ŠVOČ), na ktorej prezentujú študenti pregraduálneho štúdia výstupy svojej vedeckej práce v troch sekciách. Tí najlepší, o ktorých na základe viacerých kritérií rozhodne odborná komisia, sú odmenení vecnými a finančnými cenami, okrem toho majú však i možnosť prezentovať výsledky svojej práce na medzinárodnom fóre, kde už neraz zožali úspech v obrovskej konkurencii mladých vedcov. Inak tomu nebolo ani tento rok. Navyše, víťazi fakultnej ŠVOČ mohli tentokrát zabojovať aj o letnú stáž v Nemecku, ktorú zabezpečil absolvent LF UK MUDr. Štefan Lukáč.

Kristína Tomová, ktorá v tohtoročnej fakultnej ŠVOČ zvíťazila v klinickej sekcii I s prácou „Extracelulárna DNA ako potencionálny prognostický a terapeutický marker u pacientov so zápalovým ochorením čriev“, úspešne reprezentovala našu fakultu na 28th European Students' Conference v Berlíne v dňoch 27. – 30. septembra 2017. Jej príspevku „Efekt progesterónu pri chemicky indukovanej kolitide u myši“ sa v konkurencii 309 prác podarilo dostať medzi 52 najlepších. Spomedzi ďalších účastníkov ŠVOČ nás na tejto konferencii reprezentovali aj Bronislava Lenčuchová (s prácou „Populačné vyhodnocovanie proporcií tváre prostredníctvom 3D skenov“ sa na fakultnej ŠVOČ umiestnila v klinickej sekcii II na 2. mieste) a Anna Marková (jej príspevok „Determinujúce faktory

výsledkov liečby u pacientov s lymfómovým ochorením v oblasti oka a očnice“ ocenila odborná porota fakultnej ŠVOČ 1. miestom v klinickej sekcii II). Tomáš Kovačič, ktorému vo fakultnej ŠVOČ práca na tému „Ludský papilomavírus v etiopatogenéze orofaryngeálneho karcinómu“ priniesla 3. miesto v klinickej sekcii II, úspešne reprezentoval LF UK v krátkom čase hneď na dvoch medzinárodných podujatiach – s príspevkom vystúpil jednak na konferencii 12th Young European Scientist Meeting, ktorá sa uskutočnila v dňoch 14. – 17. septembra 2017 v portugalskom Porte, ako i na XV. International Medical Scientific Conference for Students & Young Doctors v bulharskom Plevene (9. – 14. október 2017), kde obsadil skvelé 3. miesto.

Cenné medzinárodné skúsenosti našim študentom ponúkla aj spomínaná letná stáž v Nemecku, konkrétne v bavorskom meste Memmingen na tamjšej internej klinike so

zameraním na kardiológiu, ktorá bola odmenou pre dvoch najlepších mladých vedcov spomedzi všetkých študentských víťazov fakultnej ŠVOČ. Hodnotné dva týždne na Klinikum Memmingen Lehrkrankenhaus der Ludwig-Maximilians-Universität München absolvovali Kristína Tomová a Peter Stanko (víťaz fakultnej ŠVOČ v predklinickej sekcii s prácou „Efekt ivabradinu na remodeláciu srdca a aorty pri zlyhaní srdca indukovanom izoprenalínom“), ktorí si tak pod vedením tamjších lekárov mohli vyskúšať rolu asistenta pri rôznych úkonoch a operáciách. Týmto by sme chceli poďakovať MUDr. Lukáčovi a jeho manželke nielen za pomoc pri vybavovaní stáže, ale i za starostlivosť o našich študentov. Aj takto si študenti a absolventi LF UK navzájom pomáhajú, reprezentujú našu univerzitu a šíria vedu ďalej.

Mária Belinská,
vedúca ŠVOČ tímu LF UK

PREDSTAVUJEME ŠTUDENTSKE SPOLKY

Spolok J. M. Hurbana

Ludovít Štúr v jednom liste Jozefovi Miloslavovi Hurbanovi napísal: „My chytili sme sa do služby ducha, a preto prejsť musíme cestu života trnistú.“ Tieto slová zároveň naznačujú, čo chce Spolok J. M. Hurbana (SJM), pôsobiaci na Evanjelickej bohosloveckej fakulte UK (EBF UK), dosiahnuť, t. j. ponúknuť študentom našej teologickej fakulty pomocnú ruku počas ich vysokoškolských rokov a zároveň rozvíjať spoluprácu študentov, pedagógov a priateľov EBF UK a tak prispievať k prehĺbovaniu vzťahov a k budovaniu fakultného spoločenstva, ktoré víta a podporuje rast svojich členov.

Medzi aktivity nášho spolku patrí organizovanie rôznych celofakultných i mimofakultných podujatí – veľkej obľube sa teší napríklad výstup na hrad Devín, šachový turnaj, filmový večer, fakultný majáles, jar a jesenná grilovačka, Lutherfest, vianočná kapustnica, ale i rôzne workshopy a pod. Nadväzujúc na svoju dlhodobú históriu, ktorá siaha až do roku 1919, sa spolok snaží vytvoriť priestor pre intelektuálny rozvoj študentov, a to aj mimo rámca fakultou ponúkaných možností. Preto SJMH organizuje aj viaceré vzdelávacie podujatia – z najbližších spomeňme plánovanú debatu typu Karl Popper či budúročnú konferenciu študentov na magisterskom stupni štúdia, na ktorej sa budú môcť zúčastniť poslucháči slovenských, ale i českých teologických fakúlt.

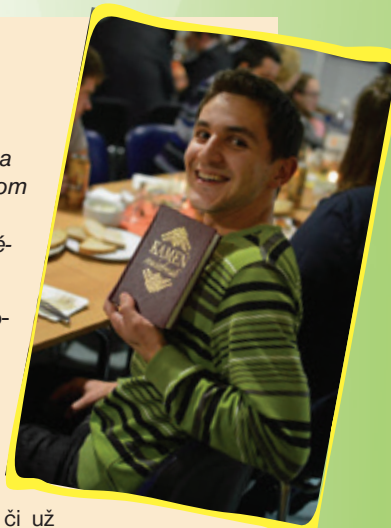
Získané vedomosti študenti môžu zúročiť v časopise *Evanjelický teológ*, ktorý náš spolok vydáva. Časopis, ktorý práve v tomto roku prešiel nemalou zmenou (svoju novú tvár čitateľom predstavil v prvom čísle aktuálneho – už XXVIII. – ročníka), ponúka študentom i pedagógom EBF UK možnosť publikovať a i touto formou prezentovať svoje názory či výsledky vedeckej práce. Obsah každého čísla zjednocuje ústredná téma, ktorá figuruje vo všetkých typoch príspevkov, či už sú to komentáre, recenzie, alebo biblické zamyslenia a pod.

Samozrejme, SJMH ako spolok študentov teológie nezabúda ani na duchovnú stránku života. Minulý rok sme preto spolu so študentmi Rímskokatolíckej cyrilometodskej bohosloveckej fakulty UK zorganizovali ekumenický večer, ktorý vyvrcholil

spoločnou bohoslužbou.

Ako už bolo napísané, prvým cieľom nášho spolku je budovať spoločenstvo – či už v rámci organizovaných akcií, alebo pri neformálnych stretnutiach v spolkových priestoroch v budove fakulty. Sumarizáciou našej činnosti môže byť tak aj neformálne motto spolku: „Všetko pre študentov!“ Nájdete nás aj na facebooku: www.facebook.com/hurbanov.spolok.

Pavel-Andrei Prihracki,
predseda SJMH

Rómska študentka medicíny: Vo vzdelaní je kľúč k našej integrácii

Volám sa Charlotte Katonová, pochádzam z Bratislavy, mám 23 rokov, momentálne som študentkou druhého ročníka medicíny na Lekárskej fakulte Univerzity Komenského v Bratislave (LF UK) a som Rómka. Nie, nevydala som sa v šestnástich, nemám tri deti a nepoberám sociálne dávky – toľko reakcia na najbežnejšie asociácie, ktoré sa ľuďom v hlave vynoria, keď im povie, že ste 23-ročná Rómka. A teraz, keď som sa predstavila, by som rada vysvetlila, ako sa tie dve „nezlučiteľné“ slová, ako sú medicína a Rómka, ocitli v jednej vete.

Narodila som sa v hudobníckej rodine, všetci okolo na niečo hrali už generácie, takže som, samozrejme, musela aj ja chodiť na hudobný nástroj. Po pár rokoch rodičia pochopili, že ma to nebaví, a tak som s tým prestala. Na základnej škole som známami nikdy nevyňikala, vždy som bola skôr taký priemer a keď bolo zle, tak som sa niečo naučila, aby mi dali moju obľúbenú trojku. Na strednej škole som študovala odbor manažment cestovného ruchu – výber bol jednoduchý, chodila tam sesternica a povedala, že je to ľahký odbor, tak som tam išla. Neklamala, naozaj to bola ľahká škola, nemusela som sa ani snažiť, aby som mala dobré známky, dokonca sa na vysvedčení niekedy objavilo aj vyznamenanie. Učiteľky mi už od základnej školy hovorili, že keby som sa viac venovala škole, tak patrím medzi najlepších žiakov. Samozrejme, brala som to tak, že to hovoria každému žiakovi, aby sa viac učil. V mojej rodine sa kládol dôraz na to, aby sme mali maturitu, ďalej to už bola nepoznaná oblasť. V našej početnej rodine je vysokoškolsky vzdelaných možno päť ľudí.

Klamala by som, ak by som tvrdila, že štúdium medicíny bolo vždy mojim snom. Ak by mi niekto pred štyrmi rokmi predpovedal, kde nakoniec zakotvím, tak by som sa mu asi vysmiala a povedala, že je blázon, lebo ja už budem vtedy dávno žiť mimo SR. No ale život to zariadil inak a moja cesta za medicínou sa začala úplne náhodne. Prijali ma na vysokú školu so zameraním na manažment, no počas leta som podstúpila jednu operáciu – a práve tá to naštartovala. Začala som si totiž zisťovať viac o tom, čo ma počas operácie čaká a neminie, pozrela som si k tomu viaceré videá a to všetko ma doslova pohltilo – až tak, že som už nič iné ako medicínu študovať nechcela. Spočiatku som si myslela, že to prejde po nástupe na vysokú, ale tam som pochopila, že sa toho už tak ľahko nevzdám, a tak som „musela“ nasledovať svoj sen. Nebolo to vôbec jednoduché, lebo s chémiou a biológiou som nebola v kontakte od skončenia základnej školy. Odpísala som na desiatky inzerátov ponúkajúcich doučovanie, ale ako náhle som sa pred nimi zmienila o tom, že nemám skoro žiadne vedomosti z chémie a biológie, väčšina doučovateľov ma začala „starostlivo“ ubezpečovať, že nemám šancu, lebo ľudia sa pripravujú na medicínu od základnej školy. V pamäti mi zostal najmä je-

Z fotenia projektu Fragility pod vedením fotografky Michaely Carangi – cieľom projektu bola adopcia a pomoc psíkom bez domova (Charlotte na fotografii v klobúku).

den mail od slečny, ktorá k tomu dodala, že ak by sa mi aj podarilo na lekársku fakultu dostať, tak štúdium určite nezvládnem, lebo nemám z sebou gymnázium – chcela by som sa jej poďakovať, že ma tým nechce neinšpirovať ešte viac. „Bohužiaľ“, meno si nepamätám. Po desiatkach odmietnutí som však našťastie dostala odpoveď od študentky LF UK Patrície Balázovej, úžasnej osoby, ktorej za veľa vďačím. Naučila ma chémiu od základov až po znalosti, ktoré dnes využívam aj na biochémiu. Samozrejme, nemôžem zabudnúť ani na doučovanie u pána docenta Daniela Böhmera, ktorý mi vysvetlil veľa vecí z biológie, ako i to, že sa poznatky nemusím biffovať, keď ich pochopím. Ale ani napriek absolvovaniu mnohých hodín doučovania (súkromného i skupinového) sa mi na prvýkrát prijímačky nepodarilo spraviť a musela som si prejsť sklamaním z neúspechu. No nevzdala som to, aj keď som o tom uvažovala, a išla som to skúsiť ešte raz. Tento raz to vyšlo.

Rada by som touto osobnou skúsenosťou inšpirovala všetkých ľudí, aby rozhodne vykročili za svojim snom. Zvlášť chcem inšpirovať Rómov, najmä tých úspešných, o ktorých to verejnosť často ani nevie, aby sa pre

strach z predsudkov a odsúdenia nebáli priznať k tomu, že sú Rómovia. Prečo sa hanbiť za to, ako sme sa narodili? Áno, ľudia majú voči nám predsudky, ale je to práve preto, že im neukazujeme náš úspech a úspešní Rómovia neinšpirujú Rómov v osadách. Aj ja som sa neraz stretla s predsudkami, ale vždy, keď ma ľudia bližšie spoznali, ich názor na Rómov sa zmenil. Poznáam Rómov s vysokou školou, medikov i lekárov, právnikov, manažérov, učiteľov, študentov na vysokých školách. Tak prečo sa nespojiť, samozrejme, aj so všetkými, ktorí chcú pomôcť a ísť do osád ukázať Rómom, že sa dá študovať a uspieť? A aj keď sa objavujú predsudky, sprosté poznámky, prekážky, všetko sa to dá zdolať. Žiadna cesta nie je ľahká, ale po prvom páde sa treba postaviť a ísť ďalej, lebo aj ten pád je posun. Odpoveď, ktorú roky nevedia nájsť naši politici v „rómskej otázke“, je vo vzdelaní. Vo vzdelaní je kľúč k našej integrácii.

Na záver by som chcela poďakovať pani prorektorke prof. Daniele Ostatníkovej za to, že ma povzbudila k napísaniu tohto príspevku.

Charlotte Katonová, študentka LF UK

Okrúhle životné jubileum prof. Ľudmily Žúrkovej

V novembri 2017 si prof. RNDr. Ľudmila Žúrková, CSc., pripomína významné okrúhle životné jubileum.

Vysokoškolské štúdium ukončila v roku 1959 obhajobou diplomovej práce s názvom „Príprava kondenzovaných vanadičnanov kovov alkalickej zemin a niektoré štruktúrne údaje“ pod vedením Dr. Ing. Františka Hanica ako jedna z prvých troch absolventov odboru anorganická chémia na Prírodovedeckej fakulte Univerzity Komenského v Bratislave (PriF UK). V roku 1968 pod vedením Dr. Hanica absolvovala vedeckú aspirantúru a získala hodnosť kandidátky vied v odbore anorganická chémia. O štyri roky neskôr obhájila habilitačnú prácu s názvom „Príprava, stavba a vlastnosti polyvanadičnanov“ a v roku 1975 bola vymenovaná za docentku. Na základe úspešného inauguračného konania získala v roku 1999 najvyšší vedecko-pedagogický titul.

Dňa 1. apríla 1959 začala pracovať na Prírodovedeckej fakulte UK. Stála pri zrode Katedry anorganickej chémie (1966) a strávil na nej celý svoj profesionálny život vysokoškolskej učiteľky a neskôr aj členky štátnicových a rôznych skúšobných komisií. Jedno funkčné obdobie bola štúdiom prodekanou fakulty (1994 – 1997). Viedla štyri čiastkové úlohy (pre neskôr nariadených: domáce granty) štátneho plánu výskumu polyvanadičnanov (1971 – 1989) a neskôr bola spoluriešiteľkou niekoľkých grantov VEGA s problematikou zlúčenín vanádu. Trúfala si aj na vedenie projektu Európskeho sociálneho fondu (ESF) „Inovácia obsahu bakalárskeho štúdia chémie na Prírodovedeckej fakulte UK“ (2006 – 2008), čo ocenia najmä tí, ktorí zažili byrokraciu projektov ESF na vlastnej koži. Slovenská chemická spoločnosť pri Slovenskej akadémii vied

jej udelila čestné členstvo (1997) a od Českej spoločnosti chemické bola ocenená Hanušovou medailou (1988).

Jej zodpovedný prístup k vzdelávaniu je všeobecne známy – na vyučovanie prichádzala vždy perfektne pripravená (na rozdiel od väčšiny študentov). Svojimi prednáškami zo všeobecnej chémie v prvom semestri štúdia (1972 – 2008) ovplyvnila dve generácie učiteľov chémie (tých, ktorí úspešne ukončili magisterské štúdium, je viac než 1100!). Svoje pedagogické skúsenosti využila vo funkcii podpredsedníčky odborovej rady pre chémiu štúdia učiteľstva chémie (celostátny poradný orgán MŠ ČSSR, 1981 – 1985) a v tomto období napísala ako hlavnú autorku celostátnu učebnicu všeobecnej chémie (1985). Okrem seminárov základného kurzu všeobecnej a anorganickej chémie vyučovala aj špecializované predmety pre študentov odboru anorganická chémia alebo učiteľstvo v kombinácii s chémiou: prednášky zo stereochemie anorganických zlúčenín, RTG štruktúrnej analýzy, vybraných kapitol z chémie vanádu, vybraných kapitol z anorganickej chémie a pod. Vychovala 42 diplomantov (1965 – 2001), z toho 20 diplomantov v odbore anorganická chémia; ostatných diplomantov v odbore učiteľstvo chémie v kombinácii s iným predmetom. Do roku 2002 viedla 13 rigorózných prác. V rokoch 1980 – 2005 vyškolila 5 doktorandov. Viacerí vedúci katedry sa na ňu vďačne spoliehali pri riešení rozličných pedagogických záležitostí.

A to nie je len minulosť! Ako emeritná profesorka (od roku 2009) aktívne vedie v každom semestri jeden seminár zo všeobecnej, príp.

anorganickej chémie. Jej aktivita a pracovitosť je pre nás, mladších kolegov, nenaplnenou výzvou. Stále sa máme od nej čo učiť...

Milá pani profesorka, nepovažujete sice za potrebné oslavovať toto svoje jubileum, napriek tomu je pre nás cťou a súčasne radosťou, že sme Vás mohli zažiť ako učiteľku či kolegyňu a že s Vami môžeme stále spolupracovať. Želáme Vám veľa radosti i pokoja, zdravia a šťastia pri všetkom, čo Vám život prinesie. Vaši kolegovia z Katedry anorganickej chémie Prírodovedeckej fakulty UK.

Jozef Tatiersky, PriF UK

Prof. Ľudovít Komadel oslávil 90. narodeniny

Prvý november je pre mňa dňom, v ktorý si už niekoľko desaťročí pripomínam narodeniny svojho učiteľa a inšpirátora prof. MUDr. Ľudovíta Komadela, DrSc. Tento rok už deväťdesiate. Spoznal som ho ako študent medicíny a po ukončení štúdia som viac než dve desaťročia strávil po jeho boku na Fakulte telesnej výchovy a športu UK (FTVŠ UK) ako jeho blízky spolupracovník. Aj po jeho odchode do dôchodku patria naše občasné stretnutia medzi chvíľami, na ktoré sa vždy teším.

Narodil sa 1. novembra 1927 v Piešťanoch, kde absolvoval základnú a strednú školu a kde sa začal venovať aj svojej celoživotnej vášni – plávaniu. Tam a neskôr v Bratislave počas štúdií na Lekárskej fakulte UK sa vypracoval na popredného svetového plavca, účastníka finále olympijských hier a svetového rekordéra.

Profesionálne patrí profesor Komadel medzi zakladateľov telovýchovného lekárstva nielen na Slovensku, ale v celom bývalom Československu. Dlhé roky bol predsedom Slovenskej aj Československej spoločnosti telovýchovného lekárstva. Celá jeho pracovná kariéra je spojená s Univerzitou Komenského. Po krátkom pôsobení na Lekárskej fakulte UK prešiel na Fakultu telesnej výchovy a športu UK, kde dlhé desaťročia pôsobil ako vedúci Katedry hygieny a lekárskej

kontroly či ako riaditeľ Výskumného ústavu telesnej kultúry FTVŠ UK.

Jeho vedeckovýskumné aktivity sa orientovali predovšetkým na problematiku adaptácie kardiorespiračného a hormonálneho systému na telesné zaťaženie. Výsledky publikoval v zahraničných periodikách a prezentoval na medzinárodných konferenciách. Vďaka svojim mimoriadnym jazykovým schopnostiam sa presadil aj na poli vedeckej či športovej diplomacie. Bol dlhoročným členom Výkonného výboru Medzinárodnej federácie telovýchovného lekárstva (FIMS) a Medzinárodnej federácie univerzitného športu (FISU), pričom položil základy Lekárskej komisie FISU.

Významné sú jeho aktivity v domácom športovom hnutí. Výrazne prispel k rozvoju a medzinárodnej akceptácii vysokoškolského športu a najmä zdravotnej starostlivosti o telesnú výchovu a šport. Dlhé roky pôsobil ako predseda Zdravotníckej rady Ústred-

ného výboru Československého zväzu telesnej výchovy a športu (ÚV ČSTV) a člen ÚV ČSTV. Ako lekár výpravy sa zúčastnil na Hrách XIX. olympiády 1968 v Mexiku.

Obľúbené plávanie zostalo jeho celoživotnou aktivitou. Počas pôsobenia na fakulte iba výnimočne vynechal svoju obedňajšiu hodinu v bazéne. Aj vďaka tomu a svojej pevnej vôli zvíťazil nad vážnou chorobou.

Potešilo ma, keď som pri našom ostatnom stretnutí videl, že si pán profesor stále udržiava duševnú sviežosť. Zaujíma sa nielen o spoločenské dianie, ale aj o to, čo sa deje v športovom hnutí a medicíne. Za seba a v mene bývalých spolupracovníkov mu prajem veľa zdravia a pekných chvíľ v kruhu rodiny a priateľov a teším sa na ďalšie spoločné stretnutia.

Prof. MUDr. Dušan Hamar, CSc.,
FTVŠ UK

Za prof. Václavom Černíkom (7. 5. 1931 – 13. 10. 2017)

Dňa 13. októbra 2017 vo veku 86 rokov zomrel prof. PhDr. Václav Černík, DrSc. Členovia Katedry logiky a metodológie vied Filozofickej fakulty Univerzity Komenského v Bratislave (FiF UK) s hlbokým zámutkom prijali správu o skone profesora Václava Černíka, dlhoročného kolegu, aktívneho vedca, vysokoškolského pedagóga, ale aj priateľa, vzácneho človeka, ktorý sa vyznačoval nesmiernou skromnosťou, pracovitosťou, osobnou poctivosťou a čestnosťou.

Václav Černík pôsobil na Univerzite Komenského od roku 1956 do roku 1996. Po ukončení svojho pôsobenia na univerzite ešte 18 rokov svoje vedecké aktivity rozvíjal na pôde Filozofického ústavu Slovenskej akadémie vied. Vo vedeckovýskumnej činnosti sa Václav Černík orientoval predovšetkým na oblasť filozofie a metodológie vied a teórie poznania. V 60. a 70. rokoch rozpracoval problematiku vedeckého zákona a vedeckého vysvetlenia v monografiách *Dialektický vedecký zákon* (1964) a *Problém zákona v marxistickej metodológii vied* (1977) a predložil tiež v našej oblasti prvú a doteraz najprepracovanejšiu koncepciu myšlienkových experimentov v publikácii *Myšlienkový experiment* (1972). Od konca 70. rokov do konca 80. rokov svoju úsilie zamerl na rozpracovanie teórie poznania a systému filozofických kategórií. Toto úsilie vyústilo do uverejnenia monografie *Teória poznania* (1980) v spoluautorstve s doc. PhDr. Etelou Farkašovou, PhD., a prof. PhDr. Jozefom Vicenikom, CSc. Dlhoročné skúmanie v oblasti filozofických kategórií prezentoval v monumentálnej práci *Systém kategórií materialistickej dialektiky* (1986). V 90. rokoch rozvinul koncepciu historických typov racionalít, ktorú zverejnil v monografii *Historické typy racionality* (1997). Jeho trvalý záujem o skúmanie prieniku teórie poznania a metodológie do praxe vyústil do vytvorenia osobitého modelu praktického usudzovania, ktorý uverejnil v monografii *Praktické usudzovanie, konanie a humanistická interpretácia* (2000) (v spoluautorstve s J. Vicenikom a prof.

PhDr. Emilom Višňovským, PhD.). Nakoniec sa jeho vedecké bádanie sústredilo na problematiku filozofie a metodológie spoločenských vied; spomenieme tu editorstvo zborníka *Zákon, explanácia a interpretácia v spoločenských vedách* (2005) (s J. Vicenikom), ako aj monografie *Vzťah teoretického a praktického v sociálnych a humanitných vedách* (2007), *Úvod do metodológie spoločenských vied* (2011) (s J. Vicenikom), *Empirické a teoretické postupy spoločenských vied* (2012) (s J. Vicenikom) a *Prakticko-projektívne postupy spoločenských vied* (2014).

Výraznú stopu na Filozofickej fakulte UK zanechal vďaka svojmu dlhoročnému pedagogickému pôsobeniu. Ním vedené prednášky a semináre po celé desaťročia pútali svojou intelektuálnou úrovňou, silou argumentácie a jasnosťou myšlienok.

Vedeckovýskumné a pedagogické pôsobenie prof. Černíka malo výrazný vplyv na formovanie československej a slovenskej filozofie a metodológie vied v druhej polovici 20. storočia a na počiatku 21. storočia. Patril v pravom zmysle slova k zakladateľským osobnostiam epistemológie, ako aj metodológie vedy na Slovensku. Intelektuálna stopa prof. Černíka je v našom priestore stále živá, a to predovšetkým vďaka tomu, že jeho žiaci, ako aj ďalší nasledovatelia doposiaľ aktívne pôsobia vo vedeckom aj vo vysokoškolskom prostredí a stále čerpajú z jeho bohatého diela.

Jeho odchodom sa uzatvára jeden bohatý naplnený život, ktorý ovplyvnil a obohatil mnohých.

Na ľudí, medzi ktorých patril Václav Černík, sa nezabúda. Svojím hodnotovým založením, postojmi, osobnostnými črtami, ale aj profesionálnym pôsobením bol a naďalej zostáva mimoriadne inšpiratívnou osobnosťou.

Češť jeho pamiatke!

**Prof. PhDr. František Gahér, CSc.,
vedúci Katedry logiky a metodológie
vied FiF UK**

JAZYKOVÉ OKIENKO

Môže byť defektnosť (v) jazyku prirodzená?

Predsavzali sme si, že vás prostredníctvom jazykového okienka budeme, obrazne povedané, učiť loviť ryby, namiesto toho, aby sme vám ich len servírovali. Apropo, pristavme sa pri slovese predsavziať si, chybne používanom aj v podobe predsavzať si. Poznáte jeho tvary v prítomnom a budúcom čase?

Keď vyhľadáme sloveso *predsavziať si* v Krátkom slovníku slovenského jazyka (KSSJ, 2003), dozvieme sa, že sa používa iba v neurčítke a v minulom čase, iné tvary teda tvoriť nemožno. V prítomnom a budúcom čase musíme preto využiť jeho synonymá *rozhodnúť sa* (pre niečo), *zaumieniť si* (niečo). Ďalším slovom, ktorému celkom chýbajú viaceré tvary, je aj sloveso *jať*, preto je v KSSJ označené za defektívum. V porovnaní so slovesom *predsavziať si* však ide o knižné slovo, t. j. slovo charakteristické pre písomné prejavy v náučnom, publicistickom a administratívnom štýle. Na rozdiel od predponových slovies od neho utvorených (*zajať*, *priať*, *dojať*, *najať* a i.) sa sloveso *jať* v slovenčine v podstate už nepoužíva a to je aj dôvod, prečo ho nenájdeme v Slovníku súčasného slovenského jazyka (SSSJ H – L, 2011).

O defektnosti niektorých slov sa dočítame aj v Morfológii slovenského jazyka (1966) na str. 44. Zistíme, že v slovenčine máme viacero slov, ktoré sa používajú len v istých tvaroch, napr. už spomínané slovesá *jať* a *predsavziať si* či pod-

statné meno *pomykov*, ktoré sa vyskytuje iba v spojení *byť v pomykove*, *dostať sa do pomykova*. V širšom zmysle slova možno za defektné považovať aj všetky pomnožné podstatné mená, ktoré nemajú tvary singuláru (napr. *nožnice*, *dvere*, *plúca*, *šaty*), ako aj podstatné mená, ktorým naopak chýbajú tvary plurálu (napr. hromadné podstatné mená *vtáčstvo*, *lístie*, *kamenie*, *školstvo*). Informáciu o tom, že isté podstatné meno je hromadné alebo pomnožné, nájdeme vo výkladových slovníkoch (KSSJ, SSSJ) aj v Pravidlách slovenského pravopisu (2013).

Na záver opäť pripomíname, že všetky spomínané zdroje sú voľne dostupné na www.juls.savba.sk.

**Mgr. Ľubica Horváthová, PhD.,
Katedra slovenského jazyka a literatúry
PdF UK**

Seneca: „Mýliť sa je ľudské, ale zostávať v omyle... (tajnička).“

						Nové Zámky (skr. okr.)	a iní (lat. skr.)	vysychajúci	prilákam	kusy poľa	Anna (dom.)	pracuj ihlou	Ettel	remienok na krku	výborné
						nevyplaš							symetrála		
						vyslobodí							berkélium (zn.)		
													rúž (tal.)		
					BAE	horské jazero	ženské meno					hrob (kniž.)			
							návod					žili ste			
					prútiky						bitky				
											čiastka				
					Ladislav (dom.)					kuriér					
					plesal					kód letiska Barcelonnette					
rossetto	urob skok	Tobias (dom.)	mužské meno	tajnička											
				lejem (čes.)											
odohrala sa								tykajúce sa hadov						Inter-Exchange Network (skr.)	Alica (dom.)
								nie dobre							
kolo								urobia neistým starorím. peniaz							
obidvaja						no				český chemik					
konal						na toto miesto				meno speváčky Machálikovej					

Autorka: RNDr. Daniela Kalaninová, PhD.

Ak chcete niekoho potešiť originálnou darčkovou krížovkou podľa svojich predstáv, kliknite na: <https://www.jaspravim.sk/profil/DanielaSVK>.

Správne znenie tajničky posielajte na adresu nasa.univerzita@uniba.sk do 11. decembra 2017 a vyhrajte antistresovú maľovanku. Spomedzi správnych odpovedí vyžrebujeme výhercu, ktorého meno uverejníme v budúcom čísle Našej univerzity. Vyhodnotenie z minulého čísla: Voltaire: „Keď ide o peniaze, všetci ľudia sú ... TAJNIČKA: ROVNAKÉHO NÁBOŽENSTVA.“ Správnu odpoveď poslal aj **Matej Trepáč**. Srdečne blahozeláme!

LISTUJEME V STARÝCH ČÍSLACH

Náša univerzita 1964, ročník X., č. 6

Prijímanie do stavu filozofického.

Foto: M. Tuleja

Čo nájdete v decembrovej Našej univerzite?

- Univerzita ocenila úspešných študentov a pedagógov
Kto si v Aule UK prevzal akademickú pochvalu a ďakovné listy?
- Rozhovor s Ninou Piovarčiovou, absolventkou UK, ktorá už desať rokov pomáha ľuďom bez domova
Prečo sa rozhodla pre štúdium sociálnej práce? Ako vyzerajú Vianoce v nocľahárni a útulku?
- Univerzitná kvapka krvi 2017 doposiaľ najúspešnejšia
Aký rekord v počte darcov sme v nej zaznamenali?
- veľa ďalšieho zaujímavého čítania

Comenius University is among the top 2.4 percent of universities in the world

Being the only university in Slovakia to do so, Comenius University has been placed by CWUR World University Rankings among the top 2.4 percent of universities in the world. In the ranking, which included more than 27000 universities, Comenius University took 658th place. The CWUR presents a unique ranking which measures the quality of education and training students receive as well as the quality of research independently of surveys and data provided by the universities themselves. It measures results upon the basis of eight criteria: the quality of education, employment of graduates, quality of teachers, publications, influence, citations, broad impact, and patents. **p. 3**

Cardinal Kurt Koch receives a Comenius University Gold Medal

On Monday 2 October 2017, there was a ceremonial event in the Rector's Hall in Comenius University in Bratislava where a Comenius University Gold Medal was awarded to Cardinal Kurt Koch, President of the Pontifical Council for Promoting Christian Unity. Cardinal Koch received the medal for his personal contribution to developing Christian theology, his internationally significant publication activity, and his fantastic personal input into deepening dialogue between nations and followers of various religious faiths. The event at Comenius University took place during the cardinal's trip to Slovakia from 1 to 3 October 2017. **p. 3**

Slovakia is a full member of the EMBL

After three years of prospective membership, Slovakia became a full member of the European Molecular Biology Laboratory (EMBL). To honour this event, an EMBL workshop took place in the conference area of the Comenius University Science Park on 6 October 2017, and a lot of useful information regarding the benefits of EMBL membership was delivered to the Slovak scientific community. The workshop was opened by the Science Park Director, Professor Ján Turňa, in the presence of important guests. **p. 5**

Bratislava hosts the Atlas conference

From 9 to 13 October 2017, the annual Atlas conference was held in Bratislava and was attended by over 300 particle physicists from more than 100 institutions from around the world. The conference preparations, which took into account that the conference was also the 25th

anniversary of the Atlas experiment, involved the organizational participation of the Department of Nuclear Physics and Biophysics of the Faculty of Mathematics, Physics and Informatics. The celebrations included a special event in the Comenius University Auditorium where Comenius University Vice-Rector, Professor Peter Moczo, greeted the special guests. The Atlas experiment is a top-level event in particle physics which focuses on exploring the fundamental natural laws of the world, including the mysteries of origin and evolution of the universe. It runs the Large Hadron Collider at the European Organization for Nuclear Research (CERN) in Geneva. **p. 6**

Comenius University at the 2017 Akadémia & Vapac education fair

From 10 to 12 October 2017, the 21st Akadémia & Vapac education fair took place at Bratislava's Aegon Arena. The fair included participation by all of Comenius University's thirteen faculties and was held under the auspices of Maroš Šefčovič, Vice-President of the European Commission; Martina Lubyová, the Minister of Education, Science, Research and Sport of the Slovak Republic; and Rudolf Kropil, President of the Slovak Rectors' Conference. Faculty representatives presented visitors with information about study conditions and possibilities, and they advised them on the choice of study programme and preparation for entrance examinations. **p. 9**

The Faculty of Pharmacy celebrates its 65th anniversary

On 10 October 2017, a special gathering of the academic community of the Faculty of Pharmacy to honour the 65th anniversary of the faculty's establishment took place in the Comenius University Auditorium. It included the Comenius University leadership; guests from other faculties and centres of the university; and guests from state bodies, professional organizations, scientific societies, and pharmaceutical and healthcare organizations. In his ceremonial address, the faculty's dean, Professor Pavel Mučaji, spoke to guests about the historical background leading to the establishment of pharmacy as an independent academic discipline in Slovakia as well as important milestones in the faculty's history. The event saw commemorative medals awarded by the faculty to members of the Comenius University leadership and representatives of Comenius University faculties, the Ministry of Health of the Slovak Republic, the Slovak Medical Association, the Slovak Chamber of Pharmacists, representatives of pharmaceutical companies, and others. **pp. 10–11**

Comenius University hosts an international history conference

On 2 and 3 October 2017 Comenius University hosted the "XX Century: Image of the Enemy in Europe during World War II" conference, which was primarily organized by the Department of General History of the Faculty of Arts. Historians from Slovakia as well as from Hungary, the Czech Republic, Germany, Poland, Austria, Israel, and the Netherlands all took part. The conference papers focused on the creation of the image of the enemy (real or imagined) in various forms and contexts and the use of this image as an important propaganda tool in World War II. The conference was accompanied by events in the Atrium of the Faculty of Arts which sought to attract the wider public and shift discussion to include literature and film. **p. 15**

Literature Fund awards for scientific and professional literature in 2016

On 21 September 2017, the Literary Fund of the Slovak Republic recognized Slovak authors of successful book publications in the field of scientific and professional literature for 2016 at an awards event held in Bratislava's Zichy Palace. Among the more than 30 awarded publications, there were works by teachers and scientists who work at Comenius University. A list of the award winners can be found here: www.litfond.sk. **p. 21**

The matriculation of international students at the Centre for Continuing Education at Comenius University

On 6 October 2017, the Comenius University Auditorium hosted the ceremonial opening of the new academic year for the Institute for Language and Preparatory Studies of Comenius University's Centre for Continuing Education. The ceremony included the matriculation of new students, who have come to Slovakia from 27 countries. Every year, the Institute for Language and Preparatory Studies provides tuition for around 200 students from around the world. For international students who are preparing for full-time university studies in Slovakia, the language and preparatory studies for expatriate Slovaks and foreigners offered by the Centre for Continuing Education is a unique opportunity to prepare them properly for their studies and for them to get to know the culture and mentality of Slovakia, which will become their second home for a few years. **p. 27**

Mgr. John Peter Butler Barrer, PhD.

INFORMAČNÉ CENTRUM UNIVERZITY KOMENSKÉHO V BRATISLAVE

Tip na vianočný darček

v predají od decembra

Univerzita Komenského
Šafárikovo nám. 6, Bratislava
prízemie novej budovy
(vchod z Múzejnej ulice)

Otvorené v pracovných dňoch

10.00 – 16.00 hod.

+421 2 592 44 986

infocentrum@uniba.sk

Viac informácií:

www.uniba.sk/infocentrum